

Plats: Kommunhuset, Orsa
Tid: Tisdag 26/5 2015, 13.00

Ärenden:

1. Val av protokolljusterare
2. Beslut om ekonomiska ramar 2016 (Johan Hult, 13.00)
3. Budgetuppföljning (Johan Hult)
4. Avsiktsförklaring för att minska ungdomsarbetslösheten (Anders Becker, Ulf Back, 13.45)
5. Åtterrapporering av arbetet med kompetensförsörjningsstrategin (Ulf Back)
6. Information om arbetsmiljöansvaret för förtroendevalda (Ulf Back)
7. Förslag till avtal Orsa sportbilsfestival (Joakim Larsson och Olof Herko, 14.45)
8. Svar på revisorernas granskning av näringslivs- och utvecklingskontoret (Joakim Larsson)
9. Besöksnäringsstrategi Orsa kommun (Joakim Larsson)
10. Ansökningar om bygdemedel ur vattenregleringsfonderna (Joakim Larsson)
11. Beslut om utställning av förslaget till VA-policy
12. Beslut om avsiktsförklaring avseende "Dalarna- Sveriges bästa ungdomsregion"
13. Ändrad ansvarig utgivare för Aktuellt från Orsa
14. Meddelanden
15. Kurser och konferenser

Sammanställning totalt kommunen
Budgetberedning 2015-05-12

	Annat		Förändring		Åskat		Budget 2016		Budget 2015		Varav	
	ej löneök eller kap kostn netto	kap kostn	utöver ökat löneläge	utöver ökat löneläge	Ökn tot tkr	Ökn tot %	Ökat löneläge	Ökn tot tkr	Ökn tot %	Ökat löneläge	Ökn tot tkr	Ökat löneläge
Kommunfullmäktige					0	2 115	0	2 115	0,0%	0	0	0
Kommunstyrelsen	-432	1 043	611	76 324	1 577	74 747	1 577	74 747	2,1%	1 577	966	966
Barn- och utbildningsutskottet	2 190	311	2 501	154 649	4 601	150 048	4 601	150 048	3,1%	4 601	2 100	2 100
Socialutskottet	3 318	277	3 595	143 219	6 395	136 824	6 395	136 824	4,7%	6 395	2 800	2 800
Miljönämnden	-26	29	3	1 557	53	1 504	53	1 504	3,5%	53	50	50
Byggnadsnämnden	-259	0	-259	4 037	-219	4 256	-219	4 256	-5,1%	-219	40	40
Summa före lönekomp	4 791	1 660	6 452	381 902	12 408	369 494	12 408	369 494	3,4%	12 408	5 956	5 956
Lönekomp 2015/ökat löneläge 2016	1,3%			0		4 500		4 500			Ökat löneläge 5 956 tkr fördelat enl ovan	
Summa 2015				381 902	7 908	373 994	7 908	373 994	2,1%			
Lönekomp 2016				5 000								
Summa 2016 inkl lönekomp				386 902	17 408		17 408					
Ek mål inkl 5000 lönekomp				382 559	3,5%							2,3%
Kvar till ökade kostn / behov (utöver nettoökning kap kostn)				-4 343							Minus = underskott	

Kommunfullmäktige									
Uppdaterad 20150414									
2015 års ram före löneökningar 2015	Åskat	Budget 15							Utfall 14
Kompensation löneläge inför 2016	2 115								
Utgångsläge 2016	0								
	2 115								
Ökade kostnader / minskade intäkter									
Ansvar 0100 Kommunfullmäktige									
1 Vht 10000 Kommunfullmäktige			355						332
2 Vht 11000 Kommunfullmäktige			336						336
3 Vht 12000 Revision			660						541
4 Vht 13010 Valhämnd			5						189
5 Vht 13030 Överförmyndare			409						395
6 Vht 13040 God man och förvaltare			350						166
7									
<i>Delsumma</i>	0	2 115							1 960
Minskade kostnader/ ökade intäkter									
10									2 232 bu
11									272
12									
<i>Delsumma</i>	0								
Ramförändring exkl ökat löneläge	0								
Ram 2016	2 115	0							155

Ansvar 1000 Kommunstyrelsen						
Uppdaterad 20150508						
		Åskat	Budget 15			
	2015 års ram före löneökningar 2015	6 729				Utfall 14
	Kompensation löneläge inför 2016	53	efter ändring budget 2015			
	Utgångsläge 2016	6 782				
	Ökade kostnader / minskade intäkter					
1	Vht 10100 Kommunstyrelse	-200	2 102	Återtag utökn för utbildning av politiker 2015		1 765
2	Vht 13110 Interkommunalt samarbete		893			808
3	Vht 13120 Inlandssamarbete		20			18
4	Vht 13130 Bidrag till föreningar		310			278
5	Vht 13140 Evenemangsstöd		390			233
6	Vht 13170 Medel till KS förfogande		2 243			1 633
	vht 26410 Kontor folkhälso	-50	100	Minskning öga billigare personallösning		
7	Vht 3159 Bidrag föreningar Kultur		100			123
8	Vht 50100 Bidrag föreningar SOC		150			146
9	Vht 61040 Lönebidrag föreningar		66			73
10	Vht 92010 IT-Stöd		356			143
11						
12	Kapitalkostnader 2016 på investeringar 2015			0 enl förslag ändring bu 15 +500 vht 1317, +68 vht 1317,-100 vht 1311		
13	Kapitalkostnader 2016 på investeringar 2016					
	<i>Delsumma</i>	-250	6 729			
	Minskade kostnader / ökade intäkter		6 729			5 219
14	Minskade kapitalkostnader 2016 på investeringar tom 2014				prel	6 205 bu
15						986
16						
	<i>Delsumma</i>	0				
	Ramförändring exkl ökade lönekostnader	-250				
	Ram 2016	6 532	-197			1 313

Ansvar 1100 Kommunledning									
Uppdaterad 20150506									
(uppgifter en underlag inkommet 20150506)									
		Åskat	Budget 15						
	2015 års ram före löneökningar 2015	1 996							Utfall 14
	Kompensation löneläge inför 2016	24							
	Utgångsläge 2015	2 020							
	Ökade kostnader / minskade intäkter								
1	Vht 92000 Administration								
2	Vht 92030 Tingshuset verksamhet		902						
3	Vht 92110 Vaktmästeri	28	1 064						869
4	Vht 92120 Telefonväxel inkl nedan								
5	Vht 92120 Telefonväxel inkl ovan								
6			30						1 136
7									
8									
9		-4							
10	Kapitalkostnader 2016 på investeringar 2015								
11	Kapitalkostnader 2016 på investeringar 2016								
	<i>Delsumma</i>	24	1 996						1 626
	Minskade kostnader / ökade intäkter								
12	Minskade kapitalkostnader 2016 på investeringar tom 2014	-26							2 008 bu
13							prei		382
14	Vht 92110 Vaktmästeri	-100							
15									
16									
	<i>Delsumma</i>	-126							
	Ramförändring exkl ökade lönekostnader	-102							
	Ram 2016	1 918	-78						292

Oklarheter kring organisationsöversynens utfall, svårt att bedöma verksamhetens utveckling. Övertagande av vht 92040 Kommunbil från Kansliet

Oklarheter kring organisationsöversynens utfall, svårt att bedöma verksamhetens utveckling.

Hälsoprojekt, fördelning

Portokostnader vaktmästeri minskar

Ansvar 1110 Kommunkansli						
	Uppdaterad 2015506					
	(enl underlag inkommet 20150506)	Åskat	Budget 15			Utfall 14
	2015 års ram. före löneökningar 2015	10 439				
	Kompensation löneläge inför 2016	93				
	Utgångsläge 2016	10 532				
	Ökade kostnader / minskade intäkter					
1	Vht 22510 Konsumentvägledning		52			52
3	Vht 81210 Livsmedelsdistribution		50			51
4	Vht 81220 Kristallen		526			475
5	Vht 83210 Linjetrafik		5 530			5 019
6	Vht 83220 Kompletterings trafik		0			5
7	Vht 83290 Övriga trafikåtgärder		0			0
8	Vht 92000 Administration	60	2 920	Chefsutveckling (jfr avdrag personalenheten) flyttat hit		4 824
9	Vht 92010 IT-stöd		154			346
10	Vht 92040 Kommunbil	-28	28	Flyttas till vht 92110 Väktmästeri		31
11	Vht 92140 Information		216			116
12	Vht 92150 Krishantering		914			926
	Kapitalkostnader 2016 på investeringar 2015		50			0
	Kapitalkostnader 2016 på investeringar 2016					
	Delsumma	32	10 439			
	Minskade kostnader / ökade intäkter					11 845
14	Minskade kapitalkostnader 2016 på investeringar tom 2014	-26			prel	7 817 bu
15						-4 029
	Delsumma	-26				
	Ramförändring exkl ökade lönekostnader	6				
	Ram 2016	10 538	99			-1 307

Ansvar 1131 Lönekontor					
Uppdaterad 20150415					
		Åskat	Budget 15		Utfall 14
	2015 års ram före löneökningar 2015	1 500			
	Ökat löneläge inför 2016				
	Utgångsläge 2016	1 500			
	Ökade kostnader / minskade intäkter				
1	Vnt 92000 Administration	-74	1 500	Enligt underlag från Löneservice (14/4) är prei budget Orsa 1 426 tkr 2016	1 373
3					
4					
5					
6					
7					
8	Kapitalkostnader 2016 på investeringar 2015				
9	Kapitalkostnader 2016 på investeringar 2016				
	<i>Delsumma</i>	-74	1 500		1 373
	Minskade kostnader / ökade intäkter				
10	Minskade kapitalkostnader 2016 på investeringar tom 2014	0	prel		1 400 bu
11					27
12					
13					
14					
	<i>Delsumma</i>	0			
	Ramförändring exkl ökade lönekostnader	-74			
	Ram 2016	1 426	-74		53

Ansvar 1140 IT-enhet							
Uppdaterad 20150505							
(efter uppg. IS/IT samt invest uppg. 2016 från JW)							
				Budget 15			Utfall 14
	2015 års ram före löneökningar 2015	Äskat	4 290				
	Kompensation löneläge inför 2016						
	Utgångsläge 2016		4 290				
	Ökade kostnader / minskade intäkter						
1	Vnt 92000 Administration		360		3 380	(22 665 tkr varav 16-17% enl IS/IT räknat på 16,5% 03 740 tkr)	3 072
2	Vnt 92010 IT-stöd				910		704
3	Vnt 92020 Utvecklingsmedel						
4							
5							
6							
						JW hjälp tjänst för stadsnät?	
7	Kapitalkostnader 2016 på investeringar 2015		242			Prel beräkn avs inv stadsnät kolla med John kolla även återf inv bidrag jrt budget	
8	Kapitalkostnader 2016 på investeringar 2016		158			Prel beräkn avs inv stadsnät 6 mån kolla med John kolla även återf inv bidrag jrt budget	
	<i>Delsumma</i>		760		4 290		
	Minskade kostnader / ökade intäkter						3 776
9	Minskade kapitalkostnader 2016 på investeringar tom 2014		-82				4 334 bu
10	Återföring inv inkomst		-330				558
11						Uppskattad återföring inv inkomst brodd i byar, anslutn avg mm (= 2014 års nivå)	
12							
13							
	<i>Delsumma</i>		-412				
	Ramförändring exkl ökade lönekostnader		348				
	Ram 2016		4 638		348		862

Ansvar 12 Näringslivskontor									
Uppdaterad 20150506									
(enl inkomna uppgifter)		Åskat	Budget 15						Utfall 14
2015 års ram före löneökningar 2015		5 090							
Kompensation löneläge inför 2016		72							
Utgångsläge 2016		5 162							
Ökade kostnader / minskade intäkter									
Ansvar 1200 Näringslivskontor									
1 Vht 22000 Allmän näringslivsutveckling		-50	2 838						2 294
Vht 22020 Medfinansiering									
2 Vht 22110 Designforg Trä			-110						-31
3 Vht 23010 Turistbyråen			1 730						1 729
4 Vht 23020 Turism			166						189
Vht 23030 Marknadsföring och profil			125						315
Ansvar 1210 Projekt NLUK									
5 Vht 22010 Leader			131						132
6 Vht 22020 Medfinansiering		50	120						179
7 Vht 22030 W7 Resurscentrum			90						49
8 Vht 22050 Tillväxtstrategi									
Vht 22090 Div projekt NLUK									
Vht 23040 Inlandsvägen skyltar									-54
Vht 23050 Orsa Vildmark									
Vht 23060 Nya vandringsleder									
9 Kapitalkostnader 2016 på investeringar 2015		-2							
10 Kapitalkostnader 2016 på investeringar 2016		0							
<i>Delsumma</i>		-2	5 090						4 801
Minskade kostnader / ökade intäkter									
11 Minskade kapitalkostnader 2016 på investeringar tom 2014		-6							5 147 bu
12									346
13									
<i>Delsumma</i>		-6							
Ramförändring exkl ökade lönekostnader		-8							
Ram 2016		5 154	64						353

Anser att ökade medfinansieringskostnader i projekt tex Almi, Dalabanan, Inlandsbanan, och Ung företagsamhet medför behov av 50 tkr. Försöka lösa genom omorganisationen.

Hälsoprojekt, fördelning tagit bort intäktslinor

Ansvaret		Budget 15	Utfall 14
Ansvaret 14 Kultur och bibliotek			
Uppdaterad 20150506			
(min tolkning av underlag inkommet 20150506)			
2015 års ram före löneökningar 2015	Åskat	Budget 15	Utfall 14
Kompensation löneläge inför 2016	6 289		
Utgångsläge 2016	94		
	6 383		
Ökade kostnader / minskade intäkter			
Ansvaret 1400 Kulturkontor			
1 Vht 31000 Bidrag till Studieorganisationer		300	300
2 Vht 31500 Administration Kulturverksamhet		2 216	1 815
3 Vht 31570 Allmän kulturverksamhet	-200	340	164
4 Vht 31520 Bildarkiv		0	12
5 Vht 31530 Kultur för seniorer		100	122
6 Vht 31540 Kultur i skolan		130	127
Ansvaret 1410 Bibliotek			
7 Vht 32110 Administration bibliotek		2 693	
8 Vht 32120 Vuxenmedia		270	3 464
9 Vht 32130 Barnmedia		171	329
10 Vht 32140 Statens kulturråd		0	171
11 Vht 3215 Skolbibliotek		70	
			70
12 Kapitalkostnader 2016 på investeringar 2015	-2		
13 Kapitalkostnader 2016 på investeringar 2016	63		
<i>Deltumma</i>	-140	6 289	6 573
Minskade kostnader / ökade intäkter			
14 Minskade kapitalkostnader 2016 på investeringar tom 2014	-2		6 154 brut
15			-419
16			
<i>Deltumma</i>	-2		
Ramförändring exkl ökade lönekostnader	-142		
Ram 2014	6 242	-48	-331

Ansvar 19 KS Mark o skog									
Uppdaterad 20150414									
	Åskat	Budget 15							Utfall 14
2015 års ram före löneökningar 2015	602								
Kompensation löneläge inför 2016	12								
Utgångsläge 2016	614								
Ökade kostnader / minskade intäkter									
Ansvar 1910 Skog									
1 Vnt 81000 Administration skog		264							162
2 Vnt 81010 Skogsintäkter		-110							-256
3 Vnt 81020 Skogskostnader		100	Köp av AME						76
4 Vnt 81030 Inträngsersättning									
5 Vnt 8109 Landskapsvård Orsa		0							0
Ansvar 1920 Mark									
6 Vnt 81100 Administration mark		237							169
7 Vnt 81110 Mark		126							-785
8 Vnt 81120 Fastighetsskatt		15							48
9 Vnt 81130 Inträngsersättning		-30							-36
10									
11 Kapitalkostnader 2016 på investeringar 2015	29								
12 Kapitalkostnader 2016 på investeringar 2016	8								
<i>Delsumma</i>	37	602							
Minskade kostnader / ökade intäkter									-623
13 Minskade kapitalkostnader 2016 på investeringar tom 2014									517,6 bu
15									1141
16									
17									
<i>Delsumma</i>	0								
Ramförändring exkl ökade lönekostnader	37								
Ram 2016	651	49							1 274

Ansvaret 18 Fritids- och serviceutskottet			
Uppdaterad 20150505			
(underlag inkommet 20150505)			
2015 års ram före löneökningar 2015	Åskat	Budget 15	Utfall 14
Kompensation löneläge inför 2016	25 524		
Utgångsläge 2016	436		
	25 960		
Ökade kostnader / minskade intäkter			
1 181 Fritids- o servicekontor		2 013	1 763
2 182 Gator och vägar	0	8 483	7 531
3 183 Parker och lekplatser		1 777	1 668
4 184 Fritid		10 067	10 349
5 185 Fastighet		688	363
6 186 VA		610	612
7 187 Kostenhet	50	1 886	2 153
8 188 Integrationsenheten			-61
9			
10 Kapitalkostnader 2016 på investeringar 2015	-39	0	0
11 Kapitalkostnader 2016 på investeringar 2016	674	Hälsoprojekt, fördelning	
	153	Prel beräkn före ev just inv o ombudg o före koll avskrivningstider	
		ca beräknat på 6 månader	
<i>Delsumma</i>	839	25 524	24 377
Minskade kostnader / ökade intäkter		25 104	
12 Minskade kapitalkostnader 2016 på investeringar tom 2014	-169		24 389
13			12
14			
15			
16			
<i>Delsumma</i>	-169		
Ramförändring exkl ökade lönekostnader	670		
Ram 2016	26 630	1 106	2 253

Miljönämnden						
Uppdaterad 20150506 (enl uppgifter inkomna 20150506)						
		Äskat	Budget 15			Utfall 14
		1 504				
		50		Orsars del 25%		
		1 554				
Ökade kostnader / minskade intäkter						
Ansvar 6000 Miljö- o Hälsokyddsämnd						
1	Vht 10600 Miljö- och hälsokyddsämnd	-16	86	Nivå enl senaste tre årens utfall		67
Ansvar 6100 Miljökontor						
2	Vht 21550 Energirådgivning		10			42
3	Vht 26000 Adm Miljö o hälsa		811			764,7
4	Vht 26110 Livsmedel		83			2,1
5	Vht 26120 Miljöutlysning		181			152,4
6	Vht 26310 Kalkning		118			131,2
7	Vht 26330 Naturvård		215			234,5
8		-10		Hälsoprojekt, fördelning		
9						
10						
	Kapitalkostnader 2016 på investeringar 2015	0				
	Kapitalkostnader 2016 på investeringar 2016	15		ev inv under hösten ca 350 tkr för uppgradering av Ecos (kapitalkostnad för Orsars del)		
	<i>Delsumma</i>	-11	1 504			1393,9
Minskade kostnader / ökade intäkter						
14	Minskade kap kostn 2016 på invest tom 2014	14		ökn pga gamla inventarier slutavskrivs (felaktigt)		1504,8 bu
15						111
	<i>Delsumma</i>	14				
	Ramförändring exkl ökat löneläge	3				
	Ram 2016	1 557	53			163

Byggnadsnämnden						
Uppdaterad 20150505						
(utifrån ikomma underlag 20150505)						
2015 års ram före löneökningar 2015	Åskat	Bur15				Utfall 14
Kompensation löneläge inför 2016	4 256					
Utgångsläge 2016	40					
	4 296					
Ökade kostnader / minskade intäkter						
Ansv 7000 Byggnadsnämnden						
1 Vht 10700 Byggnadsnämnd	-40	156	Bugeten mer överensstämmande med utfall senaste tre åren			95,8
Ansv 7100 Stadsarkitektkontoret						
2 Vht 21500 Statsbyggnad adm	-50	1 122				
3 Vht 21510 Bygglov	101	621				1 070
4 Vht 21520 Planer	-57	55				427
5 Vht 21530 Kartor						423
6 Vht 21540 Översiktsplan	-215	615	Efter beslut om ytterligare 380 tkr			172
7 Vht 21590 Karta, Mät, GIS	-12	972				921,1
8 Ansv 7110 Bostadsanpassning						
9 Vht 50500 Bostadsanpassning	14	715				
Kapitalkostnader 2016 på investeringar 2015	0		0 enl ev förslag ändring bu15			267,4
Kapitalkostnader 2016 på investeringar 2016	0					
<i>Delsumma</i>						
Minskade kostnader / ökade intäkter	-259	4 256				
Minskade kap.kostn 2016 på invest tom 2014		4 256				3 376
Översiktsplan					prel	
					Översiktsplan avslutas under våren 2015	4 089 bu
						713
<i>Delsumma</i>	0					
Ramförändring exkl ökat löneläge	-259					
Ram 2016	4 037	-219				661

1

2

3

4

5

INVEST	BUDGET	UTGIFTER
Kod	PROJEKT	Jan 15 - April 15
912080	Inköp av mark	0,0
912100	Exploateringsom Lisselhed	136,8
912107	Exploatering	
	Harabacken	
	Räddningstjänst bil IVPA	11,2
	Ekonomi i o f	
913201	DIV INVEST BIBLIOTEKET	
919201	IT - projekt/system	555,9
919205	Möbler/inredn kommunhus	243,9
919210	Stadsnät	53,0
	Anslutningsavgifter?	466,7
91	KOMMUNSTYRELSEN	1 467,5
921060	Säkerhetsåtgärder MSB	67,5
921082	Ospecc invest gata-park	0,0
922198	FORDON	213,6
922440	Ombyggnad gator	17,3
922443	UPPRUSTN.CENTRUM ALLMÄNT	392,0
922444	JÄRNVÄGSGATAN	256,8
922450	GÅNG O CYKELBANOR	0,0
922460	TRAFIKSÄKERHET	
922480	VÄGBELYSNING	0,0
922481	MASKINER	139,6
922550	LEKPARKER	0,0
922561	Ljilån	0,0
922562	Kricken/SkitOlåbäcken	
923001	Köksutrustning	0,0
933420	Bollplaner	
933430	Ridhuset	
933435	Gamla stallet	
933440	Ishallen	
933460	Ungdomens hus	0,0
933510	Rörliga friluftslivet	0,0
933512	Siljansleden	78,0
935010	Asfaltering Tallhed	0,0
	Ungdomens hus	0,0
	Aktivitetsområde, barn och ungdomar	
Fritids och service		3 870,0
	100,0 Utemiljö ungdomens hus	
	Skatepark kv Bilen	
	3 870,0	
	Äskat 2016	
	650,0	
	3 000,0 Att lösa: Vägfrågan? Start exploatering etapp 2 och 3. Utbyggnad båthamn?	
	Vägar vi "dra av" försäljning tomter?	
	Nya tomter i Skattungbyn	
	400,0 Ny räddningsbil IVPA inkl utrustning	
	130,0 Modul Inköp och faktura, slut support e-fact	
	3 000,0 Årliga investeringar 2016-2020	
	Likviditet dra av anslutningsavgifter	
	7 180,0	
	150,0 Oförutsett inom gata park	
	1 500,0 Fortsättning kv Leran. Samordna med NODAVA om övriga projekt.	
	70,0 Flytt och byggande av konstverk (ex Kraft i musiken, profiler Jvg-gatan)	
	Hantverkargatan och Storgårde, Stormyrgatan finansieras av Trafikverket.	
	? Notering flyttas över från 2015? 1500 tkr nya pengar/inv eller inte?	
	200,0 Belysning GC-vägar för ökad trafiksäkerhet och ökad trygghet	
	100,0 Samförläggning av ledningar med Fortum	
	350,0 Ny sopmaskin. Befintlig maskin går att sälja med förtjänst.	
	50,0 2015-2017 Byte av lekutrustning i perifera delar av Orsa	
	150,0 Fortsatt muddring, tillstånd klart från Tuben till kv Hästen.	
	50,0 Fördjupning och ev åtgärder i samverkansprojekt	
	750,0 Stekboard och diskmaskin på Digerberget, "Tunnelmaskin" på Kyrkbyn o Orsaskolan	
	100,0 Dikesgrävning och installation av luftvärmepump	
	100,0 Renovering av golv och byte av boxinredning	
	200,0 Färdigtställe av lokaler för rörliga friluftslivet efter flytt från vägggaraget vid campinge	
	Ny vattendom Stordammen 250 tkr flyttad till 2017	
	82,5	
	150,0	
	1 485,0	
	400,0	
	280,0	
	8 736,5	

941000	CENTRALT INVENT.10 ÅR	200,0	800,0	Alla verksamheter div utrustning, solskydd	0,0
941002	CENRALT DATORER 3 ÅR	1 300,0	1 000,0	IT-utrustning	92,8
942011	NAVET INVENT. 5 ÅR	0,0			9,2
942012	NAVET DATORER 3 ÅR	0,0			5,7
942152	KYRKBYN DATORER 3 ÅR	0,0			3,7
94	BARN OCH UTBILDNING	1 500,0	1 800,0		- 111,4
951000	CENTRALT INVENT.10 ÅR	550,0	400,0	Det kan bli aktuellt med ytterligare byte av möbler 2016 på äldreboenden	24,6
951002	CENTRALT DATORER 3 ÅR	350,0	350,0	För att säkra utbytet av gamla datorer	5,6
951003	CENTRALT BILAR 5ÅR	120,0	130,0	Bil till AME	139,0
951300	HSR INVENTARIER 10ÅR	200,0	300,0	Med tekn mtrl, madrasser, sängar, taklyftar mm	0,0
952100	LILLÅHEM INVENT.10 ÅR	0,0			7,9
952202	ORSAGÅRDEN DATORER 3 ÅR	0,0			7,8
95	SOCIALA	1 220,0	1 180,0		184,9
	Miljö och hälsa				
Totaler		18 995,4	14 380,0		2 928,6
					15,4%

Om vi kommer fram till att vi ska "övergå" mer till inköp än idag då vi leasar väl mycket så kommer investeringsutgifterna och kapitalkostnaderna att öka men leasingkostnaderna minska mer. Så i driftbudgeten borde det bli en positiv effekt men likviditetsmässigt en större belastning i närtid än nu.

umyttjat per april

350,0 Uppgradering av Ecos, Orsa står för investeringen men 25% av kapitalkostnaderna

Delegationen för unga till arbete

A 2014:06

Teckna en avsiktsförklaring – första steget mot en överenskommelse

Sverige kraftsamlar mot ungdomsarbetslösheten. Målet är lägst ungdomsarbetslöshet i EU år 2020 och att ingen ung person ska behöva vara arbetslös längre än 90 dagar.

De kommuner som vill teckna överenskommelser med Arbetsförmedlingen kan börja arbetet genom att skriva under denna avsiktsförklaring. Det finns flera skäl till detta.

Påbörja processen

En gemensam avsiktsförklaring är första steget i den process som leder fram till en överenskommelse. En viktig symbolhandling såväl internt som externt.

Statsbidrag för att driva processen

Kommuner som inkommer med avsiktsförklaring före 30 juni 2015 kan ansöka om 200 000 kr i statsbidrag. Bidraget ska gå till att arbeta fram en överenskommelse enligt fastställda kriterier. Statsbidraget delas ut under förutsättning att riksdagen och regeringen fattar erforderliga beslut i juni.

Tillgång till utbildningskontrakt

De av regeringen aviserade ersättningarna för arbete eller praktik i utbildningskontrakten kan kommunen ta del av endast om det finns en överenskommelse som följer fastställda kriterier.

En undertecknad avsiktsförklaring skickas per post till:

Regeringskansliet
Delegationen för unga till arbete
Kv. Garnisonen
103 33 Stockholm

En digital kopia kan skickas till info.dua@regeringskansliet.se.

Avsiktsförklaring om att teckna överenskommelse om samverkan avseende arbetslösa unga

---

Undertecknande parter:

Arbetsförmedlingen och kommunerna i Västra Götalandsregionen

Arbetsförmedlingen (202100-2114)

Parterna avser att teckna en överenskommelse om samverkan avseende arbetslösa unga. Överenskommelsen ska ingås senast 31 december 2015.

Överenskommelsen ska syfta till *att genom samverkan, utifrån lokala behov, långsiktigt och varaktigt minska ungas arbetslöshet* och utformas enligt fastställda kriterier (se bilaga).

Målgrupp för överenskommelsen är samtliga ungdomar mellan 16 och 24 år, bosatta i kommunen som varken studerar eller arbetar eller som är undersysselsatta.

För

För Arbetsförmedlingen

Namnförtydligande

Ort och datum

Delegationen för unga till arbete

A 2014:06

Information om avsiktsförklaringar, lokala överenskommelser och utlysning av samverkansmedel

---

Bakgrund

Regeringen beslutade i december 2014 att tillsätta en Delegation (A 2014:06) för större genomslag för arbetsmarknadspolitiska insatser mot ungdomsarbetslöshet, Delegationen för arbete till unga (Dua).

Delegationen ska enligt regeringens förslag till vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99) förfoga över 75 mnkr för 2015, 90 mnkr 2016 och 25 mnkr 2017 i syfte att främja lokal samverkan. Vad som anges nedan om fördelning av samverkansmedel gäller under förutsättning att erforderliga riksdags- och regeringsbeslut fattas i samband med hanteringen av vårbudgeten i mitten av juni.

Vid sidan om denna information finns ett antal dokument framtagna. Det är

- en mall för avsiktsförklaring,
- ett formulär för ansökan om medel för utarbetande av en lokal överenskommelse,
- en mall för en lokal överenskommelse, samt
- ett stödmaterial för utarbetande av en lokal överenskommelse.

Dokumenterna kommer under maj att läggas ut på Dua:s hemsida (www.dua.se).

Övergripande om samverkansmedel för 2015

Delegationen avser att fördela medel för 2015 till kommuner som har ingått eller avser ingå lokala överenskommelser om samverkan med Arbetsförmedlingen avseende arbetslösa unga enligt fastställda kriterier. En kommun kan ingå en överenskommelse med Arbetsförmedlingen

enskilt eller tillsammans med en eller flera andra kommuner. Om kommuner utarbetar och ingår en överenskommelse tillsammans ansöker de också hos Dua om eventuella samverkansmedel tillsammans.

Delegationen avser att fördela medel till kommuner i två steg.

Samverkansmedel för att utarbeta en lokal överenskommelse

Delegationens avsikt är att varje kommun som före den 30 juni 2015 till Dua lämnar in en avsiktsförklaring om att senast den 31 december 2015 ingå en överenskommelse enligt fastställda kriterier ska kunna beviljas upp till 200 000 kronor. Medlen ska användas för att täcka kostnader kopplade till utarbetandet av överenskommelsen. Avsiktsförklaringen ska skrivas under av företrädare för kommunen/kommunerna och Arbetsförmedlingen. En ansökan om medel som behörig företrädare för kommunen/kommunerna skriver under krävs också. Dua kommer att ta fram ett enkelt formulär för detta. Det kommer inte att krävas en ny avsiktsförklaring i samband med en ansökan om medel, utan en eventuell tidigare inlämnad avsiktsförklaring gäller.

Samverkansmedel för genomförande av en lokal överenskommelse

Delegationen avser också att fördela samverkansmedel till kommuner som har ingått lokala överenskommelser enligt fastställda riktlinjer. Denna möjlighet ska finnas både för kommuner som ansökt om och fått stöd för utarbetande av en överenskommelse och för kommuner som inte har gjort det. En ansökan om medel för genomförande av samverkansinsatser inom ramen för en befintlig lokal överenskommelse ska lämnas in senast den 31 oktober 2015 och vara underskriven av en behörig företrädare för kommunen/kommunerna. Till ansökan ska fogas den överenskommelse som ansökan avser. Närmare information om denna andra utlysning av medel kommer att lägga ut på Dua:s hemsida och skickas ut till samtliga kommuner senast i början av september.

Preliminärt tidschema

28 april – 22 maj	Dialogkonferenser i kommuner Arbetsförmedlingen – Dua. Information ges om överenskommelser och samverkansmedel.
Ca 22 maj	Samlad information läggs ut på Dua:s hemsida.
30 juni	Sista dag att lämna in en avsiktsförklaring om att ingå en lokal överenskommelse och ansöka om

	medel för att utarbeta en lokal överenskommelse.
Augusti-september	Beslut om och utbetalning av medel för att utarbeta en lokal överenskommelse.
September	Utlysning av resterande medel. Närmare kriterier och prioriteringar kommer att fastställas.
31 oktober	Sista dag att ansöka om medel för genomförande av samverkansinsatser inom ramen för en lokal överenskommelse.
November-december	Beslut om och utbetalning av medel för genomförande av samverkansinsatser inom ramen för en lokal överenskommelse.

Delegationen för unga till arbete
A 2014:06

Preliminär version

ATT UTARBETA EN LOKAL ÖVERENSKOMMELSE

Kriterier och stöd för arbetet med lokala överenskommelser mellan kommuner och Arbetsförmedlingar om samverkan för att minska ungdomsarbetslösheten från Delegationen för unga till arbete (Dua).

Innehåll

Förord.....	3
Inledning.....	5
Dua:s roll	5
Gemensamma utgångspunkter	6
Den lokala överenskommelsens delar	6
Parter.....	6
Syfte.....	6
Mål	6
Verksamhet i samverkan.....	10
Varaktighet och uppföljning.....	10
Dokumentation och uppföljning	10
Kartläggning av målgruppens storlek och sammansättning	7
Unga som inte fullföljer gymnasiet	7
Unga som varken arbetar eller studerar	8
Undersysselsatta unga	9
Att kartlägga målgruppens behov.....	9
Redovisning av kartlagd verksamhet	9

Förord

En av regeringens mest prioriterade uppgifter är att komma till rätta med den höga ungdomsarbetslösheten. Av det skälet tillsatte regeringen i december en delegation som aktivt ska arbeta för att få till stånd samverkan mellan kommuner och Arbetsförmedling. Avsikten är att gemensamt intensifiera insatserna för att kunna möta varje ung person där den befinner sig. Arbetsmarknadsministern genomförde under vintern 2014/2015 ett stort antal kommundialoger som en start för detta arbete. I dessa kommundialoger blev det tydligt att samverkan behöver struktur, men att det måste finnas utrymme för lokala lösningar och möjlighet för Arbetsförmedlingen att använda sina verktyg mer flexibelt. För att samverkan ska fungera måste det finnas en ömsesidig nytta och förutsättningar för långsiktiga lösningar.

Målet för delegationens arbete är att Sverige ska ha lägst ungdomsarbetslöshet i EU år 2020 och att ingen ung ska vara arbetslös mer än 90 dagar. En förutsättning för att målet ska nås menar delegationen är en mer strukturerad och långsiktigt hållbar samverkan, som gynnar de arbetslösa ungdomarna, kommunerna och även Arbetsförmedlingen.

Delegationens uppdrag ska slutredovisas senast den 28 februari 2018.

Lil Ljunggren Lönnberg
Ordförande

Överenskommelse [mall]

Parter

Kommunen/kommunerna och Arbetsförmedlingen ...

Syfte

Att genom samverkan, utifrån lokala behov, långsiktigt och varaktigt minska ungas arbetslöshet.

Mål

Att...

Målgrupp (bilaga 1 vidläggs)

Alla unga i åldern 16 till 24 som varken arbetar eller studerar, eller som är undersysselsatta.

Antal i åldern 16-19 år _____

Antal i åldern 20-24 år _____

Redovisning av befintlig verksamhet (bilaga 2)

Verksamhet som ska bedrivas i samverkan (bilaga 3)

Dokumentation och uppföljning

Arbetsförmedlingen åtar sig att ansvara för dokumentation på individnivå för att möjliggöra nationell uppföljning.

Kommunen/kommunerna [och ev. andra parter] åtar sig att ge Arbetsförmedlingen den information som är nödvändig för dokumentation av insatserna.

Överenskommelsens varaktighet och revidering

Överenskommelsen gäller

Fr.o.m.   t.o.m.

Överenskommelsen revideras...

Ort datum

Signatur

Bilagor

1 Målgrupp

Den kartläggning av målgruppen som redogör för målgruppens storlek, sammansättning och behov.

2 Redovisning av befintlig verksamhet

En redovisning av den verksamhet som bedrivits innan överenskommelsen tecknas.

3 Verksamhet som ska bedrivas i samverkan

En beskrivning av hur samverkan inom överenskommelsen organiseras.

Inledning

Detta är ett underlag som stöd för att skriva en lokal överenskommelse mellan Arbetsförmedlingen och kommunen (nedan kallad parterna) från Delegationen för unga till arbete (A2014:06), nedan kallad Dua.

Många kommuner samverkan redan med Arbetsförmedlingen och en del kommuner har överenskommelser om samverkan kring unga med den lokala Arbetsförmedlingen. Där kan parterna bygga på det som redan finns.

Överenskommelserna ska följa en viss struktur och uppfylla vissa kriterier som gör dem uppföljningsbara. I början av detta dokument finns en mall för överenskommelse, som ni ska använda.

Överenskommelsen ska följas upp av parterna utifrån de mål som sätts gemensamt. Dua kommer att följa upp överenskommelserna på nationell nivå.

För att en kommun ska kunna ansöka om och få del av de medel som i vårändringsbudgeten föreslås för att främja lokal samverkan och för utbildningskontrakt måste överenskommelsen vara godkänd.

Dua:s roll

Dua har i uppdrag att verka för att arbetsmarknadspolitiska insatser mot ungdomsarbetslöshet får större genomslag på lokal nivå. Dua ska främja statlig och kommunal samverkan och utveckling av nya samverkansformer och föra dialog med kommuner och Arbetsförmedling. Arbetet ska utgå både från befintliga arbetsmarknadspolitiska insatser och tillkommande initiativ inom arbetsmarknadspolitiken. Dua ska snabbt kunna fånga upp och bidra till att lösa problem och hinder för samverkan som dyker upp.

Dua:s främsta verktyg för att främja samverkan är lokala överenskommelser mellan kommunen och Arbetsförmedlingen. I alla delar av arbetet inför eller inom en överenskommelse kan ni kontakta Dua för tips och stöd eller för att påtala behov av regeländringar eller andra åtgärder. Dua kommer också att bistå med sin kompetens i det lokala arbetet om det finns behov, samt arrangera erfarenhetsutbyten och annat som kan gynna överenskommelserna och samverkan inom dessa.

Gemensamma utgångspunkter

Centralt för överenskommelserna är att de upprättas i syfte att genom samverkan, utifrån lokala behov, långsiktigt och varaktigt minska ungas arbetslöshet genom en utvecklad samverkan. Viktiga delar är att

- Samverkan utgår från nuvarande ansvarsfördelning mellan staten och kommunen och ska ske primärt med ordinarie resurser.
- Det finns en gemensam mål- och problembild. I många kommuner finns redan väl etablerad samverkan, bygg vidare på den.

Den lokala överenskommelsens delar

Överenskommelsen om samverkan ska gälla för alla unga i åldern 16 till 24 år, som varken arbetar eller studerar, eller som är undersysselsatta.

Överenskommelsen behöver innehålla följande delar

- Parter
- Syfte och mål
- Kartläggning av målgruppen
- Redovisning av befintliga verksamheter
- En struktur för rapportering mellan parterna
- Verksamhet i samverkan

Parter

Överenskommelsen tecknas mellan Arbetsförmedlingen och en eller flera kommuner.

Andra aktörer kan vara med i samverkan. Det kan handla om region, Försäkringskassan, sjukvården, samordningsförbund, Samhall, högskola, yrkeshögskola, andra utbildningsanordnare, samordningsförbund, kompetensplattform, andra kommuner, arbetsmarknadens parter, näringslivet, ungdomsorganisationer m.fl.

Syfte

Överenskommelsen ska syfta till att genom samverkan, utifrån lokala behov, långsiktigt och varaktigt minska ungas arbetslöshet.

Mål

Mål sätts lokalt av parterna gemensamt. Mål ska finnas för hela målgruppen 16 - 24 år. Vid behov kan ytterligare mål sättas för olika åldergrupper eller delar av målgruppen. Det är viktigt att målen är uppföljningsbara och kvantifierbara. Mål kan sättas på både kort och lång sikt.

Kartläggning av målgruppens storlek och sammansättning (bilaga 1)

En gemensam kartläggning av målgruppens storlek, sammansättning och behov ska bifogas överenskommelsen. Kartläggningen görs vid en viss tidpunkt och utgör därmed startpunkten för arbetet inom överenskommelsen.

På Dua:s hemsida kommer det att finnas länkar till befintlig statistik avseende unga i kommunerna, som tillsammans med det av Arbetsförmedlingen producerade stödmaterialet för de lokala förmedlingskontoren kan ge en god bild av målgruppen i kommunen.

I kartläggningen ska redovisas

- antalet unga som inte fullföljer gymnasiet i kommunen.
- antalet unga som kommunen har inom sitt aktivitetsansvar.
- antalet unga som uppbär försörjningsstöd på grund av arbetslöshet.
- antalet unga som finns registrerade hos Arbetsförmedlingen, inklusive antal unga deltidsarbetslösa och antal som inte står direkt till arbetsmarknadens förfogande.
- en uppskattning av hur många unga som varken arbetar eller studerar och som vare sig kommun eller Arbetsförmedling har kontakt med i åldern 20-25 år.

Kartläggningen ska belysa skillnader inom målgruppen med avseende på kön, ålder, ev. funktionsnedsättning, födelse-land (inrikesfödd/ utrikesfödd) och utbildningsnivå.

Unga som inte fullföljer gymnasiet

Unga som inte påbörjar gymnasiet, hoppar av eller inte fullföljer gymnasieutbildningen löper stor risk för återkommande arbetslöshet. Att uppmärksamma denna grupp i kartläggningen kan ge kunskap om hur stor gruppen är som på sikt kan behöva stöd från Arbetsförmedlingen eller kommunen.

Det är viktigt att få en bild av hur många unga med stor risk för att bli långvarigt arbetslösa det finns i kommunen. Det handlar om antalet unga i kommunen som inte når målen i grundskolan och saknar behörighet till gymnasiets nationella program samt antalet unga som bor i kommunen och inte fullföljer gymnasiet under en period av 3 år.

Unga som inte fullföljer gymnasiet			
	Indikator	Ansvarig myndighet	länk
Antal	Statistik avseende grundskolan - Betyg årskurs 9 Ej behöriga till gymnasiet	Skolverket	http://siris.skolverket.se/siris/f?p=SIRIS:147:0::NO::

andel	Gymnasieskolan - Genomströmning Gymnasieelever som fullföljer sin utbildning inom 3 år	Skolverke t	<a href="http://siris.skolverket.se/siris/f?p=SI
RIS:62:0::NO::">http://siris.skolverket.se/siris/f?p=SI RIS:62:0::NO::
-------	---	----------------	---

Unga som varken arbetar eller studerar

Gruppen unga som varken arbetar eller studerar inkluderar unga inskrivna hos Arbetsförmedlingen oavsett utbildningsnivå (förgymnasial, gymnasial eller eftergymnasial). Unga i kommunen med ekonomiskt bistånd och unga som är inom kommunens aktivitetsansvar. Även gruppen unga som inte har en känd aktivitet hos vare sig Arbetsförmedling eller kommun ingår.

I år rapporterar kommunerna för första gången till Statistiska centralbyrån antal och insatser för unga 16-19 år inom kommunernas aktivitetsansvar. Uppföljningsansvaret gäller för dem som inte fullföljt gymnasiet. Det finns många unga över 20 år som inte är kända hos Arbetsförmedling eller annan myndighet. I statistik producerad av Temagruppen Unga i arbetslivet kan information fås om antal unga som varken arbetat eller studerat under ett helt år i just den delen av målgruppen, däremot inte individuppgifter eller aktuella siffror.

	Unga som varken arbetar eller studerar	
	I kommunen	
Antal	Unga under 25 år med ekonomiskt bistånd	Kommun Redovisas till Socialstyrelse n
Antal	Unga under 25 år med ekonomiskt bistånd och skäl till detta, Försörjningshinder på grund av arbetslöshet, Försörjningshinder på grund av ohälsa, Försörjningshinder på grund av sociala skäl	Kommun Redovisas till Socialstyrelse n
Antal	Individer i KAA (kommunens aktivitetsansvar) som ej studerar eller arbetar	Kommun Redovisas till SCB
Antal	Individer fördelade på åtgärd/insats inom KAA	Kommun Redovisas till SCB
	Hos Arbetsförmedlingen	
Antal	Unga som är inskrivna hos Arbetsförmedlingen i åldersgruppen 16-24	Arbetsförmedl ingen
Antal	Unga i åldersgruppen 16-24 år som är inskrivna hos Arbetsförmedlingen och som har insatser	Arbetsförmedl ingen
	Unga utan känd aktivitet	

Antal	Unga som varken arbetar eller studerar eller har känd aktivitet i åldersgruppen 20-24 år 2012	www.temaunga.se/uvas
-------	---	--

Undersysselsatta unga

Undersysselsatta unga som är inskrivna på Arbetsförmedlingen tillhör målgruppen. Kommunen kan också undersöka hur många unga i åldergruppen som är timanställda.

	Undersysselsatta unga	
Antal	Timanställda unga i kommunen	Kommun
Antal	Deltidsarbetslösa i Arbetsförmedlingens register	Arbetsförmedlingen

Att kartlägga målgruppens behov

Kartläggningen ska också avse vilka behov som finns hos de unga som berörs. Antalet unga säger litet om detta. Analys av utbildningsnivån i gruppen är ett sätt att få en närmare uppfattning. Att inte ha fullföljt gymnasiet säger dock litet om skälet till detta eller graden av motiverande och förberedande insatser som krävs för att individen ska våga återgå till utbildning. En tydlig lärdom av socialfondsprogrammet 2007-2014 var att ungas behov ofta missbedömdes.

Beskriv på vilket sätt ni fört dialog med de unga som berörs och hur ungas kunskaper och erfarenheter kommer att tas tillvara. Dialog kan ske på många sätt, genom individuella samtal, fokusgrupper, enkäter, samverkan med ungdomsorganisationer mm.

Beskriv också hur ni arbetar med ett jämställdhetsperspektiv, t.ex. genom insatser för att få kvinnor och män att göra otraditionella utbildnings- och yrkesval. Insatser kan göras inom olika delar av arbetet – vägledning, utbildning, praktik mm.

Redovisning av befintlig verksamhet (bilaga 2)

Precis som det är betydelsefullt med en gemensam bild och analys av målgruppen är det viktigt att inventera befintlig verksamhet; vad som redan görs inom kommunen, av Arbetsförmedlingen och av andra aktörer som har verksamhet för målgruppen. Inventeringen bör även avse t.ex. preventiva insatser i skolan för att förebygga skolavhopp, ev. sommarjobbssatsningar och i vad mån näringslivet, arbetsintegrerande företag och kompletterande aktörer inom ramen för arbetsmarknadspolitiken bedriver verksamhet för målgruppen.

Regionala aktörer eller andra kommuner kan behöva involveras i frågor kring vuxenutbildning eller yrkesutbildning till främst bristyrken.

Kartläggningen är också en beskrivning av ett utgångsläge som kan användas i den egna uppföljningen och i rapporteringen till Dua.

Verksamhet i samverkan (bilaga 3)

Överenskommelsen ska omfatta frågan hur samverkan för att uppnå uppsatta mål ska bedrivas.

Redogörelsen ska läggas som bilaga till överenskommelsen och bör innehålla en beskrivning av

- organiseringen av samverkan, inkl. ev. samlokalisering.
- huvudsaklig ansvarsfördelning mellan parterna
- budget för samverkan och vilka resurser – personella, ekonomiska och andra – som respektive part bidrar med.
- huvudsakliga metoder och verktyg som kommer att användas i arbetet (som Arbetsförmedlingen eller kommunen ansvarar för).
- hur unga nås, hur deras förutsättningar och behov kartläggs och vilket stöd som, vid behov, kan erbjudas av vem.

Delar i arbetet som särskilt bör uppmärksammas är

- Utveckling av samverkansformer som gör att insatser till arbetslösa bättre rustar unga
- Tidiga insatser för alla i målgruppen utifrån vars och ens individuella behov för att korta arbetslöshetstiderna
- Engagerande av näringsliv, organisationer m.fl. aktörer i arbetet för att möjliggöra att unga får arbete, traineejobb, yrkesintroduktionsanställningar, praktik m.m.
- Åtgärder för att minska avhoppet från gymnasieutbildningen
- En ökad andel unga som fullföljer en gymnasieutbildning bl.a. med hjälp av utbildningskontrakt
- Uppsökande verksamhet för de unga som står längst från arbetsmarknaden som inte har kontakt med någon myndighet.

Varaktighet och uppföljning

Överenskommelsen bör löpa över flera år, gärna tills vidare. Planerade tidpunkter för revideringar ska framgå av överenskommelsen.

Dokumentation och uppföljning

Arbetsförmedlingen har huvudansvaret för dokumentationen på individnivå för att möjliggöra nationell uppföljning. Kommunen medverkar till att Arbetsförmedlingen får relevant information. Dokumentationen gäller individ, typ av insats, insatsens längd och vem som utför insatsen.

Kommunfullmäktige
Kommunstyrelsen
Kommunstyrelsens arbetsutskott

2014-05-27

5.

Kf §
Ks §
Au § 70

Dnr 14/KK-115-027

Kompetensförsörjningsstrategi 2022

Beslut

Arbetsutskottets beslut

- Antar förslaget till kompetensförsörjningsstrategi 2022.
- Ger kommunchefen i uppdrag att ta fram förslag på prioritering av aktiviteter med tillhörande förslag på handlingsplan för implementering av prioriterade aktiviteter.

Sammanfattning av ärendet

Vid årsskiftet 2012/13 initierades ett gemensamt projektuppdrag för Mora, Orsa och Älvdalens kommuner att gemensamt påbörja ett medvetet och strategiskt kompetensförsörjningsarbete som syftar till att säkerställa att man har balans mellan verksamhetens behov och tillgången på kompetens. Målsättning är att kommunerna ska ha tillgång till ett kvalitetssäkrat underlag för att planera sitt långsiktiga kompetensbehov (med sikte på 2022).

Beslutsunderlag

Kompetensförsörjningsstrategi 2022.

Sändlista:
Kommunchef Orsa

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

8.

ORSA KOMMUN
KOMMUNSTYRELSEN

2015 -04- 27

OU KS 2015/00011, 149

Orsa den 27 april 2015

Angående revisionsrapporten ”Granskning av näringslivs- och utvecklingskontoret”

Orsa kommun vill härmed lämna sitt svar på den ovan nämnda revisionsrapport som lämnades till Orsa kommun den 2 februari 2015.

Vid årsskiftet 2014/15 startade Näringslivs- och utvecklingskontoret (NLUK) projektet Orsa topp 100. Projektet är beskrivet i revisionsrapporten. Orsa topp 100 är en handlingsplan som syftar till att Orsa kommun senast 2018 skall vara bland de 100 bästa kommunerna avseende Svenskt Näringslivs företagsklimatranking.

Projektet Orsa topp 100 tillkom efter en workshop som NLUK arrangerade i oktober 2014 tillsammans med fyrtio representanter för Orsas företagare samt kommunen ledningsgrupp, dåvarande kommunalrådet och tillträdande kommunalrådet.

En av åtgärderna som beskrivits i Orsa topp 100 är att under 2015 ta fram en uppdaterad Näringslivsstrategi för Orsa kommun. Denna Näringslivsstrategi kommer att arbetas fram i samverkan med kommunstyrelsen, lokala näringslivet och valda delar av tjänstemannaorganisationen.

Näringslivsstrategin skall ge en bild av nuläget för NLUK, den skall definiera vilka verksamhetsmål som skall gälla och den skall svara på hur NLUK skall arbeta för att nå verksamhetsmålen. Näringslivsstrategin skall också peka ut möjliga områden för regional samverkan och medfinansiering via EU medel/strukturfondsmedel.

Näringslivsstrategin kommer att underlätta beslut för organisation, bemanning och prioriteringar för projekt och löpande verksamhet.

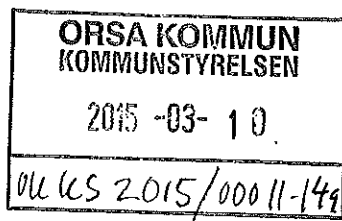
Näringslivsstrategin kommer att ge Kommunstyrelsen den nödvändiga och efterfrågade inblicken i- och möjligheten att styra Näringslivs- och utvecklingskontoret.

Näringslivsstrategin och arbetet med att ta fram denna kommer att svara mot brister som påpekats i revisionsrapporten.

Arbetet med Näringslivsstrategin pågår och kommer enligt planen för Orsa topp 100 att fullföljas fram till beslutad strategi i Kommunstyrelsen under hösten 2015.

Joakim Larsson, Näringslivschef

Orsa kommun
Revisorerna

Missiv

Kommunstyrelsen

Granskning av näringslivs- och utvecklingskontoret

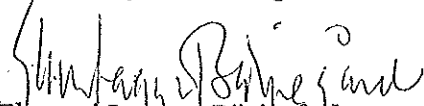
Revisorerna har genom PwC genomfört en granskning av kommunens näringslivs- och utvecklingskontor.

Den sammanfattade bedömningen är att kommunstyrelsens styrning och ledning av näringslivs- och utvecklingskontorets verksamhet inte är ändamålsenlig och tillräcklig. Vi grundar denna bedömning på att det saknas tydliga mål och riktlinjer för verksamheten. Detta i sin tur innebär att det är svårt för kommunstyrelsen att följa upp verksamheten på ett tillräckligt och ändamålsenligt sätt.

Revisorerna önskar kommunstyrelsens svar och kommentarer över granskningsrapporten senast den 15 april 2015.

I kommunstyrelsens svar vill vi också ha en kommentar kring vad begreppet utveckling i kontorets namn står för. Detta för att klargöra kontorets ansvarsområde.

Orsa den 9 mars 2015

Elsmari Laggår-Bärjegård

Ordförande i kommunrevisionen

Revisionsrapport
***Granskning av
näringslivs och
utvecklingskontoret***

***Revisorerna i Orsa
kommun***

Olle Nilsson

2 februari 2015

Innehållsförteckning

<u>Inledning</u>	1
<u>Bakgrund</u>	1
<u>Revisionsfråga</u>	1
<u>Metod</u>	2
<u>Organisation av kommunens näringslivsarbete</u>	3
<u>Politisk organisation</u>	3
<u>Kommunstyrelsen</u>	3
<u>Styrdokument</u>	3
<u>Förvaltningsorganisation</u>	4
<u>Näringslivs- och utvecklingskontoret</u>	4
<u>Styrdokument</u>	4
<u>Samverkan med näringslivet</u>	5
<u>Företagarrådet</u>	5
<u>Företagsklimatet i Orsa 2013 – Svenskt Näringslivs undersökning</u>	6
<u>Projektet ”Orsa topp 100”</u>	7
<u>Granskningsresultat</u>	9
<u>Bedriver kommunstyrelsen en ändmålsenlig styrning och ledning av näringslivs- och utvecklingskontorets verksamhet?</u>	9
<u>Finns det tydliga mål och fastställda riktlinjer och styrdokument för näringslivs- och utvecklingskontorets verksamhet?</u>	9
<u>Finns fastställda strategier för hur näringslivs- och utvecklingskontorets mål ska uppnås?</u>	9
<u>Är organisationen och ansvarsområdena för näringslivs- och utvecklingskontorets arbete tydliga och väl fungerande?</u>	9
<u>Sker en tillfredsställande uppföljning, utvärdering och analys av resultat och effekter från verksamheten till kommunstyrelsen?</u>	10

Inledning

Bakgrund

Kommunstyrelsen ansvarar för näringslivsverksamheten i Orsa kommun. För att hantera detta ansvar bedrivs verksamheten i kommunens näringslivs- och utvecklingskontor.

Kontoret består av fem medarbetare. Enligt kommunens hemsida beskriver man verksamheten enligt följande.

Näringslivs- och utvecklingskontoret erbjuder kvalificerad och kostnadsfri service till blivande och befintliga företagare om nyföretagande, etablering, lokaler, investeringar, nybyggnationer, mötesplatser, finansiering, projektrådgivning samt kontakt med andra kommunala förvaltningar med mera. Man ansvarar för kommunens del i utveckling av besöksnäringen. Man arbetar också med landsbygdsutveckling och kommunens inflyttningsservice.

Orsa kommun antog i februari 2009 en Strategi för tillväxt och välfärd som samordnar alla aktiviteter vi gör i Orsa kommun. Genom att aktivt arbeta med kommunens företagsdialog, infrastruktur, boende, sysselsättning och värdskap blir Orsa ett mer attraktivt val som etableringsort för företag och boende för privatpersoner/familjer.

Revisionsfråga

Revisorerna i Orsa kommun har formulerat följande revisionsfråga inför granskningen.

Bedriver kommunstyrelsen en ändamålsenlig styrning och ledning av näringslivs- och utvecklingskontorets verksamhet?

Utöver revisionsfrågan ska granskningen besvara följande delmål:

- Finns det tydliga mål och fastställda riktlinjer och styrdokument för kontorets verksamhet?
- Finns fastställda strategier för hur kontorets mål ska uppnås?
- Är organisationen och ansvarsområdena för kontorets arbete tydliga och väl fungerande?
- Sker en tillfredsställande uppföljning, utvärdering och analys av resultat och effekter från verksamheten till kommunstyrelsen?

Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer. De dokument som har studerats är kommunstyrelsens och kommunstyrelsens arbetsutskotts protokoll 2014, 2013 års årsredovisning, strategi för tillväxt och välfärd, näringslivskontorets verksamhetsplaner 2014 och 2015 samt projekt "Orsa topp 100" handlingsplan. Dessutom har Företagsklimatet i Orsa 2013 (Svenskt Näringsliv) studerats.

Intervjuer har gjorts med Marie Olsson, kommunstyrelsens ordförande föregående mandatperiod, Mikael Thalin, tillträdande kommunstyrelsens ordförande och Joakim Larsson, näringslivschef. En telefonintervju genomfördes inför granskningen med den avgående kommunchefen Göran Grå. Dessutom har kortare telefonintervjuer genomförts med företrädare för det lokala näringslivet.

Organisation av kommunens näringslivsarbete

Politisk organisation

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ansvarar för näringslivsfrågorna i kommunen. Enligt kommunstyrelsens reglemente § 7 har kommunstyrelsen hand om "sysselsättnings- och näringslivsfrågor och ansvarar för åtgärder för att allmänt främja sysselsättningen och näringslivet i kommunen". Enligt den 8 § har kommunstyrelsen att besluta om "styrelsens förvaltningsorganisation inom de riktlinjer som fullmäktige fastställt". I kommunstyrelsens förvaltningsorganisation ingår näringslivs- och utvecklingskontoret.

Utöver den i kommunallagen reglerade uppsiktsplikten har kommunstyrelsen också enligt reglementet att "tillvarata kommunens intressen vid bolags- och föreningsstämmor och andra likartade sammanträden i de företag (bolag, föreningar, stiftelser) som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i" (§ 3). Värt att notera är att Orsa kommun har ägande i bolag som agerar inom näringslivs- och turismområdet, exempelvis Siljan Turism, Grönklittsgruppen AB och Dalhalla Förvaltnings AB.

Vid en genomgång av kommunstyrelsens och kommunstyrelsens arbetsutskotts protokoll 2014 noteras följande. I kommunstyrelsens arbetsutskott har totalt nio ärenden behandlats med bäring på näringslivsområdet. Fyra av dessa är beslut tagna av arbetsutskottet. Tre avser genomförda företagsbesök och två kan beskrivas som övriga ärenden. Kommunstyrelsen har under 2014 behandlat fem ärenden inom näringslivsområdet. Tre av dessa är beslutsärenden och två ärenden kan betecknas som information.

Enligt av vad som framkommer av intervjuerna är inte kommunstyrelsen som organ aktivt vad avser styrning och ledning av näringslivsverksamheten. De politiska initiativ som tas görs av kommunstyrelsens ordförande, vilken ägnar tid och intresse åt näringslivsfrågorna. Vi noterar också att kommunstyrelsen inte vidtar någon uppföljning av näringslivsverksamheten utöver den som genomförs vid de kommunövergripande uppföljningstillfällena.

Representanter för företagen upplever inte att kommunstyrelsen driver ledning och styrning över näringslivsverksamheten, utan de möter framförallt kommunstyrelsens ordförande och kommunchefen.

Styrdokument

I kommunens årsredovisning för 2013 finns kommunens vision och övergripande målområden beskrivna. De är en del av den utvecklingsplan som kommunfullmäktige antog i slutet av 2013. En del av visionen formuleras som "Vi har ett välmående näringsliv som är attraktivt för både tjänsteföretag och producerande företag. Vi är en av landets mest kända turistorter.". Ett av målområdena som beskrivs är "Tillväxt". Inom området finns följande mål

formulerat, som kan sägas ha bäring på näringslivsutveckling. "Orsa kommun måste ha en rimlig tillväxt för att kunna säkerställa välfärden. Delområden är näringsliv, befolkningsutveckling och arbetsmarknad."

Kommunen har också en strategi för tillväxt och välfärd. Handlingen består av en schematisk beskrivning av området.

Förvaltningsorganisation

Näringslivs- och utvecklingskontoret

Näringslivs- och utvecklingskontoret består av fem medarbetare. Förutom näringslivschefen ingår två näringslivsutvecklare, en landsbygdsutvecklare och en assistent. Landsbygdsutvecklaren nyttjas och finansieras till hälften av Mora kommun och är, enligt uppgift tjänstledig under perioden 2015-01-01 – 2015-06-30. Assistenten arbetar 50 % åt Näringslivskontoret. Detta innebär att näringslivs- och utvecklingskontoret har totalt 4,0 årsarbetare.

Inom kontoret drivs för närvarande fem projekt

- **"Orsa Topp 100"**. Projektet startades hösten 2014 och har som mål att Orsa Kommun senast 2018 skall vara rankad bland de hundra bästa kommunerna i företagsklimat.
- **VM i Falun och Beyond Skiing**. Orsa Kommun är som alla andra kommuner i Dalarna med och visar upp Orsa under VM i Falun den 18 feb - 1 mars.
- **Kött till kommunernas kök**
- **Meteorum**
- **Vackrare Orsa**

Näringslivschefen upplever, enligt intervjun att projekten, särskilt inom Leader-programmet inte ger önskade effekter. Kontoret ägnar mycket arbetstid åt administration samtidigt som effekterna av projekten bedöms som marginella.

Kontorets budget för näringslivsåtgärder och turism uppgår till drygt 5 mkr. Enligt näringslivschefen består budgeten till mer än 80 % av fasta kostnader. Främst personalkostnader samt bidraget till Siljan Turism. Enligt näringslivschefen borde organisationen anpassas till en mer projektorienterad organisation med friare och mer projektanpassade resurser.

Styrdokument

Näringslivs- och utvecklingskontoret har i kommunens årsredovisning 2013 redovisat analys av nuläge, en beskrivning av måluppfyllelse i förhållande till fastställda mål samt en bedömning av framtiden. I nulägesbeskrivningen nämns framförallt resultatet av Svenskt Näringslivs ranking av företagsklimatet i Orsa. Vad avser måluppfyllelsen har man angett att målen uppnåtts förutom målet att man

ska arbeta enligt strategi för tillväxt och välfärd. Här har man angett att man arbetar på att nå målet. Någon närmare förklaring till hur målet ska nås anges inte.

Kontoret arbetar löpande med planer för verksamheten. De består av ett tabellverk som beskriver aktiviteter/projekt, ansvarig tjänsteman, planerad omfattning och en uppdaterad uppföljning. Dessa planer är interna dokument för förvaltningen och inget som fastställs av kommunstyrelsen.

Enligt uppgift har näringslivschefen i uppgift att ta fram en ny näringslivsstrategi och besöksnäringsstrategi.

Samverkan med näringslivet

Företagarrådet

Orsa kommun driver ett företagarråd. Enligt kommunens web-sida är syftet med Företagarrådet att lyfta fram frågor och områden där vi kan utveckla och förbättra förutsättningarna för företagande i kommunen. Rådet består, enligt uppgift av ett tiotal tongivande företagare från olika branscher som regelbundet träffar kommunledningen.

Ledamöterna tycks inte utses till rådet utan det bygger på kontakter och intresse. Enligt uppgift har rådets ledamöter hittills besatts på kommunstyrelsens ordförandes, kommunchefens och näringslivschefens initiativ. Från kommunen har näringslivschefen och kommunstyrelsens ordförande oftast deltagit.

Företagsklimatet i Orsa 2013 – Svenskt Näringslivs undersökning

Orsa kommun har, från att ha haft en stark position, dalat i rankingen de senaste åren. Det sammanfattande omdömet i undersökningen har sjunkit från toppnoteringarna 3,9 på en femgradig skala 2006 och 2009 till 3,1 2013. Svenskt Näringslivs undersökning för 2014 är ännu inte officiell. Förändringen på 0,8 enheter kan tyckas liten, men den har upplevts som stor i Orsa och har, enligt uppgift, haft påverkan på den negativa synen på kommunens näringslivsarbete.

De tre viktigaste faktorerna, enligt undersökningen, för att förbättra företagsklimatet är dialog mellan företag och kommunledning, kommunens information till företagen och kommunens service till företagen.

Vid intervjun med den tillträdande kommunstyrelsens ordförande kommer ett stort fokus i kommunen att läggas på utveckling av skolverksamheten och resultaten i skolan. Detta bedöms också påverka företagens attityder till kommunens näringslivsverksamhet.

Projektet ”Orsa topp 100”

Resultatet av undersökningen av företagsklimatet i Orsa har föranlett kommunen att under 2014 bedriva ett projekt i syfte att stärka rankingen. En handlingsplan har utarbetats för projektet. Det har som mål att Orsa kommun senast 2018 skall vara rankad bland de hundra bästa kommunerna i företagsklimat. Placeringen i 2013 års ranking var 216. Målet är således att förflytta kommunen minst 116 placeringar i rankingen. Näringslivs- och utvecklingskontoret är projektägare.

Projektet har under hösten 2014 bedrivit ett arbete där tjänstemän i kommunen, företagare och politiker har arbetat med att ta fram en handlingsplan under etapp 1 (2015) för projektet. Arbetet har bland annat omfattat en öppen workshop där ca fyrtio Orsaföretagare medverkade.

Handlingsplanen omfattar följande områden.

Förbättring av relationerna och kommunikation mellan kommunen och de lokala företagen.

- De av Näringslivskontoret arrangerade företagsbesöken dubbleras i antal från 80st år 2014 till 160st under 2015. Prioritering av företagsbesöken sker efter företagsstorlek, turordning och efter företagets egen efterfrågan på besök.
- Näringslivskontoret inför ett Nyhetsbrev 1ggn/månaden som presenterar allmänna lokala näringslivsnyheter och sådant som tagits upp på den senaste företagarkosten. Första nyhetsbrevet kommer i februari 2015.
- Orsa kommuns Näringslivsstrategi kommer under 2015 att förankras i kommunstyrelsen och bland företagen.
- De populära månatliga Företagarfrukostarna skall fortsätta. Företagen får gärna föreslå teman och förslag på gäster.
- Projektet ”Orsa Topp 100” skall ha årliga uppföljningsmöten tills målet är nått. Nästa större öppna möte om etapp 2 i projektet kommer att hållas i september 2015. Etapp 2 skall omfatta projektets prioriteringar under 2016 och 2017.
- Näringslivs- och utvecklingskontoret kommer att arrangera temakvällar kring angelägna näringslivsfrågor. Exempel på detta är kommunens upphandlingar, se nedan.
- Projektet skall driva på för en generell förbättring av kommunens externa kommunikation.
- Informationsansvaret i större kommunala projekt skall alltid vara tydligt. Det är projektledaren som har huvudansvaret för information. I större kommunala projekt skall en kommunikationsplan finnas från start.

Relationen mellan skolan och näringslivet

- Orsa kommun skall återstarta projektet "Uppdrag Orsa Näringsliv". Ett projekt där högstadiel elever fick praktisera och göra ett arbete för de lokala företagen. Eftersom projektet är resurskrävande krävs ytterligare politisk förankring och även planering för projektets resurser och ekonomi. Återstart beräknas under läsåret 2016- 2017. Möjligheter till extern finansiering skall undersökas under 2015.

Kommunala upphandlingar

- Kommunen och företagen skall ha ett ömsesidigt ansvar i att bygga relationer och skapa affärsutbyte. Detta behöver förbättras. Företagens ansvar är att marknadsföra sig och planera för uppsökande verksamhet, så att kommunala inköpare är medvetna om vad företagen kan leverera. Det gäller särskilt för direktupphandlingar.
- Näringslivs- och utvecklingskontoret kommer att ta upp upphandlingsfrågorna i företagskontakterna och felsöka och åtgärda i de fall där kommunen kunde sköta sina upphandlingar bättre.
- Näringslivs- och utvecklingskontoret ska 2015 ordna temamöten på kvällstid om upphandlingar, som riktar sig till lokala entreprenörer. Syftet är att öka företagets möjlighet att bli upphandlade.
- Näringslivskontoret informerar om större upphandlingar via en länk på näringslivskontorets webbplats.

Tillsyn och myndighetsutövning

- Från Näringslivet finns ett intresse av den sk. "Rättviksmodellen" som är en i Rättviks kommun tillämpad arbetsmodell för tillsynsarbetet. Orsa kommun kommer i början av 2015 att undersöka det politiska intresset och de praktiska möjligheterna för att på sikt göra förändringar i tillsynsarbetet.

Efter vad som framkommit i granskningen kan vi inte se att handlingsplanen har behandlats av kommunstyrelsen. Enligt uppgift är representanter för de lokala företagen positiva till handlingsplanen.

Granskningsresultat

Bedriver kommunstyrelsen en ändamålsenlig styrning och ledning av näringslivs- och utvecklingskontorets verksamhet?

Vi bedömer att kommunstyrelsens styrning och ledning av näringslivs- och utvecklingskontorets verksamhet inte är ändamålsenlig och tillräcklig. Detta grundar vi på följande.

Kommunstyrelsens behandling av ärenden inom näringslivsområdet tycks vara marginell. Istället bedrivs näringslivsarbetet på initiativ av enskilda individer, som kommunstyrelsens ordförande och näringslivschefen. Det är givetvis bra och det upplevs också som bra att dessa är aktiva. Vi får också detta bekräftat i våra intervjuer med representanterna för företagen. Kommunstyrelsens engagemang i framförallt strategiska frågor och fastställande av projektplaner samt av vilka effekter som projekt ska generera, tycks saknas. Som exempel på detta kan nämnas att vare sig initieringen av projektet "Orsa topp 100" eller den handlingsplan som tagits fram i projektet har varit föremål för kommunstyrelsens behandling.

Vår bedömning är att kommunstyrelsens styrning av näringslivsutvecklingen i kommunen kommer att vara viktig i framtiden. Inför EU:s programperiod 2015 – 2020 kommer c:a 7 miljarder kronor att medfinansiera strukturfondsprojekt i Sverige. Strukturfondsprojekten syftar framförallt till tillväxt i små och medelstora företag och utveckling av infrastruktur. En inte föraktlig del av dessa medel kommer att tillfalla Dalarna och det kommer att kräva kommunal medfinansiering. Mot bakgrund av detta bör kommunstyrelsen, enligt vår mening, redan nu ha en strategi för både hanteringen av medfinansiering och för vilka typer av projekt som bör medfinansieras. Man kanske t o m behöver förbereda genom insamling och diskussion om projektidéer. Här bör de regionala mål som satts upp för strukturfondsprojekt stämmas av.

Finns det tydliga mål och fastställda riktlinjer och styrdokument för näringslivs- och utvecklingskontorets verksamhet?

I kommunens vision och övergripande målområden finns delar som har bäring på kommunens näringslivsutveckling. De är dock till sin natur övergripande och ger ingen vägledning i form av tydlighet. Strategin för tillväxt och välfärd ger inte heller någon vägledning i form av tydlighet. Faktum är att den är obegriplig för en utomstående och verkar enbart fungera för den som förstår sammanhangen eller om någon ger ett kompletterande resonemang till strategin.

Kommunstyrelsen fastställer, såvitt vi kan se inte någon verksamhetsplan för näringslivs- och utvecklingskontoret. Planeringen som kontoret gör och dokumenterar genomförs som förvaltningsinterna aktiviteter.

Vi kan dock genom detta konstatera att kontoret tar fram egna styrdokument. Detta verkar vara fallet både vad avser projektplaner och verksamhetsplaner.

Finns fastställda strategier för hur näringslivs- och utvecklingskontorets mål ska uppnås?

Strategierna finns beskrivna i såväl kommunens utvecklingsplan som i strategin för tillväxt och välfärd. Frågan är dock hur styrande de är, utifrån vår beskrivning ovan.

Är organisationen och ansvarsområdena för näringslivs- och utvecklingskontorets arbete tydliga och väl fungerande?

Näringslivs- och utvecklingskontoret har idag ansvar för både utvecklingsfrågor inom näringslivsområdet samt vissa frågor inom området fysisk planering. Bland annat har man ansvarat för omvandlingen av centrum i Orsa – projektet Vackrare Orsa. Detta kan ha föranlett att omvärldens förväntningar på näringslivs- och utvecklingskontorets insatser till stöd för näringslivet har varit för höga. Enligt uppgift har omvandlingen av centrum i Orsa tagit förhållandevis stora resurser i anspråk.

Näringslivschefen pekar, som vi tidigare nämnt på behovet av friare resurser i organisationen. Hans bedömning är att den nuvarande verksamheten har för mycket fasta kostnader.

Av den anledningen finns det mer att önska av såväl funktion som tydlighet inom ramen för kontorets organisation och ansvar.

Sker en tillfredsställande uppföljning, utvärdering och analys av resultat och effekter från verksamheten till kommunstyrelsen?

Vi har noterat att kommunstyrelsen inte genomför någon annan uppföljning än den som hanteras inom ramen för den kommunövergripande uppföljningen. Av den redovisade ärendemängden som kommunstyrelsen hanterar inom näringslivsområdet kan vi utläsa att man inte ägnar något större intresse för uppföljning, utvärdering eller analys av effekter av näringslivs- och utvecklingskontorets verksamhet.

2015-02-02

Olle Nilsson

Projektledare

Hans Gåste

Uppdragsledare

Sammanfattning

Besöksnäringen växer snabbt i Orsa och blir en allt viktigare del av kommunens näringsliv. Näringen är ett av svaren på hur vi ska få tillväxt och framtidstro för Orsa kommun. Besöksnäringstrategin innehåller fem delstrategier som beskriver hur Orsa ska få lokal tillväxt bidra till de regionala och nationella målen för näringen:

Delstrategi 1: Verka för ett nytt regionalt destinationsbolag, Visit Dalarna AB

Delstrategi 2: Mer digital marknadsföring och digital kommunikation

Delstrategi 3: Stärkt lokal turistservice och lokalt destinationsvarumärke

Delstrategi 4: Lokal affärsutveckling för besöksnäringen

Delstrategi 5: Förbättrat lokalt företagsklimat

Orsas besöksnäringstrategi är sammanställd av Orsa kommun, Näringslivskontoret utifrån samverkan med lokala turismföretagare, lokala branschgrupper och kommunstyrelsens arbetsutskott.

Om Besöksnäringstrategin

Besöksnäringstrategin ska öka förståelsen för näringen och den ska visa var Orsa befinner sig i utvecklingen. Den ska ena oss kring lokala och regionala målsättningar. Den ska skapa samsyn och förståelse för de prioriteringar som Orsa och Orsa kommun behöver göra. Besöksnäringstrategi är en del av Orsa kommuns Näringslivsstrategi och även ett underlag i kommunens översiktsplanering.

Besöksnäringstrategin är ett dokument som kommer att kräva åtminstone årlig översyn. Med begreppet "Orsa" i besöksnäringstrategin avses Orsa som destination, d.v.s. kommunen och besöksnäringföretagen i Orsa som en sammanhållande enhet. "Orsa kommun" avser den kommunala organisationen och dess åtaganden.

I branschen används begreppet "turism" synonymt med begreppet "besökare" trots att turism i strikt mening avser kategorin privatpersoner.

Följande aktörer och grupperingar har genom workshops och intervjuer och andra mötesformer bidragit till arbetet med Orsas besöksnäringstrategi:

Orsa kommun, Kommunstyrelsens arbetsutskott och Näringslivskontoret

Turismgruppen, öppen referens och projektgrupp för besöksnäringen i Orsa

Visit Orsa, Ideell förening för organisationer och företag inom besöksnäringen i Orsa

Grönklittsgruppen, ett av Sveriges snabbast växande turismföretag, med säte i Orsa

Källor och analysmaterial

Projektet Visit Dalarna 3.0, 2015

Siljan Turism, rapporter och analysmaterial

Visita, Besöksnäringen lyfter, 2015

Kairos Future, Framtidens innovativa värdskap, 2014

Region Dalarna, Dalastrategin- Dalarna 2020

Graffman AB, rapporter och analysmaterial

Besöksnäringen - Sveriges största tjänsteexportnäring

I den 2015 publicerade skriften "Besöksnäringen lyfter" rapporterar branschorganisationen Visita om Sveriges besöksnäringens omsättning som uppgick till 284 miljarder (!) år 2014. Det nationella tillväxtmålet för branschen är satt till 500 miljarder 2020, vilket antyder branschens tillväxtpotential.

Utvecklingen beror enligt Visita på den ökande globala rörligheten och tillväxten inom besöksnäringens målgrupper över hela världen.

Trenden syns också i sysselsättningen, som ökar snabbare inom besöksnäringen jämfört med näringslivet som helhet. Besöksnäringen genererar i genomsnitt ett arbetstillfälle för varje miljon kronor i omsättning och näringsens förmåga att fånga upp unga och vara socialt inkluderande bidrar till näringslivets hållbarhet.

Siljansbygden och fjällen dominerar turismen i Dalarna

Dalarna har passerat Skåne och är landets tredje största besöksnäringensregion.

Omsättning för besöksnäringen i Dalarna var ca 6 miljarder 2014.

Besöksnäringen i Dalarna enades år 2009 om följande vision för år 2020:

"Dalarna är norra Europas ledande och mest intressanta besöksnäringensregion".

Siljansbygden och Sälenfjällen dominerar starkt inom Dalarnas besöksnäring.

Siljansbygden och Malung-Sälen omsätter ca 2,5 miljarder var vilket motsvarar drygt 80 % av hela Dalarnas besöksnäring.

En enkel bildsökning på Google bekräftar att namnet Dalarna förknippas starkt med Siljansbygden och fjällen.

Dalarnas största målgrupper utanför Dalarna är Stockholms län (ca 24 % av gästerna).

Barnfamiljer är starkt representerade.

Besöksnäringen i Dalarna är i relation till riket svag inom export och utländska målgrupper.

Destinationsbolaget Siljan turism AB

Orsa, Mora, Rättvik och Leksands kommun äger tillsammans 32 % (8 % var) i destinationsbolaget Siljan Turism AB. 68 % av ägandet representeras av 600 delägande företag vars inflytande är organiserat via Siljan Turism Ekonomisk Förening.

I Siljan Turism:s verksamhet ingår marknadsföring av Siljansbygden, information, bokning och försäljning av boende och aktiviteter samt marknadsanalyser och viss produktutveckling. Siljan Turism driver turistbyråerna på uppdrag av de fyra kommunerna.

Orsa kommuns avtal med Siljan Turism AB

För Orsa kommun är turistbyråavtalet budgeterat inom Näringslivskontorets verksamhet med en årlig kostnad om drygt 1,7Mkr. Kommunens avtal med Siljan Turism det sk.

"Turistbyråavtalet" löper fram till 31/12 2016.

Utöver detta har Näringslivskontoret årliga budgetmedel om ca 200tkr för turismmarknadsföring specifikt för Orsa. Denna marknadsföring omfattar lokal destinationswebb, infartsskyltar, informationstavlor, informationsmaterial och medfinansiering av lokala turismkampanjer.

Nuläget för Orsa som destination och den lokala besöksnäringen

Siljan Turism presenterade 2014 en undersökning som beskriver Svenska folkets spontana associationer för namnet Dalarna och ortnamnen kring Siljan. Namnet Orsa associerar till framförallt spelmän och björnparken, men även Grönklitt, se omslagsbilden.

I associationerna för Orsa finns även attraktioner utanför Orsa, såsom Vasaloppet.

Turisterna är inte lika medvetna om kommungränserna som lokalbefolkningen.

Grönklittsgruppen med sin lokala årsomsättning om 87Mkr (2013-14) intar en särställning och har lokalt en viktig roll som tillväxtmotor.

Besöksnäringen i Orsa är i stark tillväxt och skapar dessutom tillväxt i närliggande branscher som handel, transport och entreprenad.

Under de senaste åren har Näringslivskontoret i Orsa kommun kompletterat Siljan turism:s marknadsföring genom att organisera turismkampanjer speciellt anpassade för Orsas besöksnäring. Dessa kampanjer har bland annat haft inriktning mot norska turister, som är en stark målgrupp speciellt för Orsa.

Styrkor

- Starkt kulturell identitet, toppad av musik och spelmän.
- Utblickar med vatten och kulturlandskap.
- Vildmark och rovdjur.
- Två starka säsonger.
- Camping och Orsasjön, "Dalarnas riviera".
- Snötillgång och skidåkning, speciellt längdåkning
- Bra kalendarium, med attraktiva evenemang som Moraeus med mera, Midsommar, Orsayran...
- Orsas läge "I hjärtat av Dalarna med närheten till attraktioner i hela Dalarna.
- Grönklittsgruppen som tillväxtmotor och med anläggningar som attraherar besökare under både vinter och sommarsäsongen.

Svagheter

- Centrumkärnan: Turisterna anmärker på svag kommersiell service och utbud och förfallna verksamheter.
- Brister i infrastruktur: vägstandard, kollektivtrafik, internet och mobiltäckning.
- Turistbyrå i Orsa: Bristande lokal förankring och förmåga att sälja Orsa.
- Orsa är ett väderberoende resmål.
- Generellt svag lönsamhet inom lokala besöksnäringen.

Nulägesbeskrivningen för Orsa är sammanställd i samarbete med Visit Orsa, Turismgruppen och utifrån marknadsundersökningar på lokal och regional nivå.

Mål för besöksnäringen i Orsa

Gemensamt mål för Orsas besöksnäring:

Minst 5 % i årlig tillväxt (omsättningsökning) för Orsas besöksnäring fram till 2018. (Nationella och regionala målet för årlig tillväxt är 5 %).

Mål för Orsa kommun:

Att stödja snabb tillväxt för besöksnäringen genom att etablera förbättrad service för både besökare och det lokala besöksnäringlivet.

Nedanstående 5 delstrategier visar hur vi ska nå målet.

5 delstrategier för besöksnäringen i Orsa

Delstrategi 1: Verka för ett nytt regionalt destinationsbolag, Visit Dalarna AB

Orsa stödjer och deltar i utveckling av ett regionalt destinationsbolag för Dalarna, Visit Dalarna AB. Visit Dalarna har som visionen antyder förutsättningar att bli en stark aktör på den europeiska marknaden.

I nuläget pågår projektet Visit Dalarna 3:0, som skall realisera denna idé.

Genom att samla kommunerna kan Visit Dalarna uppträda som en stark part för Dalarnas besöksnäring. Inom projektet har följande samarbetsområden diskuterats:

- Tillväxt genom export, internationell och nationell marknadsföring.
- För besökaren kan Visit Dalarna bli en samlande portal för hela Dalarna.
- Det regionala samarbetet kan ge kostnadseffektivitet för verksamheter som skulle vara dyrare för var och en av kommunerna att driva. Det gäller bland annat IT- och tekniska plattformar.
- Gemensam produktutveckling och paketering av Dalarna.
- Marknadsanalyser.
- Kompetensutveckling av besöksnäringen i Dalarna.
- PR och opinionsbildning för besöksnäringen i Dalarna.

Det nuvarande avtalet med Siljan turism AB kan avslutas 31/12 2016 och ersättas med ett avtal med Visit Dalarna AB från 2017.

Delstrategi 2: Mer digital marknadsföring och digital kommunikation

Besökare använder digitala kanaler och medier i allt större utsträckning. Det gäller både före, under och efter resan. Antalet unika besökare på Siljan.se ökade 46 % för åren 2010-2013.

I en marknadsundersökning på Orsas turister sommaren 2013 uppgavs internet och sociala medier som viktigaste källan för information, framför alla andra informationskällor.

Å andra sidan har antalet fysiska besökare på turistbyråerna runt Siljan minskat med 22 % under åren 2010-2013.

Digital kommunikation och teknik är ett lämpligt område för regionalt samarbete. Det gäller teknikplattformar för webb och system för försäljning, kommunikation och information.

Digital kommunikation är kostnadseffektivt jämfört med tryckt information.

En stor del av den information som idag distribueras som (dyra) trycksaker kan överföras till digital kommunikation.

Kampanjer som idag produceras för traditionella medier kan i högre utsträckning designas för digitala, sociala medier vilket kan ge ökad träffsäkerhet, bättre mätbarhet till lägre kostnad.

Strategin kräver kompetensförstärkning på regional och lokal nivå inom digital kommunikation.

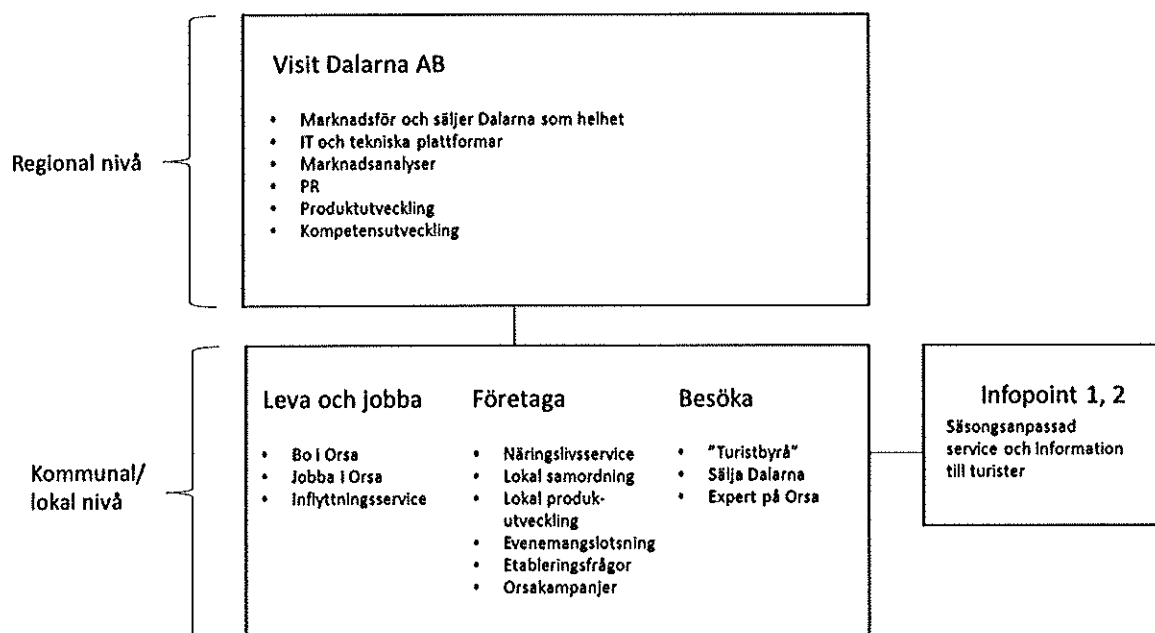
Strategin kräver fortsatt prioritering av den fysiska infrastrukturen för digital kommunikation.

Delstrategi 3: Stärkt lokal turistservice och lokalt destinationsvarumärke

Som vi nämnt i punkt två ovan har den digitala utvecklingen gett sjunkande efterfrågan på traditionell turistbyråservice. Besökssiffrorna för byrån i Orsa har under lågsäsongerna sjunkit till under 30 personer per dag. Denna utveckling i kombination med Orsas möjlighet att utveckla sitt eget destinationsvarumärke kallar på en helt ny lösning för lokal service och värdskap.

I valet mellan regionalt och lokalt driven turistservice vill Orsa utveckla följande lösning:

Orsas lösning är en integrerad verksamhet som samordnar och säljer Orsa och ger service till besökare, företagare och inflyttare i tre dimensioner (besöka, företaga, leva).

Verksamheten drivs av Orsa kommun, Näringslivskontoret, som med denna lösning tar hem den lokala turistbyråverksamheten. Den beskrivna lösningen ger många effektiviserings- och servicefördelar:

- Verksamheten innehåller en centralt belägen turistmottagning som under högsäsongerna kompletteras med externa infopoints/filialer för "Destination Orsa" och Visit Dalarna. Dessa kan bemannas antingen kommunalt eller i samarbetsavtal med lokala företag.
- För turister blir det lätt att komma i kontakt med lokala experter på Orsa. Samtidigt får verksamheten en roll som turistbyrå för Visit Dalarna, vilket innebär att vi från Orsa säljer hela Dalarna enligt den ovan nämnda strategin för regional samverkan.
- Verksamheten kan få ett uppdrag att exponera lediga jobb, bostäder, lokaler och tomter. Det innebär att Orsas turister kan behandlas som målgrupp för potentiell inflyttning, företagande och arbetskraft. Lösningen bidrar till Orsas tillväxt och kompetensförsörjning.

- Verksamheten samordnar, koordinerar och agera rådgivare för den lokala besöksnäringen. Den service som Näringslivskontor ger idag till det lokala näringslivet förblir intakt, men effektiviseras inåt.
- Det lokala destinationsbolaget kan i samarbete med lokala näringen skapa kampanjer, för turismsegment och målgrupper som är specifika för Orsa, exempelvis camping, husbilar och delar av norska marknaden.
- Verksamheten får ett tydligt uppdrag att lotsa och marknadsföra evenemang.
- Verksamheten kan planeras efter näringslivets säsonger och personalstyrkan kan nyttjas optimalt i tre dimensioner: turistservice, näringslivsservice och marknadsföring av att bo, företaga och arbeta i Orsa.

Orsa kommun har de senaste åren fördelat 90 % av sina turistiska budgetmedel på det regionala samarbetet med Siljan turism. Som en följd har Orsa kommun haft begränsade resurser att självständigt marknadsföra och profilera Orsa som destination.

Delstrategi 3 innebär att en större del av turismbudgeten fördelas på Orsa som destination. Orsa ska vara både ett självständigt destinationsvarumärke *och* en del av varumärket Dalarna/Visit Dalarna. Orsa har unika värden i förhållande till andra platser i regionen, vilket ska utnyttjas vid den turistiska utvecklingen av Orsa samtidigt som det ska bidra till att skapa attraktionskraft för hela Dalarna.

Unika värden att värna och utveckla för Orsa:

- Orsas kulturella identitet, speciellt musiken
- Positionen som skiddestination och sommar- och campingdestination
- Vildmark och rovdjur

Delstrategi 3 innebär att Destination Orsa inom ramen för Visit Dalarna ska ha en egen grafisk identitet och en egen webbdomän och webbplats som plattform för eget varumärkesbyggande och egna kampanjer.

Vi ska vara relevanta i vår kommunikation vilket förutom prioritering av digital kommunikation också innebär att ha rätt tonalitet och budskap i förhållande till de målgrupper vi ska attrahera.

Ovan beskrivna verksamhet kan vara operativ år 2017 efter att nuvarande avtal med Siljan Turism avslutas 31/12 2016.

Delstrategi 4: Lokalt affärsutveckling för besöksnäringen

Sedan 2013 driver Näringslivskontoret i Orsa en lokal branschgrupp med namnet "Turismgruppen". Turismgruppen samordnar besöksnäringen lokalt och gör kampanjer för Orsa som destination och har gjort viss lokal affärsutveckling, bland annat utveckling av nya evenemang. Orsa kommun får med delstrategi 2 förbättrade möjlighet att samordna näringen lokalt och stötta med affärsutveckling. Näringslivskontoret ska fortsätta med företagsrådgivning och servicen Forum Orsa. Inom Forum Orsa sammankallar Näringslivskontoret vid ett och samma tillfälle alla kommunala tjänstemän och myndighetspersoner som ett företag behöver träffa för att starta en verksamhet. Kommunen ska enligt delstrategi 3 ha en ännu tydligare roll som Evenemangslots. Rollen som Evenemangslots innebär att underlätta kontakter mellan aktörer, underlätta myndighetskontakter och erbjuda hjälp med lokala faciliteter och marknadsföring. Orsas behöver utveckla befintliga evenemang och utveckla helt nya för att förlänga och förtäta säsongerna och för att generera reseanledningar och ökad omsättning för hela lokala näringslivet. Bra evenemang stärker det lokala destinationsvarumärket och ökar attraktionskraften för- och omsättningen i kommunen som helhet.

Delstrategi 5: Förbättrat lokalt företagsklimat

Förbättrat företagsklimat är en strategi för det lokala näringslivet som helhet. Sedan 2015 pågår projektet "Orsa topp 100" med målet att Orsa senast år 2018 skall vara bland de 100 bästa kommunerna i Svenskt Näringslivs företagsklimatsranking för kommuner.

Bland besöksnäringensföretagen är kommunens tillsynsarbete ett prioriterat område. Orsa kommun deltar sedan våren 2015 i projektet "Tillväxt & tillsyn" som skall utreda hur kommunens tillsynsarbete kan förbättras. Projektet rapporteras i juni 2015. Orsa kommun ska vara en bra medspelare för de lokala företagen. Orsa topp 100 innehåller flera delprojekt som ska göra kommunen bättre på att stötta företagets tillväxt. Projektets handlingsplan är publicerat på Orsa kommuns webbsida under Näringsliv.

Finansiering av besöksnäringensverksamheten

För Orsa kommun kan effekterna av delstrategierna med lokal turistservice innebära en minskad finansiell insats i avtalet med det regionala destinationsbolaget. Det utvecklade regionala samarbetet innebär dessutom att fler kommuner deltar i finansieringen av detta bolag.

Orsa kommun kommer i samverkan med andra Dalakommuner att söka strukturfondsmedel för att finansiera delar av företagsrådgivning och affärsutveckling. Ett sådant projekt är under planering inför perioden 2017-2018 "Företagsutveckling – 7 kommuner i samverkan".

Från 2015 Ingår Orsa kommun i ett annat strukturfondsfinansierat projekt: *Scandinavian Heartland – Business improvement*.

Projektet är ett samarbete mellan kommuner i norra Dalarna och motsvarande fjällregionen i Norge. Inom ramen för detta samarbete får Orsa finansiering på BID utveckling (Business Improvement District). BID är en modell för att lokalt samarbete mellan offentlig verksamhet och privat näringsliv. Näringslivskontoret och Turismgruppen i Orsa kommer under perioden 2015-2018 att kunna finansiera delar av sin affärsutvecklingsverksamhet via detta projekt.

Projektet "Orsa topp 100" finansieras i nuläget av Orsa kommuns Näringslivskontor. Orsa topp 100 innehåller dock delprojekt som berör flera av kommunens förvaltningar. Det är nödvändigt att för varje delprojekt se över hur projektkostnaderna skall fördelas.

Det lokala näringslivet skulle inom ramen för ett formaliserat samarbete med kommunen kunna medfinansiera den kommunala turistservicen och den gemensamma lokala destinationsutvecklingen. Medfinansiering från näringslivet förekommer i nuläget, men sporadiskt och projektbaserat.

Utifrån dessa förutsättningar skulle Orsa kommun kunna finansiera sin insats för besöksnäringen inom ramen för Näringslivskontorets nuvarande budgetram för turism om ca 2Mkr.

10

Yttrande över ansökningar ur Fonderade bygdemedel (Vattenregleringsfonder)

Inledning

Kommunstyrelsens arbetsutskott har bett om yttrande från Näringslivs- och Utvecklingskontoret angående fördelningen av medel ur Vässinkoski/Noppikoski och Siljan vattenregleringsfond.

Allmänt om fonderna

Ur "HANDLEDNING FÖR ANSÖKAN AV FONDERADE BYGDEMEDEL"
(utgiven av Länsstyrelsen Dalarna):

Bygdemedel utgörs av avgifter som vattenföretag enligt ett antal vattendomar måste betala till de fonder som Länsstyrelsen Dalarna förvaltar. Dessa medel, bygdemedel, skall återföras till bygden och användas "till investeringar för ändamål som främjar näringsliv eller service i bygden eller annars är till nytta för denna". Se 8§ SFS nr: 1998:928 Departement/myndighet: Miljödepartementet, Förordning (1998:928) om bygde- och fiskeavgifter.

Det är den bygd som berörs av vattenföretaget eller anläggningar för detta som kommer i fråga för bidrag.

Som tidigare angetts kan alla i berörd kommun söka bygdemedel. När en förening eller organisation söker måste den vara inregistrerad och ha ett organisationsnummer. Följande handlingar skall också bifogas till ansökan: 1. Styrelsens sammansättning 2. Bestyrkt protokollsutdrag eller annan liknande handling som visar dels att föreningen beslutat söka bidrag av bygdeavgiftsmedel, dels vem som är behörig att företräda föreningen.

Det kan dessutom behövas ytterligare handlingar eller uppgifter beroende på vad ansökan gäller. När det t ex är fråga om att ordna vägbelysning och skoterleder bör karta bifogas där dessa är utmärkta. Om det är aktuellt att upprusta bygdegårdar bör fastighetsbeteckning anges.

En prövning sker ofta från fall till fall. Nyttan och betydelsen av investeringen får därvid bl.a. vägas in i sammanhanget. Vissa åtgärder kan vara till nytta för de boende i ett betydligt större område än andra. Ansökan konkurrerar med övriga sökande i respektive fond och ett eventuellt stöds storlek avgörs av behållningen i respektive fond. Den påfylld som görs varje år skall delas ut under samma år.

Medlen skall användas till allmänna ändamål som främjar näringslivet eller service i bygden eller på annat sätt är till nytta för denna, som till exempel:

- reparationer/-investeringar i byggnader
- förbättringar i idrottsanläggningar
- inköp av utrustning

Men får inte lämnas till driftskostnader eller förutsätta ytterligare bidrag efter att investeringen är genomförd. Bidrag lämnas ej för flyttbara investeringar, som till exempel bil, skoter, traktor.

Observera att man ej kan ansöka om pengar retroaktivt. Investeringen får vara påbörjad men ej avslutad vid tillfället för beslutsfattning, dvs. i början på april. Påbörjar man projektet/investeringen innan beslut fattas sker det på egen risk.

SLUT citat från Länsstyrelsens handledning.

Till fonden Vässinkoski-Noppikoski har följande ansökningar inkommit:

Sökande	Projekt	Sökt belopp
Holen Lunden Kårgårde Samfällighetsförening	Byte av yttertak på Holens bystugas huvudbyggnad samt inköp av utedass	159000kr (ur Vässinkoski)
Sörmedsjöns byförening	Inköp av vattentåliga bord som ska användas vid olika aktiviteter, inköp av dator med skrivare/scanner för att dels användas av föreningen samt av olika projektgrupper som en servicestation för i första hand äldre personer i byarna som inte har egen dator. Inköp av en hjärtstartare.	51500kr (ur Vässinkoski)
Stiftelsen Rovdjurscentrum Designorg Trä Grönklitt (RCDT)	Stiftelsen RCDT vill skapa en lekplats på temat Vattnets väg och utgå från Dalälven/Oreälven och dess dammar, kraftstationer och sjöar. Vattenhjul, stångar, båtar, timmer m.m. ska finnas med och kunna lekas med. Syfte: kunskapsförmedling och pedagogiskt lärande/lekande.	100000kr (ur Vässinkoski)
	Summa sökta medel	310500kr

Medel att fördela 2015	Summa
Vässinkoski-Noppikoski	41288kr
Siljan	Ingen utdelning 2015
Ränta	396kr
Avgår 10% för Miljödomstolens ärenden	4168kr
Summa att fördela	37516kr

Näringslivskontorets bedömning.

Medlen från fonderna täcker 2015 endast 12 % av sökta medel.

Holens bystuga har sökt för ett projekt som är avsevärt större än de medel som finns att fördela. Enligt uppgift från föreningen är takprojektet beroende av ytterligare bygdemedel kommande år för att projektet ska komma igång.

Sörmedsjöns byförening har sökt för ett projekt som till stor del kan täckas av årets bygdemedel. Vi bedömer också att projektet väl överensstämmer med bygdemedlens riktlinjer.

Enligt uppgift från RCDT kan Rovdjursparken (Grönklittsgruppen) och Rovdjurscentrum täcka upp med medel och arbete utöver det som skulle finansieras från bygdemedel, men det är en förutsättning att man beviljas 40 000kr eller däromkring för att ha möjlighet att fullfölja projektet.

Länsstyrelsen anser att den som söker inte ska ha ett vinstintresse (företag kan inte söka).

Detta är till viss nackdel för RCDT:s projekt eftersom lekplatsen ska ligga inne i Rovdjursparken.

Näringslivskontoret bedömer att projektet för Sörmedsjöns byförening bäst uppfyller kriterierna och att de bör tilldelas hela summan 37516kr för bygdemedel 2015.

Orsa den 13 maj 2015

Joakim Larsson, Näringslivschef Orsa kommun

Ansökan om Bygdemedel ur vattenregleringsfonder

Ansökningar om bidrag ur vattenregleringsfonderna ur Orsa kommun översänds för yttrande. Svar önskas så snart detta har behandlats i något av era utskott, helst före 2015-05-31.

Bygdemedel är avgifter som vattenföretag enligt ett antal vattendomar betalar till fonder som Länsstyrelsen Dalarna förvaltar. Dessa medel, *Bygdemedel**, ska återföras till bygden och användas till investeringar som främjar näringsliv eller service i bygden och är till nytta för denna. Så många som möjligt i bygden (kommunen) ska ha nytta av dessa medel.

För mer information se *Handledning för ansökan av fonderade Bygdemedel* på vår hemsida; <http://www.lansstyrelsen.se/dalarna/SiteCollectionDocuments/Sv/lantbruk-och-landsbygd/landsbygdsutveckling/Bygdemedel/Handledning%20Bygdemedel.pdf>

I bifogade handlingar finns en sammanställning över inkomna ansökningar och tillgång på medel ur vattenregleringsfonden.

För frågor, kontakta gärna mig.

Vänliga hälsningar,

Camilla Sahlander
Näringslivsenheten
Länsstyrelsen Dalarna

Bilaga: Sammanställning över inkomna ansökningar och tillgång på medel att bevilja samt kopior på ansökningar.

*: 8§ SFS nr:1998:928 Departement/myndighet: Miljödepartementet, Förordning (1998:928) om bygde- och fiskeavgifter.

Ank 2014-12-19

Dnr 208-13674-2014 Ansökningsdatum: 2014-12-16

Ansökan om bidrag ur fonderade Bygdemedel

1. PROJEKTUPPGIFT

Sökt belopp: 159 000

Belopp söks ur fond:
(se handledning) Vattenreglerings fond i Orsa kommun

Vilket insatsområde
avses? Näringsliv Service Övrigt

Har stöd tidigare utgått
till samma projekt? Ja Nej

Beräknat startdatum:

2. ADRESSUPPGIFTER

Sökande: Holen Lunden Kårgärde Samfällighetsförening

Postadress: _____

Postnummer: _____

Telefon: _____ Mobil: _____

Organisationsnummer: _____

E-postadress: _____

Kontaktperson/projekt-
ansvarig: Tord Häggström

Telefon/mobil: _____

Ange hur utbetalning skall
ske: Postgironr: Bankgironr: Bankkonto:
4696714-7

Ifylles av
föreningar: Antal medlemmar i föreningen: ca 85 varav ca 50%
flickor/kvinnor

Blanketten skickas till: Länsstyrelsen Dalarna, 791 84 FALUN senast 31/12

3. PROJEKTBESKRIVNING (Skriv på separat papper om utrymmet inte räcker)

Holens bystuga är en samlingsplats för Holen och dess närliggande byar. Bystugan har varit samlingsplats för olika engagemang sedan början på 1900 talet. Enligt traditionen så har det firats midsommarafton med dans och samkväm i bystugan sedan 1908 och fram tills idag.

Bystugan har underhållits med gemensamma resurser när det gäller arbetsinsatser och med begränsat material. Idag så är det stora problem med konditionen på taket på huvudbyggnaden som är i akut behov av reparation (se bilder). Vi har haft kontaktat med fler bygg företag och fått en prisuppgift på omläggning av tak som uppgår till 203000:- exklusive eventuellt reparation av rötskadade takstolar.

I st Utedass till Holens badplats beräknat pris 6000:-

Beskriv även vilka effekter de tänkta aktiviteterna kan ha för miljö, jämställdhet, integration och ungdomar i Dalarna.

Finns det kopplingar till andra projekt i kommunen?

Sökt maxbelopp 50000 från Orsa Jordägarnämnd Orsa Besparingsskog.

Budget

Kostnadsspecifikation:	Projektets kostnader i kronor:
Byte yttertak huvudbyggnad	203 000:-
Utedass Holens badplats	6 000:-

Summa kostnader: 209 000:-

Annan finansiering:	Annan finansiering i kronor:
Orsa Besparingsskog sökt bidrag	50 000
Summa annan finansiering:	50 000

Undertecknad försäkrar, på heder och samvete, att de uppgifter som lämnas i ansökan inklusive bilagor är riktiga. Vidare intygas att lagen om offentlig upphandling kommer att efterlevas i erforderliga fall.

2014-12-17
Datum

Behörig firmatecknare

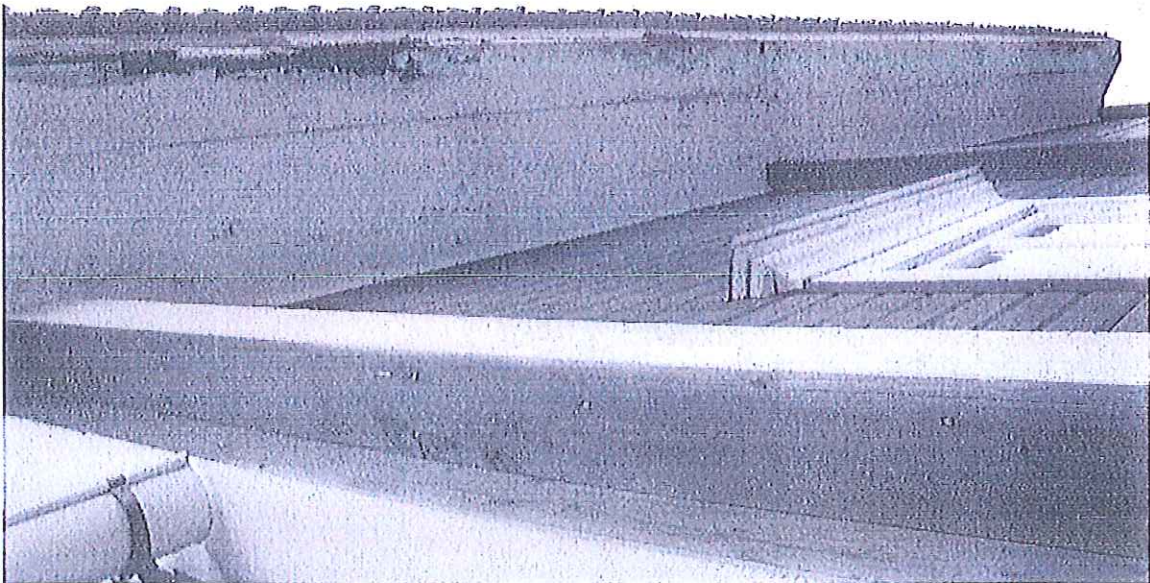
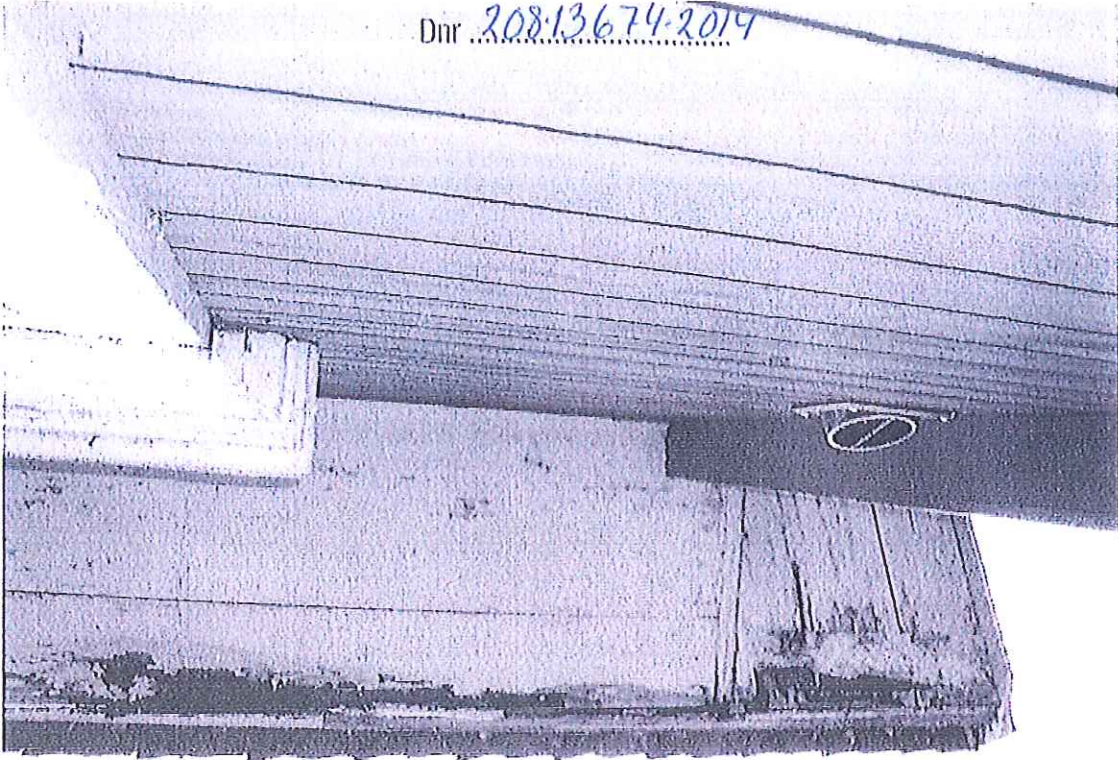
Tord Häggström
Namnförtydligande

Observera att Bygdemedel inte kan sökas i efterhand, d.v.s. investeringen får ej ha avslutats innan länsstyrelsen har fattat beslut.

LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN

Ank 2014-12-19

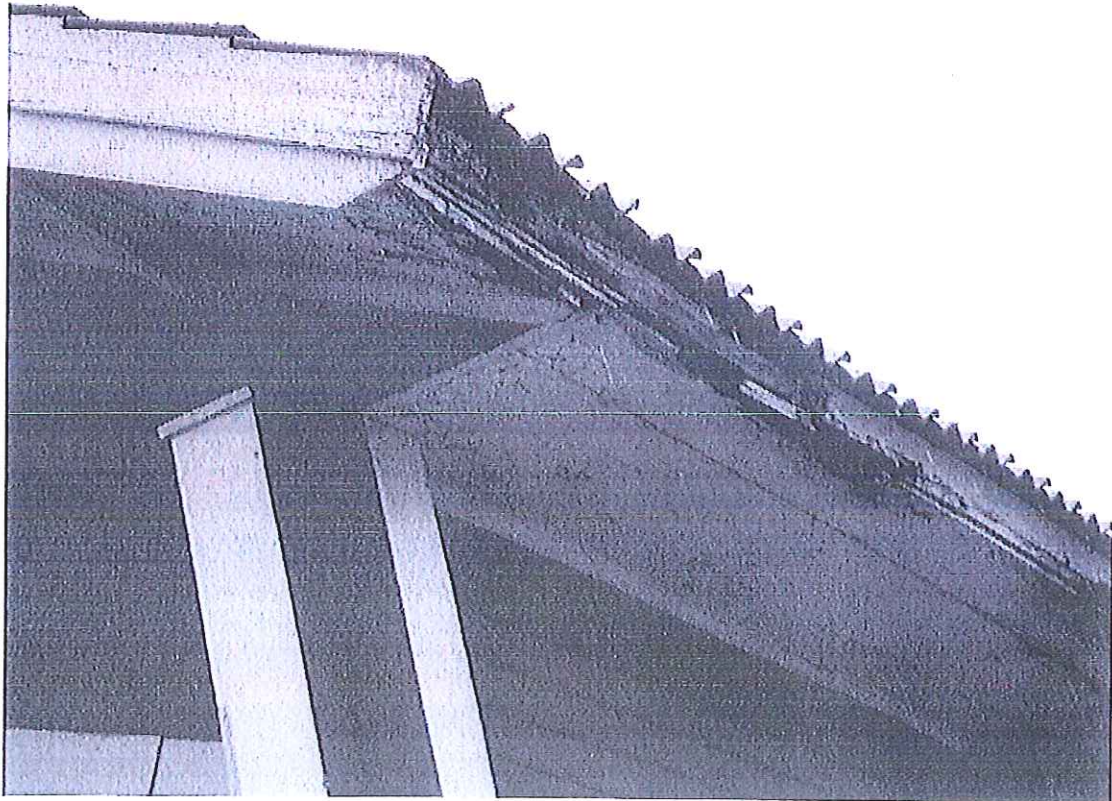
Dnr 208.13674.2014

Takfot norrsida

Bystugetak vänster norrsida.

LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN

LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN

Bil. (2)

Ank 2014-12-16

Dnr 208-13433-2014

Ansökningsdatum:

Ansökan om bidrag ur fonderade Bygdemedel

1. PROJEKTUPPGIFT

Sökt belopp: 51500:-

Belopp söks ur fond:
(se handledning) Vattenregleringsfonder i Orsa kommun

Vilket insatsområde
avses? Näringsliv Service Övrigt

Har stöd tidigare utgått
till samma projekt? Ja Nej

Beräknat startdatum: Våren 2015

2. ADRESSUPPGIFTER

Sökande: Sörmedsjöns byförening

Postadress: _____ 4 _____

Postnummer: _____

Telefon: _____ Mobil: _____

Organisationsnummer: _____

E-postadress: _____

Kontaktperson/projekt-
ansvarig: Rolf Almstedt Tord Häggström

Telefon/mobil: _____

Ange hur utbetalning skall
ske: Postgiro nr: _____ Bankgiro nr: _____ Bankkonto: _____
540-8513

Ifylles av
föreningar: Antal medlemmar i föreningen: 55 familjer varav ca:50 % flickor/kvinnor

Blanketten skickas till: Länsstyrelsen Dalarna, 791 84 FALUN senast 31/12

3. PROJEKTBEKRIVNING (Skriv på separat papper om utrymmet inte räcker)

20 St hopfällbara vattentåliga bord som skall användas vid olika aktiviteter t.ex. Midsommarfirande, loppisförsäljning, studiecirkel, utbildningar, fästengagemang mm.

1 st Dator med skrivare scanner och internetuppkoppling. Datorn är tänkt att användas i föreningen som ett administrativt verktyg.

Datorn är också tänkt att användas i studiecirkel och av olika projektgrupper inom föreningen. Datorn är även tänkt att vara en service station för i första hand äldre personer i byarna som inte har egen dator. Det finns önskemål från äldre inom byarna att få information och tjänster som bara finns tillgängligt via internet. Byföreningen har haft diskussioner hur vi kan hjälpa dessa personer genom att vara tillgängliga vissa dagar i månaden och hjälpa till med olika ärenden, tjänster, e-post mm via nätet.

1 st Hjärtstartare som skall finnas tillgänglig centralt i anslutning till Holens bystuga.

Beskriv även vilka effekter de tänkta aktiviteterna kan ha för miljö, jämställdhet, integration och ungdomar i Dalarna.

Vår byförening har syftet att sammanföra människorna som bor och lever i våra byar. Vårt mål är att vara lyhörda för önskemål och behov hos gammal som ung. Vi vill skapa möten och aktiviteter som vi tror skapar en större gemenskap mellan människorna i våra 5 byar.
Se även våra bifogade stadgar.

<p>Finns det kopplingar till andra projekt i kommunen?</p> <p>Nej.</p>
--

Budget

Kostnadsspecifikation:	Projektets kostnader i kronor:
20 st hopfällbara bord	19000:-
1 st Dator + skrivare + internet router	12000:-
1 st Hjärtstartare	20500:-

Summa kostnader: 51500:-

Annan finansiering:0	Annan finansiering i kronor:
Summa annan finansiering:	

Undertecknad försäkrar, på heder och samvete, att de uppgifter som lämnas i ansökan inklusive bilagor är riktiga. Vidare intygas att lagen om offentlig upphandling kommer att efterlevas i erforderliga fall.

2014-12-06

Datum

Rolf Almstedt
Tord Haggström
 Behörig firmatecknare

Rolf Almstedt
Tord Haggström
 Namnförtydligande

Observera att Bygdemedel inte kan sökas i efterhand, d.v.s. investeringen får ej ha avslutats innan länsstyrelsen har fattat beslut.

Stadgar för Sörmedsjöns Byförening.

1. Namn

Föreningens namn, Sörmedsjöns Byförening nedan kallad "Byföreningen"

2. Syfte

Byförening vill i första hand verka för byarna längs Orsasjöns östra sida från Enåns utlopp och söder ut i Orsa Kommun och dess kringliggande byar. Syftet är att byarna ska utvecklas och vara en levande bygd med bra kommunikationsmöjligheter och en plats där alla generationer trivs att bo. Vi vill samverka med (och påverka) myndigheter och organisationer. Vi vill vara en kanal för byborna att påverka sin vardag.

Byföreningen vill också verka för att främja kunskapen om och känslan för bygden och dess, ur historisk och kulturell synpunkt, värdefulla traditioner.

Byföreningen skall också medverka till aktivitet kring midsommarstången i Holen och verka för att densamma reses på ett värdigt och traditionellt sätt (dag före midsommarafton enl. tradition).

Byföreningen vill ta initiativ för traktens bästa och utveckla gemenskapen mellan människorna inom byarna med omnejd. Vi är partipolitiskt och religiöst obundna. Föreningen skall också verka mot droger och mobbing och ansluter sig till kommunens policy för vad det gäller mänskliga rättigheter.

3. Medlemskap

Medlemskap i Byförening tillerkänns varje hushåll som ansluter sig till Byföreningens målsättning, utan särskild ansökan, men efter erläggande av avgift som fastställs av årsmötet.

Byföreningen är öppen för alla som delar föreningens målsättning.

Eller som av annat skäl har intresse för byns utveckling.

Medlem äger en röst per hushåll vid årsmötet.

4. Uteslutning

Medlem som inte betalar sin årsavgift eller på annat sätt uppträder illojalt mot Byföreningen och motarbetar densamma, kan på förslag av styrelsen uteslutas ur Byföreningen.

5. Medlemsavgift

Medlem skall betala en årlig medlemsavgift till Byföreningen.

Medlemsavgiftens storlek fastställs av årsmötet. Medlemsavgifterna skall användas för att bekosta föreningens verksamhet. Medlemsavgiften skall vara betald senast den 30 april.

6. Verksamhetsår

Byföreningens verksamhetsår omfattar kalenderår.

7. Styrelse

Verksamheten leds av en styrelse på mellan 4-10 personer som väljs vid årsmöte. Styrelsen bör innehålla en jämn fördelning mellan kvinnor och män. Styrelsen är beslutsmässig när minst 50 % av ledamöterna är närvarande. Styrelsens ordförande har utslagsröst.

Inom styrelsen ska finnas ordförande, sekreterare och kassör.

Ordförande väljs på årsmötet. Övriga funktionärer utses inom styrelsen.

Styrelseledamöterna har en mandatperiod av två år. Hälften av styrelseplatserna väljs varje år. Ordförande väljs varje år. Styrelsen leder det löpande arbetet och sammanträder i den omfattning de anser sig behöva.

Styrelsen är gemensamt ansvarig för föreningens förvaltning.

Motion skall vara styrelsen tillhanda senast 14 dagar före årsmötet.

8. Årsmöte

Ordinarie årsmöte hålls senast 28 februari varje år. Kallelse till årsmöte meddelas senast två veckor innan årsmötet via brev, e-post eller genom anslag på byarnas anslagstavlor. Röstberättigade är medlemmar som betalt medlemsavgiften. Röstning genom ombud kan ske om ombudet kan uppvisa skriftlig fullmakt. Ombud får endast företräda en medlems röst. Justerat protokoll skall finnas hos sekreteraren 14 dagar efter stämman.

Vid ordinarie årsmöte ska följande frågor behandlas:

1. Mötets öppnande.
2. Val av ordförande och sekreterare för årsmötet samt två stycken Justeringsmän.
3. Fastställande av dagordning.
4. Att kallelse skett enligt stadgarna.
5. Föredragning av styrelsens årsberättelse inklusive ekonomisk rapport.
6. Föredragning av revisionsberättelsen.
7. Godkännande av årsberättelse och ekonomisk rapport.
8. Ansvarsfrihet för styrelsen.
9. Val av ordförande för Byföreningen för ett år.
10. Val av styrelsemedlemmar samt två suppleanter.
11. Val av en revisor och en revisorssuppleant.
12. Val av två stycken till valberedning.
13. Fastställande av medlemsavgift.
14. Behandling av styrelsens förslag.
15. Behandling av motioner.

16. Behandling av förslag till verksamhetsplan för tiden fram till nästa årsmöte
17. Övriga frågor.
18. Mötet avslutas.

9. Extra årsmöte

Vid behov kan styrelsen, alternativt minst 12 st medlemmar kalla till extra årsmöte.

10. Byföreningsmöten

Styrelsen kallar under året till Byföreningsmöten när så behövs. Byföreningsmöten kan ta ställning till enskilda frågor.

11. Firmateckning

Byföreningen tecknas av kassören och ordföranden var för sig.

12. Upplösning av Byföreningen

Om Byföreningen upphör ska kvarvarande medel överföras till annan ideell verksamhet i Orsa kommun eller användas till utsmyckning av byarna.

13. Ändring av stadgar

Ändring av dessa stadgar sker på årsmötet och då med majoritetsbeslut.

14. Beslutsfattande vid årsmötet

Beslut fattas med enkel röstövertikt, majoritetsbeslut.

Vid val, sluten eller öppen votering, sker vid lika röstetal avgörandet genom lottning.

2014-04-02

Ansökan om bidrag ur Bygdemedel (vattenregleringsfonder)

1. PROJEKT

Sökt belopp: 100 000 eller största möjliga

Från vilken kommun söks bidraget från: Orsa, Mora, Rättvik

Vilket insatsområde avses? Näringsliv Service Övrigt

Har stöd tidigare utgått till samma projekt? Ja Nej

Beräknat startdatum: 2015-04-01

2. ADRESSUPPGIFTER

Sökande: Stiftelsen Rovdjurscentrum Design Torg Trä Grönklitt

Postadress: Box 3

Postnummer: 794 21 Orsa

Telefon: 0250-46228 Mobil: 0730-368200

Organisationsnummer: 802425-5211

E-postadress: anders.bjorklund@orsa.se

Kontaktperson/projekt-ansvarig: Anders Björklund

Telefon/mobil: 0730-368200

Ange hur utbetalning skall ske: Postgiro nr: Bankgiro nr: Bankkonto:
292-3159

3. PROJEKTBEKRIVNING (Skriv på separat papper om utrymmet inte räcker)

Stiftelsen RCDT arbetar med kunskapsförmedling på en rad olika sätt i första hand kring rovdjur, natur, kretslopp, klimat mm. Genom vårt läge i omedelbar anslutning till Orsa Rovdjurspark arbetar vi också med utställningar och information inne i parken. Genomgående har vi tillskapat en rad olika lekstationer med lekfullt lärande samt pedagogiska lekplatser. Totalt har vi i parken ca 25 lekstationer och 5 pedagogiska lekplatser.

Vår tanke nu är att tillskapa en lekplats på temat vattnets väg och utgå ifrån Dalälven/Oreälven och dess dammar, kraftstationer och sjöar. En pedagogisk lekplats som samtidigt förklarar de stora dragen i Dalälven/Oreälvens vattensystem

Lekplatsen görs som en stiliserad och förenklad kartbild av vattensystemet. I lekplatsen skall vattenhjul(=kraftverken), stångångar, båtar, timmer, pumpar, hinkar och möjlighet att leka med vattnet finnas.

Tanken är att bygga i trä och hålla det hela nära marken men ändå nyttja vissa nivåskillnader för att tillskapa olika rörelser.

Tankarna bakom projektet och en idéskiss finns i bifogat häfte.

Effekterna av projektet blir att vi pedagogiskt kan förklara vattnets väg, visa på miljöaspekter, lekfullt lärande hamnar i fokus och lekplatser kan nyttjas av alla oavsett kön och härkomst.

Beskriv även vilka effekter de tänkta aktiviteterna kan ha för miljö, jämställdhet, tillgänglighet, barnperspektiv och integration. Gör gärna det på Länsstyrelsens bilaga om MR (mänskliga rättigheter) som hör till Bygdemedel.

4. Budget

Kostnadsspecifikation:	Projektets kostnader i kronor:
Förstudie, Ideutveckling, projektering	25 000
Mark och byggnadsarbeten	125 000

Summa kostnader: 150 000

Annan finansiering:	Annan finansiering i kronor:
Bygdemedel	100 000
Egen finansiering + Eget arbete	25 000 + 25 000
Summa annan finansiering:	150 000

Undertecknad försäkrar, på heder och samvete, att de uppgifter som lämnas i ansökan inklusive bilagor är riktiga. Vidare intygas att lagen om offentlig upphandling kommer att efterlevas i erforderliga fall.

Grönklitt 2014-12-11

Datum

Behörig firmatecknare

Anders Björklund

Namnförtydligande

Ansökan skickas till Länsstyrelsen Dalarna – senast den 31/12.

Observera att Bygdemedel inte kan sökas i efterhand, d.v.s. investeringen får inte ha avslutats innan länsstyrelsen har fattat beslut.

Obligatoriska bilagor: Kort historik om föreningen, bestyrkt protokollsbeslut som visar att föreningen beslutat att söka Bygdemedel samt vilket belopp, dels protokollsbeslut om vem som är behörig firmatecknare och verksamhetsberättelse för föreningen.

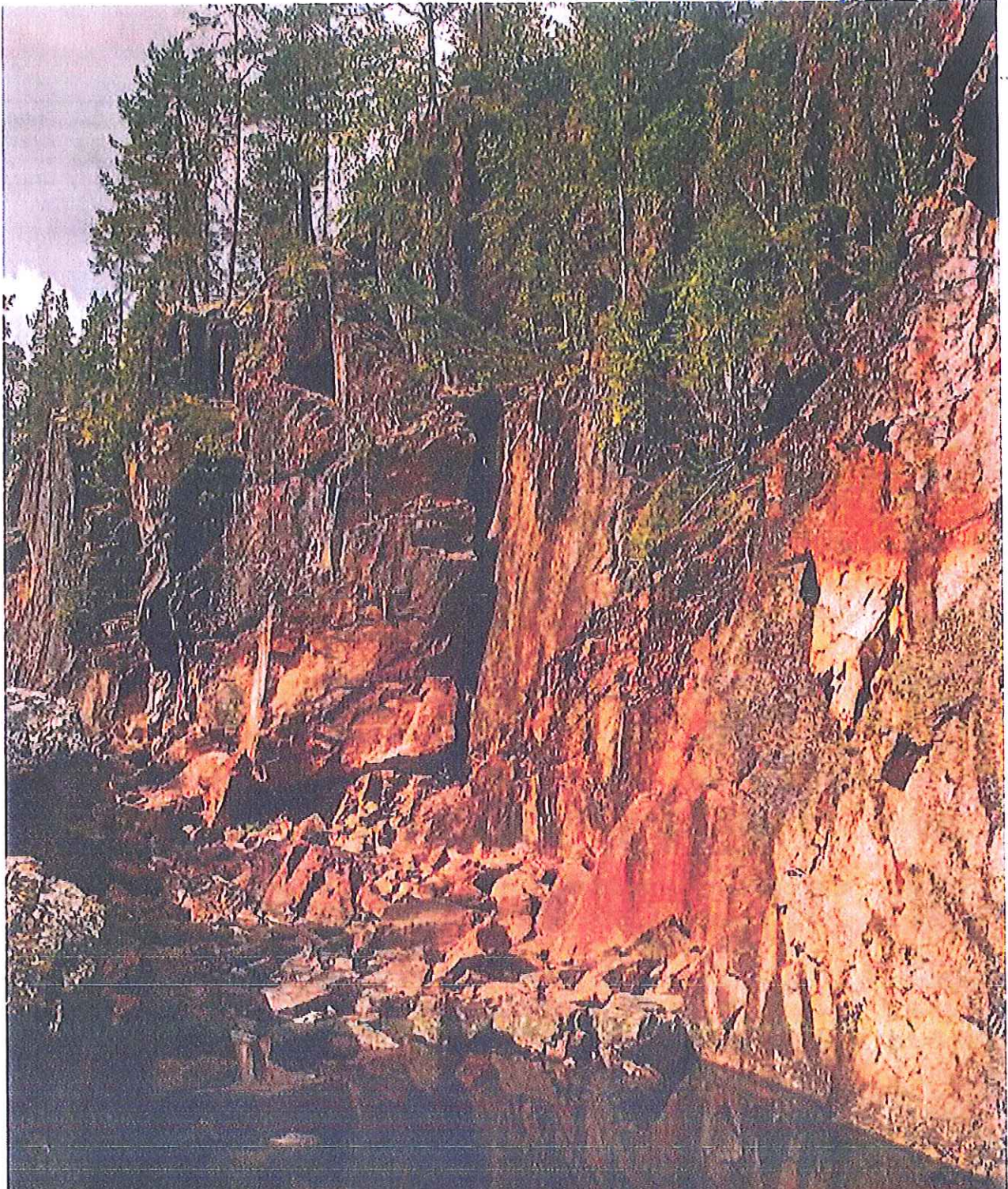
Övrigt: Ytterligare handlingar eller uppgifter kan behöva kompletteras ansökan. T.ex. om det berör vägbelysning och skoterleder bör karta bifogas där dessa är utmärkta. Om det är aktuellt med upprustning eller insatser i byggnader bör fastighetsbeteckning anges.

Länsstyrelsen Dalarna arbetar för en *hållbar utveckling* inom alla våra områden. Använd därför gärna vår bilaga om mänskliga rättigheter som rör bl.a. miljö, jämställdhet och tillgänglighet.

Adress: Länsstyrelsen Dalarna, Åsgatan 38, 791 84 FALUN

208.13796.2014

17

Vattnets väg - Daläven/Oreälven

Ett idéprojekt i Grönklitt

Lekfullt lärande om vattnets betydelse

Anders Björklund

Rovdjurscentrum
DesignTorgTrä

Vattnets väg Dalälven/Oreälven

Lekfullt Lärande

I många år har vi arbetat med lekfullt lärande kring natur/rovdjur både i Rovdjurscentrum och i Rovdjursparken. Utifrån våra målgrupper, där barn och skolor utgör en stor andel, försöker vi hela tiden utveckla vår anläggning med nya anslag kring lekfullt lärande kring det som finns nära oss. Vi har sett att det finns ett behov av att arbeta med vatten och berätta om vattnets väg. Vi kan också göra kopplingar till vattnets betydelse för djuren.

Stiftelsen RCDT

Vi utgör en ideell stiftelse vars huvudsyfte är att arbeta med att förmedla information och kunskap om rovdjur, natur, miljö och design. Genom att vi som stiftelse även har möjlighet att arbeta i Rovdjursparken med information, utställningar, lekfullt lärande osv kan vi nå fler och få än större genomslag på det vi vill förmedla. Vår Polaranläggning har gjort att frågor kring klimat, isar, vatten mm har fått än större fokus.

Vårt Rovdjurscentrum är Sveriges största och inrymmer både permanenta utställningar, tillfälliga utställningar, konferenslokaler, butik mm. Vi har årligen mellan 65000-70000 besökare och tar emot mellan 1500-2000 skolbarn på temadagar.

I Stiftelsen är undertecknad Vd och har rätt att teckna firma samt rätt att göra ansökningar.

Rovdjursparken

Rovdjursparken är Europas största Björnpark och inrymmer världens största isbjörnsanläggning. Unikt för parken är även den omfattande informationen, utställningar, lekfullt lärande, pedagogiska lekplatser som Stiftelsen Rovdjurscentrum byggt upp.

Kretslopp, klimat, hotade arter, miljö

Genom vårt arbete med Rovdjur, hotade arter, Natur, Miljö och de förändringar som sker i naturen har det blivit ett återkommande inslag för oss att berätta om klimatförändringar och kretsloppstänkande. Genom att tillskapa en anläggning för barn om Vattnets väg ökar möjligheterna att ge barn mera kunskap och spännande upplevelser.

Vattnets betydelse

Till en pedagogisk lekplats enligt våra skisserade ideér kan vi på olika sätt berätta om vattnets betydelse ur en rad olika aspekter: Vattnet i kretsloppet, vattnet i naturen, vatten och liv, vatten och energi mm

Målgrupp

Genom att tillskapa en pedagogisk lekplats på temat vattnets väg kan vi förmedla mera kunskap till barn om vattnets betydelse.

Ideskiss

En enkel ideskiss har tagits fram och behöver utvecklas. Vi ser att vi skulle kunna bygga vattenmiljön i trä och ge den formen av Dalälven/Oreälvens vattensystem. På olika sätt skall vi koppla attribut till denna vattenmiljö som gör att vi kan förklara vattnets betydelse förr och nu.

Vår tanke är också att sätta upp enkla informationstavlor som kan berätta för besökarna om vattnets betydelse och samtidigt utgöra pedagogiskt stöd när vi tar emot skolklasser. Som ett första steg avser vi utveckla ideén mera för att därefter bygga i så stor omfattning som vi kan hitta resurser till.

Var någonstans

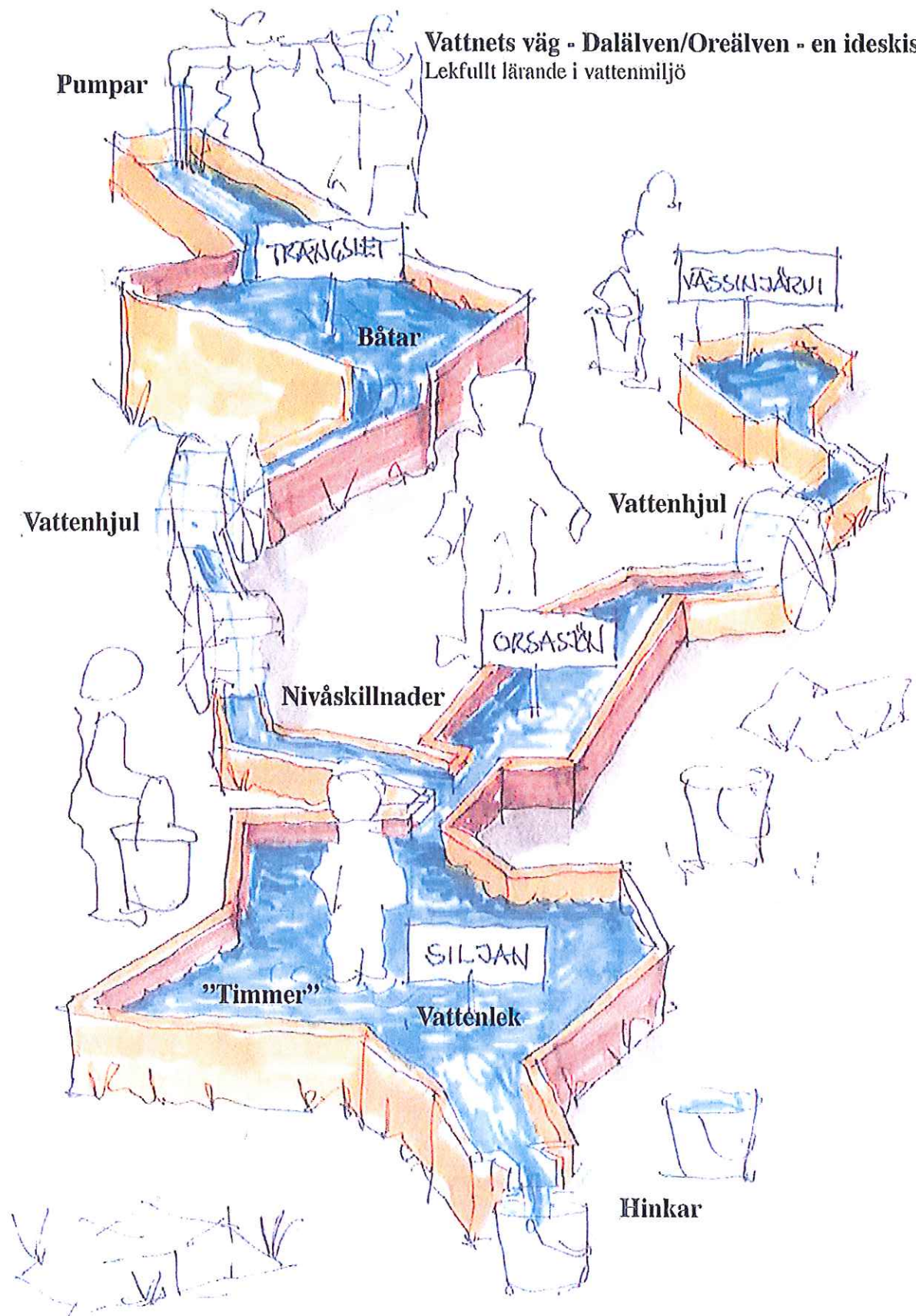
Anläggningen som kan bli 5x8 meter i storlek skall intymma olika nivåer som gör att vi kan ge vattnet liv. Tanken är att förlägga lek-ytan centralt i parken på en plats där besökare kan stanna upp. Ett tänkbart läge redovisas på karbilagan över parken.

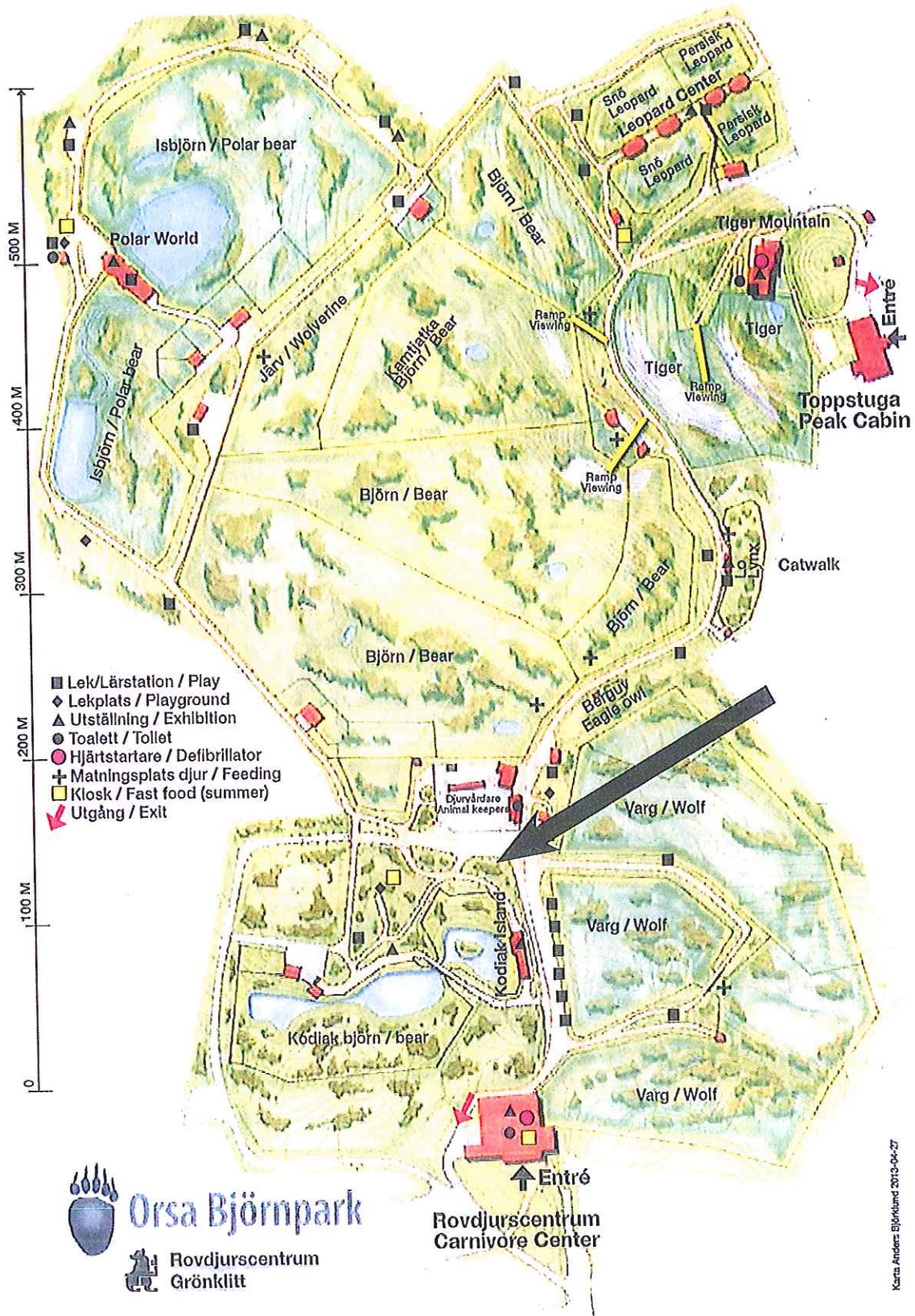
Grönklitt 4-12-15

Anders Björklund
Vd Stiftelsen Rovdjurscentrum

Vattnets väg - Dalälven/Oreälven - en ideskiss
Lekfullt lärande i vattenmiljö

2006-13796-2014

Stiftelsen:
- Stadgar
- Styrelse
- Firmatecknare

Vattnets väg - Daläven/Oreälven

Ett idéprojekt i Grönklitt

Lekfullt lärande om vattnets betydelse

Anders Björklund

Rovdjurscentrum
DesignTorgTrä

STIFTELSEFÖRORDNANDE

Undertecknade stiftare bildar härmed Stiftelsen Rovdjurscentrum Grönklitt och Designtorg Trä genom avsättande av egendom enligt nedan för att varaktigt förvaltas som en självständig förmögenhet för ändamål enligt följande.

Ändamål

Stiftelsens syfte är att öka intresset bland privatpersoner, företag, organisationer och myndigheter för världens rovdjur, naturen, trä och design samt att ge nämnda grupper goda förutsättningar att inhämta kunskaper om världens rovdjur, naturen, trä och design.

För detta ändamål skall Stiftelsen utifrån lokaler i anslutning till Orsa Grönklitts Björnpark i Orsa kommun

- vara en neutral mötesplats där olika intresseparter möts och ges möjlighet att informera allmänheten om världens rovdjur och verka som ett kreativt centrum inom trä- och designutveckling.
- producera och förevisa utställningar om rovdjur, natur, trä och design
- söka anslag för att bedriva forskning och utvecklingsarbete inom ovan nämnda områden
- förvalta dels de medel som influtit genom bland annat donationer av fysiska och juridiska personer och dels de medel som framtida donationer, gåvor, testamenten och liknande kan komma att tillfalla Stiftelsen.

Stiftelsen äger dessutom rätt att köpa och sälja fast egendom om detta är förenligt med Stiftelsens ändamål. Om ekonomin tillåter kan Stiftelsen även, genom bidrag och delägarskap, stödja liknande verksamheter som den Stiftelsen bedriver. Stiftelsen skall ha ett nära samarbete med Orsa kommun och Orsa Grönklitt AB.

Tillskjutna medel

Den dag tillskjuter Orsa kommun 100 000 kronor och Orsa Grönklitt AB 100 000 kronor genom insättning på ett för Stiftelsen särskilt öppnat bankkonto. De tillskjutna beloppen är avsedda som rörelsekapital och får inte förbrukas.

Föreskrifter

I övrigt gäller för Stiftelsen följande föreskrifter.

§ 1 Styrelse

Styrelsen skall bestå av fem ordinarie ledamöter och två suppleanter, varav Orsa kommunfullmäktige tillsätter två ordinarie ledamöter samt en suppleant och Orsa Grönklitt AB en ordinarie ledamot samt en suppleant. Övriga styrelseledamöter utses av styrelsen.

Styrelsen skall verka för en jämn könsfördelning både inom styrelsen och avseende tjänstemän. Styrelsens ledamöter och dess suppleanter väljs för ett år i taget.

Fotokopians övrensörrensörelse
med originaler inlygga:

Thomas Lönn

Styrelsen utser ordförande och vice ordförande inom sig varje år.

Styrelsen kan utse en tjänsteman, som ansvarar för Stiftelsens löpande drift och denne kan ingå i Styrelsen.

§ 2 Styrelsens säte

Styrelsen har sitt säte i Orsa kommun.

§ 3 Styrelsens sammanträden, beslutsföret och protokoll

Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden eller, vid förfall av denne, av vice ordföranden så snart det anses erforderligt, dock minst tre gånger per år med minst två månader mellan sammanträdena.

Styrelsen skall sammanträda då minst en ledamot begär sammanträde.

Skriftlig kallelse skall utgå minst fjorton dagar före sammanträdet. Av kallelsen skall framgå vilka ärenden som skall behandlas.

Styrelsen är beslutsföret då mer än hälften av dess ledamöter är närvarande. Såsom Styrelsens beslut gäller den mening, om vilken de flesta föronar sig, och vid lika röstetal den mening som biträds av ordföranden.

Vid styrelsens sammanträden skall föras protokoll, som skall justeras av ordföranden jämte den som vid varje tillfälle därtill utses. Protokollen skall föras i nummerföljd och förvaras på ett betryggande sätt.

§ 4 Firmateckning

Stiftelsens firma tecknas förutom av styrelsen i dess helhet av två av styrelsens ledamöter i förening. För disposition av Stiftelsens konton för likvida medel, kan dock en eller flera personer utses som firmatecknare var för sig.

§ 5 Ersättning till styrelseledamot

Styrelsens ledamöter samt ersättare ligger åtnjuta ersättning för sitt arbete. Ersättning skall utgå i enlighet med vad som beslutas av Styrelsen.

§ 6 Styrelsens uppdrag

Styrelsen skall förvalta Stiftelsens egendom i enlighet med Stiftelseförordnandet. Styrelsen skall förvalta Stiftelsens medel på ett betryggande sätt samt tillse att dessa lämnar en tillfredsställande avkastning.

§ 7 Räkenskapsår

Stiftelsens räkenskapsår är kalenderår.

AW

§ 8 Räkenskaper

För Stiftelsen skall föras erforderliga räkenskaper. Styrelsen skall avge årsredovisning i så god tid att revisorerna medges att senast den 1 maj året efter verksamhetsåret avger revisionsberättelse.

§ 9 Revisorer

För granskning av Stiftelsens årsredovisning jämte räkenskaper och Styrelsens förvaltning skall en revisor med ersättare utses. Val av revisor skall ske av Styrelsen, för ett år i taget, vid det möte där Stiftelsens årsredovisning behandlas.

§ 10 Ändring av föreskrifter

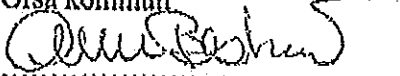
Ändring av Stiftelsens föreskrifter, förutom avseende ändamålsbestämningen, får ske genom beslut på två av varandra följande styrelsemöten. I sådana frågor skall även stiftarna ges tillfälle att yttra sig innan slutligt beslut tas.

Orsa den 14/12 2005

Orsa Grönklitt AB

.....

Orsa kommun

.....

REGISTRERINGSBEVIS
STIFTELSE

Utskriftsdatum/tid	Sida
2013-11-25 10:34	1
Registreringsdatum	
2007-05-31	
Stiftelsenummer	Aktnummer
1021017	W1199

Org. nr: 802425-5211

Namn: Stiftelsen Rovdjurscentrum Grönklitt och Designtorg Trå

Adress: Box 3
794 21 ORSA

Telefon: 0250-462 72
Fax: 0250-462 60

Säte (kommun): Orsa
Län: Dalarnas län

Anmärkning:

ÄNDAMÅL

Stiftelsens syfte är att öka intresset bland privatpersoner, företag, organisationer och myndigheter för världens rovdjur, naturen, trä och design samt att ge nämnda grupper goda förutsättningar att inhämta kunskaper om världens rovdjur, naturen, trä och design.

För detta ändamål skall Stiftelsen utifrån lokaler i anslutning till Orsa Grönklitts Björnpark i Orsa kommun

- vara en neutral mötesplats där olika intresseparter möts och ges möjlighet att informera allmänheten om världens rovdjur och verka som ett kreativt centrum inom trä- och designutveckling.
- producera och förevisa utställningar om rovdjur, natur, trä och design
- söka anslag för att bedriva forskning och utvecklingsarbete inom ovan nämnda områden
- förvalta dels de medel som inlämnat genom bland annat donationer av fysiska och juridiska personer och dels de medel som framlida donationer, gåvor, testamenten och liknande kan komma att tillfalla Stiftelsen.

Stiftelsen äger dessutom rätt att köpa och sälja fast egendom om detta är förenligt med Stiftelsens ändamål. Om ekonomin tillåter kan Stiftelsen även, genom bidrag och delägarskap, stödja liknande verksamheter som den Stiftelsen bedriver. Stiftelsen skall ha ett nära samarbete med Orsa kommun och Orsa Grönklitt AB.

ORDFÖRANDE

Olsson, Eva Marie,

REGISTRERINGSBEVIS
STIFTELSE

Utskriftdatum/tid	Sida
2013-11-25 10:34	2
Registreringsdatum	
2007-05-31	
Stiftelsenummer	Aktnummer
1021017	W1199

STYRELSELEDAMÖTER

, Ekvall, Lars Kenneth, I
, Olsson, Eva Marie, .
, Smids, Mats Gunnar,
, Moraeus, Anna Stina Erlka, .

Baljeu, Mark,

SUPPLEANTER

Grå, Karl Göran,
, Sammell, Johanna ,

REVISOR

556029-6740, Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB, Box 197, 792 23, MORA , 010-212
40 00, Stockholms län, Stockholm Ansvarig
, Hvitfeldt Anders, 0250-289 00

REVISORSSUPPLEANT

1 , Holback, Michael, c/o Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB, Box 197,
792 23, MORA , 0250-289 00

FIRMATECKNING

Stiftelsens firma tecknas förutom av styrelsen i dess helhet av två av styrelsens ledamöter i
förening.

LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN

REGISTRERINGSBEVIS
STIFTELSE

Utskriftdatum/tid	Sida
2013-11-25 10:34	3
Registreringsdatum	
2007-05-31	
Stiftelsennummer	Aktnummer
1021017	W1199

ÄNDRINGAR

Utförd ändring	Inkomdatum	Registreringsdatum	Kungörelsedatum
Styrelse	2012-12-20	2013-11-25	
Styrelse, Revisorer	2011-08-23	2011-09-27	
Revisorer	2010-11-30	2011-01-18	
Styrelse, Stiftelsens adress	2008-12-08	2008-12-10	
Styrelse	2007-12-14	2007-12-20	
Nyregistrering	2007-05-11	2007-05-31	

***** Ovanstående registreringsbevis är utfärdat av *****
Länsstyrelsen

Vd-instruktion Rovdjurscentrum Designtorg Trä

Beslutanderätt

Styrelsen skall besluta i följande frågor:

1. Fastställande av årsbokslut samt utformning av årsredovisning.
2. Fastställande av resultatbudget.
3. Köp och försäljning av fast egendom samt frågor om långsiktigt samgående eller samarbete med andra parter.
4. Beslut om köp eller försäljning av övriga anläggningstillgångar liksom leasingavtal överstigande 50000 kr utöver fastställd budget.
5. Beslut om upptagande av bankkrediter och annan långfristig finansiering samt om lämnande av säkerheter.
6. Beslut om byte av bank eller försäkringsbolag.
7. Enligt stiftelseförordnandet har två ledamöter i förening rätt att teckna firma. Teckna firma avser skatter, avgifter, deklarationer samt avtal. Beträffande avtal vid utställningar ingår detta i Vd:s åtaganden. Vd förfogar över rätten att teckna bank och postgiromedel.
8. Övriga frågor av stor betydelse för bolaget såsom
  - väsentliga organisatoriska förändringar
  - kort- och långsiktiga mål och planer
  - avtal av stor betydelse med externa parter
  - väsentliga policyfrågor etc.
9. Stiftelsen lyder ej under offentlighetsprincipen. Fastställd årsredovisning är offentlig. Vid förekommande fall avgör ordföranden om handlingar/dokument utöver årsredovisningen skall lämnas ut.

Styrelsens ordförande förhandlar med VD om ändring av lön och andra anställningsvillkor för verkställande direktören och rapporterar till styrelsen.

Verkställande direktören fattar beslut i frågor som rör Stiftelsens löpande förvaltning inom ramen för fastställda budgetar, riktlinjer och anvisningar meddelade av styrelsen. Vd äger rätt att i motsvarande omfattning företräda Stiftelsen, teckna dess firma och disponera Stiftelsens konton för likvida medel med beaktande av övriga punkter i Vd-instruktionen.

Styrelsesammanträden

Verkställande direktören skall

- tillsammans med styrelseordföranden utforma kallelse och förslag till dagordning att utsändas 14 dagar före styrelsesammanträdet
- följa upp att vid tidigare styrelsesammanträden fattade beslut genomförts
- tillse att material för styrelsesammanträdena tillställs styrelseledamöterna i god tid
- sörja för att styrelsen tillställs rapporter enligt rapportinstruktionen
- vid styrelsesammanträdena kommentera och komplettera den utsända informationen
- efter styrelsesammanträdena på ett lämpligt sätt informera stiftelsens personal om fattade beslut
- sörja för en särskild rapportering till styrelsen vid en eventuell för stiftelsen kritisk eller annan särskilt betydelsefull utveckling.

Verkställande utskott

Ordföranden, vice ordföranden och Vd bildar tillsammans ett verkställande utskott som har

- beslutsbefogenheter i akuta frågor
- rätt att fatta beslut i frågor som ej kan anstå till nästkommande styrelse.
- rapportskyldighet av fattade beslut till kommande styrelsemöte.

VD-instruktionen fastställd av styrelsen 2013-05-24

Ordf Marie Olsson

Justeringsman Mats Smids

ORSA KOMMUN

VATTEN OCH AVLOPPSPOLICY

ANTAGEN AV KOMMUNFULLMÄKTIGE 2015-XX-XX

REMISSVERSION 0.97

Inledning

I VA-policyn anges övergripande mål för VA-försörjningen med riktlinjer för dess utveckling. Målet med VA-policyn är att skapa förutsättningar för att prioritera insatser för att uppnå en hållbar VA-försörjning utifrån de lokala förutsättningarna.

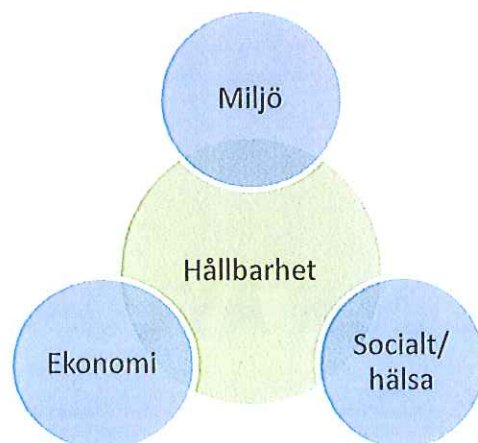
VA-policyn är styrande för kommande VA-plan och en viktig del i kommunens översiktsplanering. VA-policyn bör därmed bli ett dokument som fastställs av kommunfullmäktige. VA-policyn har tagits fram med utgångspunkt i VA-översikt och genom förvaltningsövergripande arbete och diskussioner i politiskt forum. Aktualiseringsförklaring eller revidering av VA-policyn bör ske vart fjärde år.

Utgångspunkten i VA-policyn är även de lagkrav som gäller inom VA-försörjningen, exempelvis Miljöbalken, lagen om allmänna vattentjänster, plan- och bygglagen, vattendirektivet och olika förordningar och föreskrifter (ex dricksvatten). Det finns också olika nationella och regionala miljömål som ska beaktas liksom lokala mål och visioner.

Övergripande mål

De övergripande målen med Orsas VA-försörjning är följande;

- Skydd av vattenresurser för dricksvatten ska prioriteras mycket högt.
- Alla medborgare ska ha en hållbar VA-försörjning utifrån de lokala förutsättningarna. Med hållbar avses i detta fall aspekter utifrån miljö, ekonomi och socialt (hälsa, livskvalitet, boendetrygghet, likställighet, etc). Alla tre delar måste beaktas vid olika beslut och ställningstaganden som berör Orsas framtida VA-försörjning.

- VA-försörjningen ska bidra till en positiv samhällsutveckling av kommunen och regionen och den ska stödja kommunens fysiska planering och övergripande mål.
- Alla medborgare har ett ansvar för att handskas varsamt med resurser och för att skapa ett hållbart samhälle och medborgare ska ges möjlighet att vara delaktiga i den lokala samhällsutvecklingen.
- Kommunen ska ha respekt för medborgarnas förutsättningar, och tillhandahålla information och genomföra tidig dialog om förändringar.

Mål inom allmän vatten- och avloppsförsörjning (kommunalt vatten och avlopp)

I Orsa ska följande mål vara styrande inom allmän VA försörjning;

- Allmänna VA-anläggningar ska ha god kvalitet och reinvesteringar prioriteras främst utifrån nyttan för hållbarhet och hög kostnadseffektivitet.
- Viktigare vattentäkter ska skyddas.
- Hushållning med energi och naturresurser ska prioriteras
- Dag- och dränvatten ska i möjligaste mån separeras från spillvatten.
- Vid anslutning av nya fastigheter till allmän VA anläggning ska följande principer gälla;
  - Skattemedel ska ej användas
  - God kostnadstäckning via anläggningsavgifter
  - Rättvisa fördelningsprinciper

Mål utanför allmän vatten- och avloppsförsörjning (enskild vatten- och avloppsförsörjning¹)

I Orsa ska följande mål vara styrande utanför allmän vatten- och avloppsförsörjning;

- Enskild och gemensam VA-försörjning ska uppfylla gällande krav och fastighetsägare och föreningar ska ta ansvar för sina anläggningars påverkan på hälsa och omgivande miljö.
- Miljönämndens tillsyn av enskilda avlopp ska prioriteras till de områden med störst behov som inte avses byggas ut med allmänt VA eller som avses byggas ut men där väntetiden för utbyggnad är mer än 10 år.
- Skydd av större enskilda vattentäkter bör finnas.
- Kretsloppslösningar ska stimuleras om det kan ske på ett hållbart sätt.
- Kommunen bör aktivt medverka till att samordnad enskild VA försörjning ges möjligheter till kunskapsutveckling och samverkan mellan föreningar och aktörer i syfte att upprätthålla en hållbar VA försörjning
- Utbyggnad av allmän VA ska tillämpa riktlinjer för prioriteringar, se nedan.

Riktlinjer vid prioritering av utbyggnad till allmän vatten- och avloppsanläggning

Bedömningar om vilka områden som föreslås erhålla allmän VA försörjning sker utifrån följande riktlinjer;

---

¹ Med enskild vatten- och avloppsförsörjning menas såväl egen som gemensamma anläggningar.

- Bedömning om behoven ur hälso- och miljösynpunkt att förbättra VA situationen i området
  - Antal fastigheter och dess nyttjandegrad
  - Bebyggelseutveckling
  - Förutsättningar försörjning av dricksvatten
  - Känslighet recipient och naturmiljö
  - Status enskilda avlopp
- Bedömning av möjligheter att lösa behoven med allmän VA anläggning
  - Kostnader för utbyggnad av allmän VA anläggning
  - Samordningsvinster vid utbyggnad

Med utgångspunkt från målsättningar i VA policyn ska en samlad bedömning ske av vilka områden som föreslås erhålla allmän VA försörjning och dess prioritetsordning uppdelad i följande tidsintervall;

- A. Områden som föreslås byggas ut inom 10 år med prioritet för varje enskilt objekt
- B. Områden som föreslås byggas ut om 10-20 år (ej prioritering av enskilda områden)
- C. Områden som föreslås byggas ut efter 20 år alternativt ha enskild VA försörjning

Malladress:
diariet@regiondalarna.se

MISSIV

Datum
2015-04-22Diarienummer
RD 2012/88

Ert diarienummer

Region Dalarnas medlemmar

Beslut om Rekommendation till kommunerna och Landstinget Dalarna att anta avsiktsförklaringen kopplad till strategin Dalarna - Sveriges bästa ungdomsregion

Region Dalarnas direktion har tagit beslut 2015-02-11 i ärendet "Dalarna – Sveriges bästa ungdomsregion". I beslutet anges att "rekommendera kommunerna och Landstinget Dalarna att anta avsiktsförklaringen".

Avsiktsförklaringen beskriver hur Dalarnas kommuner, Landstinget Dalarna och Region Dalarna avser arbeta för att Dalarna ska bli och vara Sveriges bästa ungdomsregion.

Avsiktsförklaringen består av följande delar:

- Beskriva i sina verksamhetsplaner (eller motsvarande dokument) hur kommunen/landstinget ska vara delaktig i det regionala arbetet med "Dalarna – Sveriges bästa ungdomsregion".
- Ha tjänsteman med ett tydligt strategiskt uppdrag och central placering i organisationen.
- Ha en sektorsövergripande grupp bestående av politiker och/eller tjänstemän som regelbundet följer upp kommunens/landstingets arbete med "Dalarna – Sveriges bästa ungdomsregion".
- Arbeta kunskapsbaserat. Kommunerna genom att regelbundet genomföra Lupp i högstadiet och gymnasiet i samverkan med Region Dalarna och övriga kommuner. Landstinget Dalarna genom att arbeta med skolhälsovårdens elevhälsosamtal i samarbete med länets kommuner, samt genom att delta i Folkhälsomyndighetens nationella folkhälsoenkät *Hälsa på lika villkor*.
- Arbeta med Barnkonventionen genom att öka kunskapen om dess innehåll men även hur den omsätts i praktisk handling.

Målen och indikatorerna i strategin "Dalarna – Sveriges bästa ungdomsregion" gäller för 2015-2018. En halvtidsutvärdering som följer upp hur strategin och avsiktsförklaringen implementeras kommer att ske under 2016 följt av en regional lärandekonferens.

Region Dalarna tar tacksamt emot ett justerat protokollsutdrag från respektive fullmäktige senast den 2015-10-31.

Alla frågor i ärendet besvaras av för ungdomsfrågor ansvarig tjänsteman i respektive kommun alternativt Linnéa Hassis, linnea.hassis@regiondalarna.se, 023-77 70 45.

Leif Nilsson
Ordförande Region Dalarna

Göran Carlsson
Regionchef Region Dalarna

Bilagor

- Bilaga 1 Protokollsutdrag från Region Dalarna Direktion 2015-02-11 §42
Bilaga 2 Strategidokumentet "Dalarna – Sveriges bästa ungdomsregion"

§ 42

Dnr RD 2012/88

Dalarna – Sveriges bästa ungdomsregion", beslut om strategi

Direktionens beslut

1. Anta strategin Dalarna – Sveriges bästa ungdomsregion.
2. Anta föreslagna mål och indikatorer för 2015-2018, med tillägg av indikator under mål ” Unga i Dalarna ska känna att tillvaron är meningsfull och att de blir sedda”: nedsatt psykiskt välbefinnande, 16-29 år (*Hälsa på lika villkor*).
3. Anta Region Dalarnas del i avsiktsförklaringen.
4. Rekommendera kommuner och Landstinget Dalarna att anta avsiktsförklaringen.

Sammanfattning av ärendet

Region Dalarna har sedan 2005 arbetat medvetet och aktivt för att öka ungas delaktighet och inflytande. Arbetet har kompletterats och förstärkts genom projekt inom kompetensförsörjningsområdet. I maj 2012 beslutade Region Dalarnas arbetsutskott att Regionchefen skulle låta genomföra en förstudie för att utreda och ta fram en plan för det fortsatta arbetet med unga i den regionala utvecklingen. Vid Direktionens möte den 6 februari 2013 beslutades att Region Dalarna ska arbeta för att Dalarna ska bli och vara Sveriges bästa ungdomsregion. Det beslutades också att en gemensam strategi för det fortsatta arbetet med att bli och vara Sveriges bästa ungdomsregion ska formuleras.

Dokumentet ”Dalarna – Sveriges bästa ungdomsregion” består av tre delar – strategi, mål och indikatorer, samt avsiktsförklaring. Strategidelen är ett visionsdokument som beskriver vad vi menar med bästa ungdomsregion samt anger hur vi ska arbeta för att nå dit – vi ska arbeta sektorsövergripande och kunskapsbaserat. Under rubriken mål och indikatorer formuleras tre mål utifrån Dalastrategin, tillsammans med indikatorer för att följa utvecklingen. Huvuddelen av indikatorerna är frågor ur Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors enkät Lupp.

Justeraandes sign

Ultdragsbestyrkande

Direktionen

Sammanträdesdatum
2015-02-11

Avsiktsförklaringen består av två delar; hur kommunerna och Landstinget Dalarna respektive Region Dalarna avser arbeta för att vi ska bli och vara Sveriges bästa ungdomsregion.

Strategin ska framförallt vara ett stöd för politiker och tjänstemän i deras arbete men strategin är också en inbjudan till andra aktörer att vara med i arbetet. Ska Dalarna bli och vara Sveriges bästa ungdomsregion krävs ett brett engagemang. Strategin innehåller därför en inbjudan till aktörer att bli samarbetspartner i arbetet med bästa ungdomsregion. Som samarbetspartner ska man beskriva hur man ska bidra till att Dalarna blir en bättre region för unga samt hur man avser arbeta med ungdomsperspektivet. Som samarbetspartner får man tillgång till kunskap och erfarenhetsutbyte samt möjlighet att använda logotypen för Sveriges bästa ungdomsregion.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse 2015-01-29 i ärendet
- Strategi, Dalarna – Sveriges bästa ungdomsregion
- Mål, Dalarna – Sveriges bästa ungdomsregion
- Avsiktsförklaring, Dalarna – Sveriges bästa ungdomsregion

Beslutet ska skickas till

- Region Dalarnas medlemmar
- Landstinget Dalarna, Malin Lagergren (malin.lagergren@ltdalarna.se) och Ulrika Öhrn (ulrika.ohrn@ltdalarna.se)

Justerandes sign

Uldragsbestyrkande

STRATEGIDOKUMENT

Dalarna - Sveriges bästa ungdomsregion

REGION DALARNA

Beslutad av Region Dalarnas direktion 2015-02-11

Innehåll

Förord	3
Så har strategin tagits fram	4
Dalarna - Sveriges bästa ungdomsregion	5
Dalastrategin i korthet - fokus unga	8
Mål	12
Så följer vi upp vårt arbete	15
Referenser	15
Avsiktsförklaring	16

KONTAKTUPPGIFTER

Linnéa Hassis

Ungdomsstrateg, Region Dalarna

023-77 70 45

linnea.hassis@regiondalarna.se

www.regiondalarna.se

www.sverigesbastaungdomsregion.se

Förord

I Dalarna ska ungas drivkraft tas till vara. Unga ska ha makt att forma sitt liv och ges utrymme och möjlighet att ta en tydlig plats i tillväxtarbetet. Unga ska vilja delta i tillväxtarbetet. I Dalastrategin slås visionen fast: ”Dalarna är landets bästa region för unga där ungas drivkraft tas tillvara med en tydlig plats i tillväxtarbetet”. Målet, att bli och vara Sveriges bästa ungdomsregion, handlar inte om att Dalarna ska tävla med andra regioner. Det handlar om att vi ska tävla med oss själva, att vi hela tiden ska sträva efter att Dalarna ska bli en bättre region för unga att leva och verka i. Denna strategi ska ge stöd, vägledning och inspiration till politiker och tjänstemän i det arbetet. Strategin är också en inbjudan till andra aktörer, den privata sektorn och det civila samhället i länet, att vara med i arbetet.

Dalarna har länge arbetat för att öka ungas delaktighet och inflytande på olika nivåer i samhället. Med denna strategi breddar och intensifierar vi det ungdomspolitiska arbetet i regionen. Vi tar ett helhetsgrepp kring ungas livssituation och vi lyfter unga som den tillväxtfaktor de är. Kopplad till strategin finns en avsiktsförklaring som anger hur Dalarnas femton kommuner, Landstinget Dalarna och Region Dalarna avser arbeta för att Dalarna ska bli och vara Sveriges bästa ungdomsregion. Där finns också en beskrivning för hur andra aktörer kan bli samarbetspartners i arbetet. För ska detta arbete bli framgångsrikt krävs uppslutning från hela Dalarna – offentliga och privata krafter samt det civila samhället måste mobiliseras.

Leif Nilsson

Ordförande, Region Dalarna

Falun, februari 2015

Så har strategin tagits fram

Strategin har tagits fram av Region Dalarnas ungdomsstrateg. Till sin hjälp har ungdomsstrategen haft en grupp av anställda unga rådgivare som träffats en gång i månaden. De unga rådgivarna, sex till antalet i åldern 15 till 25 år, anställdes efter en urvalsprocess bland nära hundra sökande till de utannonserade tjänsterna. Arbetet har haft en politisk referensgrupp, samt en grupp tjänstemän från andra regionala aktörer och kommuner som funnits med som bollplank under processen. Processen har också innehållit fokusgrupper med unga genom ungdomsråd, deltagare i Region Dalarnas projekt Unga till arbete och de politiska ungdomsförbunden i länet.

En viktig utgångspunkt i strategiarbetet har varit att bygga vidare på det goda ungdomspolitiska arbete som har gjorts i Dalarna, inte minst den så kallade Dimpa-modellen. Dimpa står för Dalarnas implementeringsprocess och är en process som Dalarnas kommuner tillsammans med Region Dalarna drivit sedan 2010 med syfte att öka kompetensen om ungdomspolitiken och stärka förankringen av ungdomsfrågor. Dimpa-modellen beskriver viktiga komponenter för en hållbar, långsiktig och sektorsövergripande ungdomspolitik. I Dimpa har ett antal framgångsfaktorer identifierats. Dessa har varit utgångspunkt när avsiktsförklaringen formulerats.

Strategin tar avstamp i de slutsatser och rekommendationer som gjordes i förstudien ”Dalarna – Sveriges bästa ungdomsregion”.¹ Ett utkast till strategi och avsiktsförklaring presenterades och diskuterades vid en regional konferens i Falun den 14 maj 2014. Under september och oktober 2014 har möten hållits ute i kommunerna med Dimpa-grupper och andra kommunala politiker och tjänstemän. Slutligen behandlades strategin vid en Dimpa-träff i januari 2015, för att därefter läggas fram för Region Dalarnas direktion i februari 2015.

---

¹ Holmberg 2012

Dalarna – Sveriges bästa ungdomsregion

Dalastrategin slår fast att ”Dalarna behöver ungas entusiasm, drivkraft och kompetens. Unga ska se Dalarna som en attraktiv region där man blir sedd, har möjlighet att påverka, skaffa sig utbildning och arbete och bilda familj. Att satsa på unga är viktigt för de som är unga, men det är också nödvändigt för en hållbar utveckling i regionen. Unga i Dalarna ska kunna forma sina liv och ha inflytande över samhällsutvecklingen”.²

Visionen uttrycks:

”Dalarna är landets bästa region för unga där ungas drivkraft tas tillvara med en tydlig plats i tillväxtarbetet.”

Dalarna behöver ungas drivkraft och kompetens. Ungas idéer och förmåga att se samhället med nya ögon är nödvändiga för ett dynamiskt Dalarna. Unga är viktiga här och nu. Unga är en tillväxtfaktor. För att Dalarna ska fortsätta att utvecklas behöver vi få fler unga att stanna kvar i länet och fler unga behöver flytta hit eller flytta tillbaka. Vår utgångspunkt är att chanserna för det ökar om vi är en bra region för unga. Genom ett regionalt angreppssätt kan Dalarnas kommuner också arbeta för att bättre komplettera varandra och därmed möjliggöra ökad rörlighet inom länet.

Målet, att bli och vara Sveriges bästa ungdomsregion, handlar inte om att Dalarna ska tävla med andra regioner. Det handlar om att vi ska tävla med oss själva, att vi hela tiden ska sträva efter att Dalarna ska bli en bättre region för unga att leva och verka i. Målsättningen att bli och vara Sveriges bästa ungdomsregion ska vara något att återkommande stämna av det egna arbetet mot. Vi ska arbeta långsiktigt och målmedvetet. Politiker, tjänstemän och organisationer ska ta fram och synliggöra kunskap om hur unga i Dalarna har det och hur de ser på sin tillvaro. Utifrån den kunskapen planeras och genomförs sedan aktiviteter som syftar till att göra länet bättre för unga.

Unga är inte en grupp som är skild från den övriga befolkningen. Däremot kan både de möjligheter och de utmaningar en individ möter se olika ut under olika perioder i livet. Det finns sociala och kulturella villkor som unga trots sina olikheter i mångt och mycket delar.³ Flera undersökningar visar att ungas uppfattning av ett gott liv på det stora hela ser likadan ut som resten av befolkningen.⁴ Ett Dalarna som är bra för unga är bra för hela Dalarnas befolkning.

---

² Dalastrategin är Dalarnas regionala utvecklingsstrategi (RUS). Alla län/regioner har en regional utvecklingsstrategi som innehåller visioner, mål och långsiktiga prioriteringar för utvecklingsarbetet.

³ Regeringens proposition 2013/2014:191, s 13

⁴ Se exempelvis Ungdomsstyrelsen 2013:3

Det förekommer många olika indelningar av gruppen unga personer. Barnrättspolitiken tar sin utgångspunkt i konventionen om barnets rättigheter (barnkonventionen) och målgruppen är därför barn och ungdomar upp till 18 år.⁵ Enligt Eurostat (EU:s statistikbyrå) definieras ungdomar som personer mellan 15 och 29 år. Målgruppen för den nationella ungdomspolitiken är ungdomar mellan 13 och 25 år och så även för denna strategi.

ALLA UNGA SKA KÄNNA ATT DE ÄR VIKTIGA FÖR DALARNA OCH FÖR LÄNETS UTVECKLING

I Dalarna ska ungas drivkraft tas till vara. Unga ska ha makt att forma sitt liv och ges utrymme och möjlighet att ta en tydlig plats i tillväxtarbetet. Unga ska vilja delta i tillväxtarbetet. Budskapet till unga ska vara tydligt – du är viktig, du behövs och här kan du utvecklas. Som en kommunal näringslivschef har uttryckt det, ”unga får flytta av vilken anledning de vill men de ska inte behöva flytta för att de känner att de inte har några möjligheter här”. Unga i länet ska se att det finns goda möjligheter att etablera sig, skaffa sig utbildning och arbete, och bilda familj. Unga ska känna att det finns en framtid i Dalarna.

Unga i Dalarna ska känna sammanhang och meningsfullhet, känna att man blir sedd och tagen på allvar. Som de unga rådgivarna betonar, ”unga är inte rädda för att engagera sig och berätta om sina erfarenheter, unga är rädda för att inte bli lyssnade på”. De unga rådgivarna framhåller också vikten av åiterrapportering – ungas åsikter behöver inte alltid gå först men unga ska känna att deras åsikter har tagits i beaktande vid olika beslut. Vi måste visa tilltro till unga och vi måste våga prova nytt.

Vuxenvärlden har ett stort ansvar att skapa bra levnadsvillkor och möjligheter för unga. För den offentliga sektorn är det därför viktigt att ge vuxna, privat och i det offentliga, förutsättningar att stödja unga och lotsa dem genom ungdomstiden. Som de unga rådgivarna lyfter fram, ”det måste finnas fler bra vuxna bland unga”. Vuxenvärlden ska inkludera unga i det lokala och regionala tillväxtarbetet. Vuxna ska skapa förutsättningar för unga att vara delaktiga i tillväxtarbetet och vuxna ska ha ett ungdomsperspektiv. I arbetet med att bli och vara Sveriges bästa ungdomsregion är det inte i första hand unga som ska vara utförare men de har en viktig roll som experter på hur det är att vara ung i Dalarna idag.

ETT UNGDOMSPERSPEKTIV

Den nationella ungdomspolitiken slår fast att alla insatser som berör unga ska ha ett ungdomsperspektiv. Med ett ungdomsperspektiv menas att unga betraktas som en mångfald av individer, att unga stöttas att bli självständiga och har möjlighet att vara delaktiga och har inflytande. Att ha ett ungdomsperspektiv handlar både om att arbeta

---

⁵ FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den också kallas, innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn. Barnkonventionen är ett rättsligt bindande internationellt avtal som slår fast att barn är individer med egna rättigheter, inte föräldrars eller andra vuxnas ägodelar.

kunskapsbaserat och att involvera unga i beslutsprocesser och planering av insatser, alltså att ha med ungas perspektiv. Ungdomsperspektivet ska ses som ett verktyg för att främja en utveckling mot målet med den nationella ungdomspolitikerna om att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen.⁶

Unga i Dalarna ska kunna leva, verka och utvecklas oavsett var man är född, var man bor och vilket kön man har. Vi ska bejaka mångfald och se en blandning av människor med olika bakgrunder, tillhörigheter, färdigheter, erfarenheter, kunskaper och personligheter som en resurs för länets utveckling. Öppenhet och tolerans är viktiga för platsers attraktivitet.

ARBETET MED UNGA SKA VARA KUNSKAPSBASERAT OCH SEKTORSÖVERGRIPANDE

Insatser som berör unga ska alltså ha ett ungdomsperspektiv, det ska vara kunskapsbaserat och unga ska ses som en mångfald av individer. Ett sätt att samla in kunskap om unga är att genomföra Lupp. Lupp är en enkät som utförs för att kommuner, stadsdelar eller regioner ska få kunskap om ungas situation, deras erfarenheter och synpunkter. Lupp står för *Lokal uppföljning av ungdomspolitikerna* och har tagits fram av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (tidigare Ungdomsstyrelsen). För att kunna mäta att det arbete och de insatser som görs faktiskt gör skillnad ska Dalarna regelbundet genomföra och analysera Lupp, samt komplettera detta med annan statistik. Att genomföra Lupp är också ett sätt att göra unga delaktiga i det lokala och regionala tillväxtarbetet.

I enlighet med den nationella ungdomspolitikerna ska Dalarnas ungdomspolitik vara sektorsövergripande. Dalarna har länge arbetat med ungas delaktighet och inflytande. Tillsammans har vi lång och stor erfarenhet. Kommuner och landsting har en viktig roll i ungdomspolitikerna. Det är här som mycket av ansvaret ligger för de frågor som påverkar ungas vardag såsom utbildning, social omsorg och trygghet, hälso- och sjukvård, samt kultur och fritid. Det civila samhällets organisationer - den ideella sektorn och föreningslivet - har stor betydelse för att stärka ungas makt att forma sina liv och för att ha inflytande över samhällsutvecklingen. Det privata näringslivet ger många unga den första viktiga erfarenheten av yrkeslivet.⁷ Med denna strategi både breddar och intensifierar vi vårt arbete. Inom områden som arbete, försörjning, utbildning, bostad, samhällsplanering, hälsa, inflytande, kultur och fritid ska ett ungdomsperspektiv finnas med. Ska Dalarna bli och vara Sveriges bästa ungdomsregion räcker det inte med beslut i en nämnd eller insatser inom en förvaltning. För att arbetet ska lyckas krävs uppslutning från hela Dalarna - offentliga, privata och ideella krafter måste mobiliseras. Alla kan bidra och alla som vill får vara med. Vi ska samarbeta såväl inom som mellan organisationer och dialogen mellan tjänstemän och politiker ska vara kontinuerlig. Dalarnas kommuner ska ha ett nära samarbete i arbetet med att bli och vara Sveriges bästa ungdomsregion och se hur man kan lära av, och på bästa sätt komplettera varandra.

---

⁶ Regeringens proposition 2013/2014:191, s 22ff

⁷ Regeringens proposition 2013/2014:191, s 29

DALASTRATEGIN I KORTHET - FOKUS UNGA

I detta avsnitt presenteras Dalastrategin i korthet. Dalastrategin lyfter ett antal målbilder för länets utvecklingsarbete mot år 2020, av vilka Dalarna som Sveriges bästa ungdomsregion är en.

Unga, eller ungdomspolitiken kan beskrivas som en horisontell fråga. Med detta menas att det är en fråga som spänner över flera sak-/politikområden. Vid sidan av unga lyfter Dalastrategin kvinnors och mäns jämställda medverkan och inflytande över innovationsarbete och arbetsmarknad som en kritisk tillväxtfaktor. En högre grad av jämställdhet bidrar till att möta näringslivets behov av kompetenser och förbättrar Dalarnas förutsättningar för entreprenörskap och innovationskraft och bidrar dessutom till att öka Dalarnas attraktivitet. I ett växande Dalarna behöver också inflyttare från andra länder integreras i samhälls- och arbetslivet för att skapa sin framtid här och bidra med sin kompetens. Såväl jämställdhet som integration har en given koppling till ungdomsperspektivet och behovet av ett normkritiskt förhållningssätt.⁶

Dalastrategin betonar också att Dalarnas landsbygd är en resurs för hela Dalarnas utveckling. För att ta tillvara denna tillgång behövs en helhetssyn som spänner över många olika områden. Vi måste därmed vara medvetna om att förutsättningarna för unga i Dalarna skiljer sig beroende på om man bor i en stad eller på landsbygden. Genom att koppla ett ungdomsperspektiv till landsbygdsperspektivet kan vi stärka och utveckla Dalarnas landsbygd.

LIVSKVALITET OCH ATTRAKTIONSKRAFT

Dalarna ska vara ett välkommande län som ger alla män och kvinnor samma förutsättningar att leva och verka livet ut. Jämställdhet och mångfald är förutsättningar för tillväxt, sysselsättning och entreprenörskap. Tillsammans måste vi skapa de bästa förutsättningarna i länet för olika grupper av flickor, pojkar, kvinnor och män, oavsett social och etnisk bakgrund, att bidra till Dalarnas utveckling. Att utveckla platser för människor att mötas på är en viktig del i arbetet för en levande demokrati. Medborgarnas rätt att ta initiativ till och genomföra gemensamma projekt bidrar till att fördjupa demokratin likväl som till att förstärka den sociala och ekonomiska utvecklingen.

Hälsa är att må bra samt att ha tillräckligt med resurser för att klara vardagens krav och för att förverkliga sina personliga mål. Dalastrategin framhåller särskilt barn och ungas hälsa, och uppmärksammar det oroande faktum att antalet barn och unga i Sverige och i Dalarna som har en nedsatt psykisk hälsa har ökat. Vardagens krav handlar för unga i mångt och mycket om att klara skolan. Särskilt allvarliga konsekvenser av nedsatt hälsa riskeras då elever inte uppnår behörighet till gymnasiet vilket innebär en kraftigt ökad risk att hamna i olika former av utanförskap. Ungas vuxnas hälsa är en annan fråga som är viktig för länets utveckling. Idag är ohälsotalet för yngre vuxna i Dalarna i åldrarna 20–39 år högre än för riket i övrigt.

---

⁶ Normkritik innebär ett uppmärksammande av hur olika normer samverkar och skapar maktbalanser, samt hur man kan utmana dessa normer. (Broms & Darj (red.) 2010, s 13)

Kultur berikar individer, stärker demokratin och driver fram ny utveckling för arbete, företagande och attraktivitet. Kultur är ett nödvändigt inslag för människors växande och för en fungerande demokrati. Dalarnas kulturarv är en styrka, men samtidigt ligger det en utmaning i att förnya både kulturarvet och kulturområdet i sig. Tillgången till kultur och möjligheterna till eget skapande påverkar hur vi som människor upplever och förstår vår omvärld och även oss själva. Det är ett behov som måste tillgodoses, utvecklas och stimuleras från tidig ålder och genom hela livet. Begreppet kultur har då en vidare innebörd än det utbud av musik, teater och utställningsverksamhet som traditionellt har ett omfattande offentligt stöd. Nyskapande, experimentell verksamhet och ungdomskulturens olika former bör ges utrymme, inte minst när det gäller att förbättra möjligheterna till eget skapande på likvärdiga villkor för både flickor och pojkar. De kulturpolitiska mål som uttrycks genom Dalarnas kulturplan är den grund som kulturarbetet ska bygga på.

Boendet, och därmed också byggandet, kommer att spela en allt viktigare roll för att skapa utveckling och tillväxt. Efterfrågan på attraktiva bostäder och boendemiljöer förväntas öka. Kraven på detta förändras och påverkas av vilka behov och förutsättningar befolkningen har under olika skeenden av livet. Därför är en stor variation av boendeformer och -miljöer betydelsefull för att skapa ett hållbart boende. En ökad brukarmedverkan i byggandet kan bidra till innovativa lösningar. I Dalarna finns en stark och välutvecklad byggtradition. I kombination med nytänkande i formandet av bostäder och boendemiljöer med plats för allas olika livsbehov kommer Dalarnas attraktionskraft att öka.

Invånare, företag och besökare i Dalarna ska ha tillgång till god service. Det ska vara möjligt att hämta eller lämna paket, tanka bilen, handla mat, liksom att ha tillgång till utbildning, vård och omsorg. Tillgången till grundläggande service underlättar vardagen för alla och gör det möjligt att kombinera familje-, yrkes- och studieliv.

KOMPETENSFÖRSÖRJNING OCH ÖKAT ARBETSKRAFTSUTBUD

Kunskap ger människor möjlighet att växa och påverka sin livssituation. Befolkningens kunskap och kompetens är också en av de viktigaste förutsättningarna för ett samhälles utveckling och tillväxt. Dalarna har stora utmaningar i att hantera den demografiska situationen. Stora åldersgrupper har lämnat och lämnar arbetsmarknaden och relativt få ungdomar ersätter dessa. Matchningen mellan utbud och efterfrågan måste bli bättre. Utbildning behöver planeras i samverkan mellan utbildningsanordnare och arbetsgivare. De arbetssökandes och arbetsmarknadens behov av kompetens måste matchas bättre genom fördjupad samverkan mellan utbildning, arbetsförmedling och arbetsmarknad/näringsliv. För att kunna erbjuda ett rikt utbud av utbildningar på alla nivåer krävs också en ökad samverkan mellan olika utbildningsanordnare och över kommun- och länsgränser.

En väg att nå ett mer lärande Dalarna är att företag och offentliga arbetsgivare finns med i utbildningsprocessen redan från grundskolan, till exempel genom mer omfattande cykler av teori och praktik. Högre upp i utbildningssystemet har

gymnasieskolan en nyckelroll genom att skapa utbildningar som har en stor relevans för länets arbetsmarknad och som kan göras tillgängliga för elever, anställda och arbetslösa i ett livslångt lärande.

För att tillgodose Dalarnas behov av kompetens på akademisk nivå är den regionala högskolan avgörande. Fler och fler personer i Dalarna söker till högre utbildning idag jämfört med tidigare, men fortfarande har länet en utmaning med att höja denna siffra och där har Högskolan Dalarna en central roll. Dalastrategin betonar särskilt vikten av att höja mäns, och pojkars, utbildningsnivå.

För att underlätta ungas etablering på arbetsmarknaden så är god tillgång på praktik och lärlingsplatser avgörande. Med tätare koppling mellan utbildning och arbetsliv, samt med mentorer och goda förebilder inom näringslivet, ökar elevernas intresse, förståelse och beredskap för framtidens arbetsmarknad. Fler unga måste också få de förutsättningar som krävs för att kunna ta de jobb som växer fram, framför allt genom att klara gymnasieskolan. Med gymnasiekompetens som grund får många en första kontakt med arbetslivet. Tidiga insatser i skolan, rätt matchning, arbetspraktik och en utvidgad ungdomsgaranti är faktorer som underlättar ungas väg till arbete.

Konkurrensen om kvalificerad arbetskraft tilltar. I takt med detta behöver företag och organisationer hela tiden utvecklas för att bli ännu bättre och mer attraktiva som arbetsgivare för både befintlig och framtida arbetskraft. I det senare avseendet är det av särskild betydelse att man har kunskap om vad hos arbetsgivare som attraherar unga och vad som är avgörande när unga väljer utbildning och framtida jobb.

INNOVATIVA MILJÖER OCH ENTREPRENÖRSKAP

Det långsiktiga tillväxtarbetet i Dalarna tar sikte på att stärka regionens näringsliv genom att stödja entreprenörer, nätverk av företag och kluster för tillväxt och innovation. Företagandet i Dalarna domineras av branscher med ursprung i mäns erfarenhetsområden. Ett hållbart näringsliv förutsätter att alla människors resurser tas tillvara. Ännu mer arbete behövs för att män och kvinnor ska få samma förutsättningar att utveckla sina företag. Dalastrategin betonar särskilt ungas betydelse för nyföretagande och entreprenörskap. För att påverka och medverka till en långsiktig förändring av unga människors attityder till entreprenörskap stöds ett aktivt samarbete mellan skola, utbildningsanordnare och de aktörer som stödjer tillväxten i företagen. Målet är att entreprenörskap ska få fotfäste i skolans värld och lägga grunden för framtida engagemang i eget företagande eller som anställd.

TILLGÄNGLIGHET OCH INFRASTRUKTUR

En väl fungerande kollektivtrafik är det som binder samman Dalarna och är därmed en nyckelfråga i arbetet med att minska den miljöpåverkan som resande medför. För både kvinnor och män är det viktigt att ha inflytande över sina förflyttningar

Mål

Dalastrategin slår fast att Dalarna behöver ungas entusiasm, drivkraft och kompetens. Unga ska se Dalarna som en attraktiv region där man blir sedd, har möjlighet att påverka, skaffa sig utbildning och arbete och bilda familj. Att satsa på unga är viktigt för de som är unga, men det är också nödvändigt för en hållbar utveckling i regionen. Unga i Dalarna ska kunna forma sina liv och ha inflytande över samhällsutvecklingen. Ur detta har tre mål formulerats som ska gälla för arbetet med Dalarna – Sveriges bästa ungdomsregion. För varje mål har indikatorer valts ut för att kunna följa utvecklingen under åren 2015-2018.

Detta är områden inom vilka Dalarna avser göra särskilda och gemensamma insatser med målet att bli och vara Sveriges bästa ungdomsregion. Vi går här inte ner på insatsnivå. Utgångspunkten är att de olika aktörerna själva kan avgöra vilka aktiviteter och insatser som på bästa sätt bidrar till att vi når våra mål. Dock vill vi återigen betona viktigheten av ett ungdomsperspektiv där unga ses som en mångfald av individer och där ungas perspektiv finns med.

Flera av indikatorerna är valda ur Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors enkät *Lokal uppföljning av ungdomspolitiken* (Lupp). Genomförandet och användandet av Lupp ska vara en av grunderna i Dalarnas kunskapsbaserade arbete med unga.

Allting går inte att mäta. De indikatorer som har satts upp för respektive mål ger en bild över hur väl vi lyckas med vårt arbete, men det ger inte hela bilden. Det är därför viktigt att vi dels ser till vad som påverkar de olika indikatorerna, dels att vi ständigt för ett samtal kring målen i sin helhet. Som en effekt av dessa mål ska Dalarna bli en för unga mer attraktiv region där man vill leva och verka. Att mäta attraktivitet är svårt men genom befolkningsdata kan vi följa utvecklingen och se om fler unga väljer Dalarna. Genom Lupp kan vi också följa hur unga ser på en eventuell framtida flytt, framför allt genom frågan: ”Tror du att du kommer att flytta från den kommun där du bor?”.

MÅL OCH INDIKATORER 2015–2018

■ **Unga i Dalarna ska känna att tillvaron är meningsfull och att de blir sedda**
Unga i Dalarna ska känna sammanhang och meningsfullhet samt att de blir sedda och bemötta med respekt. Detta är grunden för en god hälsa. Alla unga har rätt till en bra uppväxtmiljö och goda förutsättningar att utvecklas.

Möjligheten att vara delaktig i kultur- och fritidsaktiviteter är viktig för ungas välmående. Det är en källa till personlig utveckling, förståelse av omvärlden, demokratisk skolning, relationsskapande och bra hälsa. Det ska finnas en bredd i utbudet av kultur- och fritidsaktiviteter, innehållsmässigt och geografiskt. Tillgång till ett rikt och intressant kultur- och fritidsliv är också viktiga faktorer när unga väljer bostadsort.

Att verka för en bättre hälsa är både ett mål i sig och ett medel för utvecklingen av ett hållbart och dynamiskt samhälle. Människor som mår bra har bättre möjligheter att bidra till samhällets utveckling. Alla unga ska känna att de är viktiga för Dalarna och för länets utveckling.

Indikatorer för att följa utvecklingen:

- Fråga i Lupp: Hur nöjd eller missnöjd är du med ditt liv när det handlar om 1. Kompisar, 2. Familj och 3. Livet som helhet?
- Fråga i Lupp: Under de senaste sex månaderna, hur bedömer du din hälsa?
- Fråga i Lupp: Hur väl stämmer påståendet ”Elever och lärare bemöter varandra med respekt i min skola”?
- Fråga i Lupp: Hur mycket tycker du det finns att göra på fritiden?
- Nedsatt psykiskt välbefinnande (16-29 år) (*Hälsa på lika villkor*)
- Ohälsotal (20-29 år) (Försäkringskassan)

■ Unga i Dalarna ska känna att de kan påverka såväl sina egna liv som länets utveckling

I Dalarna ska ungas drivkraft tas till vara. Unga ska ha makt att utifrån sina olika förutsättningar forma sitt liv och ges möjlighet att ta en tydlig plats i tillväxtarbetet. För samhället handlar det såväl om att få bättre beslutsunderlag och fler lösningar som om att förankra beslut om morgondagen med dem som ska leva med dem. Demokratin, samt den sociala och ekonomiska utvecklingen, stärks av att unga får möjlighet att initiera och genomföra gemensamma projekt. Studier från bland annat OECD, *Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling*, visar också att unga människor som engagerar sig i sitt samhälle har större benägenhet att studera, göra karriär, bilda familj och bo i sin region. Och om de lämnar regionen är det mer troligt att de återvänder.

Kultur, folkbildning och föreningsliv bidrar till stärkt demokrati och ökad gemenskap och är därför en investering för tillväxt och utveckling i Dalarna. Skolan har en central roll i ungas demokratiska lärande. Rättigheten att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör barn och unga är en av grundstenarna i FN:s konvention om barns rättigheter och ska vara en central utgångspunkt i all offentlig verksamhet.

Eftersom gruppen unga består av både omyndiga och myndiga personer förändras graden av inflytande över tid. Det är därför också viktigt att unga är representerade i de folkvalda församlingarna och därmed delaktiga i formella beslutsprocesser.

Indikatorer för att följa utvecklingen:

- Fråga i Lupp: Hur väl stämmer påståendet ”Skolans personal lyssnar på vad elevrådet säger och tar dem på allvar”?
- Fråga i Lupp: Vilka möjligheter har du att föra fram dina åsikter till dem som bestämmer i kommunen?
- Förtroendevalda i kommuner efter ålder och kommun (18-29 år) (SCB)

■ Unga ska känna att de har goda möjligheter att skaffa sig utbildning och arbete i Dalarna

Att ha ett arbete är en av de viktigaste faktorerna för god livskvalitet. God tillgång till och hög kvalitet på utbildning är i sin tur av stor betydelse för att komma in i arbetslivet. En fungerande utbildnings- och arbetsmarknad bidrar till välfärdens utveckling, till god folkhälsa och till att motverka utanförskap.

Folkbildningen har stor betydelse för det livslånga lärandet och höjer bildningsnivån samt underlättar för unga att etablera sig i samhället. Unga ska uppmuntras att studera. Arbetsmarknaden ställer allt oftare krav på eftergymnasial utbildning och det finns också en stor efterfrågan på yrkeshögskoleutbildade. Tidiga insatser i skolan och ökade kontakter mellan skola och arbetsliv genom exempelvis praktik och arbetsmarknads-kunskap är andra faktorer som underlättar ungas väg genom utbildningssystemet och till arbete.

Entreprenörskap i skolan är en annan viktig faktor. Entreprenöriellt lärande innebär att utveckla och stimulera generella kompetenser som att ta initiativ, ansvar och omsätta idéer till handling. Det handlar om att utveckla nyfikenhet, självförtroende, kreativitet och mod att ta risker. Främjandet av entreprenöriella egenskaper är också viktigt för målet ovan, känslan av att kunna påverka sitt eget liv och samhällsutvecklingen.

Kopplat till detta mål finns också andra centrala faktorer. Unga är ofta beroende av en fungerande kollektivtrafik för såväl möjligheten till studier och arbete som till en meningsfull fritid. Tillgången till bostäder samt väl fungerande informations- och kommunikationsteknik är förutsättningar för att kunna studera och arbeta.

Indikatorer för att följa utvecklingen:

- Fråga i Lupp: Vad tycker du om undervisningen på din skola?
- Fråga i Lupp: Hade du ett sommarjobb i somras?
- Fråga i Lupp: Skulle du kunna tänka dig att starta eget företag i framtiden?
- Gymnasieelever som fullföljer sin utbildning inom fyra år, inklusive individuellt program (Skolverket)
- Gymnasieelever som börjat på universitet/högskola inom tre år efter avslutad gymnasieutbildning (SCB och Skolverket)
- Sysselsättningsgrad, inklusive studerande (18-24 år) (Arbetsförmedlingen)

Så följer vi upp vårt arbete

Som slagits fast i strategin ska målet att bli och vara Sveriges bästa ungdomsregion vara något att återkommande stämna av det egna arbetet mot. Genom de indikatorer som kopplats till varje mål följer vi upp om vi arbetar i rätt riktning. Genomförandet och användandet av Lupp fyller flera funktioner. Dels är det ett sätt att hämta in kunskap om gruppen unga, dels är det ett sätt att göra unga delaktiga i utvecklingsarbetet. Strategin slår också fast att vi ska arbeta mot målet Sveriges bästa ungdomsregion på ett kunskapsbaserat och sektorsövergripande sätt. Vi behöver därför regelbundet följa upp om arbetet är i linje med detta. Här följer vi också upp hur avsiktsförklaringen efterlevs och om innehållet i avsiktsförklaringen är rätt väg för att nå våra mål. En sådan kvalitativ uppföljning av arbetet kommer bland annat att göras genom intervjuer med representanter ur Dimpa, *Dalarnas implementeringsprocess*, under 2016.

Referenser

- Bromseth, Janne & Darj, Frida (red), 2010, *Normkritisk pedagogik. Makt, lärande och strategier för förändring*, Uppsala universitet, Uppsala
- Holmberg, Magnus, 2012, *Dalarna, Sveriges bästa ungdomsregion. En förstudie genomförd på uppdrag av Region Dalarna*. Region Dalarna, Falun
- Region Dalarna, 2014, *Dalastrategin – Dalarna 2020. Regional utvecklingsstrategi för Dalarna*, Region Dalarna, Falun
- Ungdomsstyrelsen, 2013, *Unga med attityd 2013. Ungdomsstyrelsens attityd- och värderingsstudie*, Ungdomsstyrelsen, Stockholm
- Utbildningsdepartementet, 2014, Regeringens proposition 2013/2014:191. *Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande*, Utbildningsdepartementet, Stockholm

Avsiktsförklaring

I denna avsiktsförklaring beskrivs hur Dalarnas kommuner, Landstinget Dalarna och Region Dalarna avser arbeta för att Dalarna ska bli och vara Sveriges bästa ungdomsregion. Det handlar om hur vi bygger vidare på Dimpa, *Dalarnas implementeringsprocess*, och hur vi ska arbeta mer kunskapsbaserat och sektorsövergripande.

FÖR ATT DALARNA SKA BLI OCH VARA SVERIGES BÄSTA UNGDOMS-REGION AVSER KOMMUNERNA OCH LANDSTINGET DALARNA:

- ▶ Beskriva i sina verksamhetsplaner (eller motsvarande dokument) hur kommunen/landstinget ska vara delaktig i det regionala arbetet med ”Dalarna – Sveriges bästa ungdomsregion”.
- ▶ Ha tjänsteman med ett tydligt strategiskt uppdrag och central placering i organisationen.
- ▶ Ha en sektorsövergripande grupp bestående av politiker och/eller tjänstemän som regelbundet följer upp kommunens/landstingets arbete med ”Dalarna – Sveriges bästa ungdomsregion”.
- ▶ Arbeta kunskapsbaserat. Kommunerna genom att regelbundet genomföra Lupp i högstadiet och gymnasiet i samverkan med Region Dalarna och övriga kommuner. Landstinget Dalarna genom att arbeta med skolhälsovårdens elevhälsosamtal i samarbete med länets kommuner, samt genom att delta i Folkhälsomyndighetens nationella folkhälsoenkät *Hälsa på lika villkor*.
- ▶ Arbeta med Barnkonventionen genom att öka kunskapen om dess innehåll men även hur den omsätts i praktisk handling.

FÖR ATT DALARNA SKA BLI OCH VARA SVERIGES BÄSTA UNGDOMS-REGION AVSER REGION DALARNA:

- ▶ Ha tjänsteman med ett tydligt strategiskt uppdrag och central placering i organisationen.
- ▶ Ha en regional sektorsövergripande grupp av tjänstemän och/eller politiker som regelbundet följer upp Region Dalarnas och regionens arbete med ”Dalarna – Sveriges bästa ungdomsregion”.
- ▶ Samordna regional analys av kommunernas Lupp för högstadiet och gymnasiet samt ge stöd till kommunerna i hur Lupp kan användas som verktyg.
- ▶ Ta fram, samla och synliggöra kunskap om målgruppen samt främja erfarenhetsutbyte.
- ▶ Arbeta med Barnkonventionen genom att öka kunskapen om dess innehåll men även hur den omsätts i praktisk handling.
- ▶ Driva Dimpa, *Dalarnas implementeringsprocess*, vidare.

SAMARBETSPARTNER, DALARNA – SVERIGES BÄSTA UNGDOMSREGION

Ska Dalarna bli och vara Sveriges bästa ungdomsregion kommer det att behövas bred uppslutning. Det civila samhällets organisationer – den ideella sektorn och föreningslivet har stor betydelse för att stärka ungas makt att forma sina liv och för att ha inflytande över samhällsutvecklingen. Det privata näringslivet ger många unga den första viktiga erfarenheten av yrkeslivet. Med strategin följer därför också en inbjudan för olika aktörer att bli samarbetspartners i arbetet. Att vara samarbetspartner innebär att man beskriver på vilket sätt man avser bidra till att Dalarna blir en bättre region för unga och också beskriva hur man avser arbeta med ungdomsperspektivet.

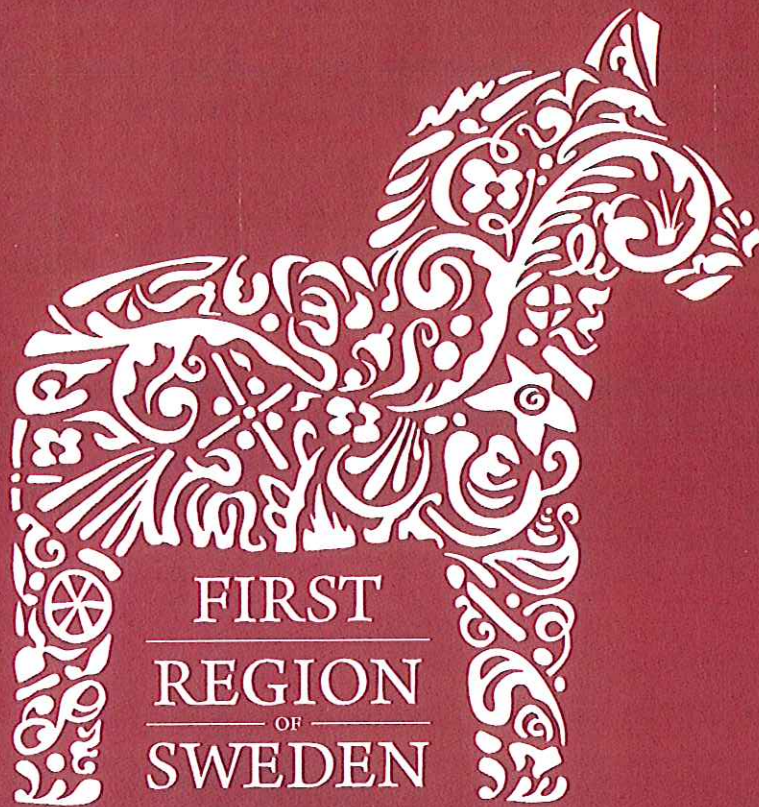
Som samarbetspartner får man inbjudningar till arrangemang på temat, tillgång till en kunskapsbas och stöd från Region Dalarna i hur man kan utveckla sin verksamhet mot målet med bästa ungdomsregion.

Alla partners kommer att synas på Region Dalarnas hemsida om och för unga. Som partner får man också använda logotypen för Sveriges bästa ungdomsregion.

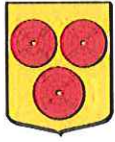
LOGOTYP

Kopplad till strategin finns en logotyp för ”Dalarna – Sveriges bästa ungdomsregion”. Logotypen får användas av såväl offentliga, privata som ideella aktörer förutsatt att man kan beskriva på vilken sätt man kommer att arbeta för att bidra till att Dalarna blir en bättre region för unga. Riktlinjer för användandet av logotypen finns på Region Dalarnas hemsida om och för unga.

FIRST
REGION
OF
SWEDEN

ORSA KOMMUN
KLK Information

Orsa den 18 maj 2015

13.

Ansvarig utgivare Aktuellt från Orsa och www.orsa.se

Göran Grå har tidigare varit ansvarig utgivare för Aktuellt från Orsa och hemsidan www.orsa.se. Då han slutat behövs ett formellt beslut om ny ansvarig utgivare.

Jag föreslår härmed ks besluta

Att kommunchefen Ann-Therese Albertsson utses till ny ansvarig utgivare för Aktuellt från Orsa och www.orsa.se

Janne Bäckman
Informationsansvarig

Kommunfullmäktige
Kommunstyrelsen
Kommunstyrelsens arbetsutskott

2015-05-26

14.

Kf §
Ks §
Au §

Dnr

Meddelanden

1. Protokollsutdrag från sammanträde med gemensamma gymnasie-nämnden angående verksamhetsuppföljning, effektiviseringsåtgärder och verksamhetsplan 2016, §§ 22-24, 2015-04-29.
2. Protokollsutdrag från sammanträde kommunfullmäktige i Gagnefs kommun ang. gemensam nämnd för språktolkförmedling, § 62, 2015-05-07.
3. SKL:s cirkulär 15:15 om budgetförutsättningar för åren 2015-2018
4. SKL:s cirkulär 15:16 om övergångsbestämmelser för lärare och förskollärare som saknar legitimation som upphör den 30 juni 2015

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

